

unesco

เสรีภาพ & การสร้างสรรค์

ปกป้องศิลปะ
พิทักษ์ความหลากหลาย

ฉบับพิเศษ

ชุดรายงานอนุสัญญาาระดับโลกปี 2548

เสรีภาพ & การสร้างสรรค์

ปกป้องศิลปะ- พิทักษ์ความหลากหลาย

ผู้เขียน

Laurence Cuny เป็นทนายความ นักวิจัย และ ผู้ประเมินด้านสิทธิมนุษยชนที่เชี่ยวชาญด้านสิทธิทางวัฒนธรรมและเสรีภาพทางศิลปะ เธอจบการศึกษาจากบัณฑิตวิทยาลัยด้านการศึกษา นานาชาติและการพัฒนาในกรุงเจนีวา เธอเคยทำงานให้กับองค์กรภาคประชาสังคมและสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ เธอร่วมทำงานในอาณัติของผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติในด้านสิทธิทางวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ เธอเป็นสมาชิกของหน่วยงานผู้เชี่ยวชาญในอนุสัญญายูเนสโกปี 2548 ตั้งแต่ปี 2562 ในเดือนพฤษภาคม 2562 เธอได้เผยแพร่ RIGHTS ซึ่งเป็นมุมมองเกี่ยวกับกรอบกฎหมายระหว่างประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับชาติ เกี่ยวกับเสรีภาพทางศิลปะให้กับมหาวิทยาลัยแห่งฮิลเดสไฮม์ ในระดับท้องถิ่นเธอมีส่วนร่วมในการกระจายเสียงวิทยุชุมชน การจัดทำดัชนีภาพเสียงและการส่งเสริมทัศนศิลป์

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนและทีมบรรณาธิการของหน่วยงานการแสดงผลทางวัฒนธรรมที่หลากหลายแห่งยูเนสโก ขอแสดงความขอบคุณจากใจต่อ Sara Whyatt ที่ตรวจทานรายงานทั้งหมดอย่างละเอียด และต่อ Luis A. Alborno, Bridget Conor และ Eva Moraga สำหรับความคิดเห็นอันมีค่าของพวกเขา

พวกเขายังขอขอบคุณคณะเจ้าหน้าที่ของยูเนสโก: Danielle Cliche, Amina Hamshari และ Anthony Krause ที่ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการตรวจสอบภายในและให้ข้อเสนอแนะด้วย

ผลงานตีพิมพ์นี้ได้รับการสนับสนุนโดยสวีเดนและโครงการยูเนสโก-Aschberg สำหรับศิลปินและผู้ประกอบอาชีพด้านวัฒนธรรม

โครงการยูเนสโก - Aschberg
สำหรับศิลปินและผู้ประกอบอาชีพด้านวัฒนธรรม

คำนำ

สองปีหลังจากการตีพิมพ์รายงานระดับโลกประจำปี 2561 ในหัวข้อการปรับ/ร่างนโยบายวัฒนธรรม และเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับฉบับใหม่ในปี 2564 ยูเนสโกได้เลือกเน้นไปที่ธีมหนึ่งของโครงการยูเนสโก นั่นคือเรื่องเสรีภาพทางศิลปะ ประเด็นนี้เป็นหัวใจของวัตถุประสงค์ที่อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2548 ให้การส่งเสริม ในบริบทนี้ ยูเนสโกให้ความหมายของเสรีภาพทางศิลปะว่าเป็นชุดของสิทธิภายใต้การคุ้มครองของกฎหมายระหว่างประเทศ ที่รวมทั้งสิทธิในการสร้างสรรค์ โดยไม่ถูกเซ็นเซอร์หรือข่มขู่ สิทธิที่ผลงานศิลปะของตนจะได้รับการสนับสนุน จัดจำหน่าย และได้รับค่าตอบแทน และสิทธิที่บุคคลทุกคนจะได้รับความคุ้มครองสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคมของตน

ในช่วงเวลาที่มีการระบาดใหญ่ของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อทั้งห่วงโซ่คุณค่าทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ การผลิต การจัดจำหน่าย และการเข้าถึง และทำให้สถานะของศิลปินและผู้ประกอบอาชีพด้านวัฒนธรรมเปราะบางลงมาก และส่วนใหญ่พวกเขาจะไม่สามารถเข้าถึงกลไกการคุ้มครองทางสังคมแบบดั้งเดิมได้ รายงานฉบับนี้จะชี้ให้เห็นภาพรวมของความท้าทายที่เกิดขึ้น และความพยายามที่รัฐบาลและภาคประชาสังคมกำลังดำเนินการเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมในการสร้างสรรค์ การเผยแพร่ และการเข้าถึงชีวิตทางวัฒนธรรมที่ยั่งยืน เป็นอิสระ และหลากหลายข้อเสนอแนะของยูเนสโกในปี 2523 ก็ได้ส่งเสริมเรื่องสถานะของศิลปินอยู่แล้ว และรัฐภาคีของยูเนสโกก็ได้กล่าวถึงเรื่องนี้อีกครั้งในหลักการชั้นนำของอนุสัญญาปี 2548 ถึงการเคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน เช่น เสรีภาพในการแสดงออก ในข้อมูลและการสื่อสาร ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ขาดไม่ได้ในการคุ้มครองและส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม

รายงานนี้จัดทำขึ้นโดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศแห่งสวีเดนและได้มาจากผลจากการวิจัยที่ดำเนินการก่อนวิกฤตสุขภาพในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามรายงานนี้ก็เผยให้เห็นความบกพร่องในด้านเสรีภาพทางศิลปะที่ยังเลวร้ายลงไปจากผลของวิกฤตครั้งนี้ และเห็นหนทางอันขรุขระข้างหน้าต่อจากนั้น ในขณะที่เรายังคงอาศัยการออกกฎหมายเพื่อเพิ่มการปกป้องเสรีภาพทางศิลปะ แต่เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมาก็มีกรณีศึกษาทางกฎหมายที่รัฐสามารถดึงมาใช้ได้และมีกลไกหลากหลายในการคุ้มครองศิลปินที่ตกอยู่ในความเสี่ยงเกิดขึ้นอีกมากมาย แม้ทั่วโลกจะเข้าใจกันมากขึ้นแล้วว่างานทางศิลปะมีความต้องการเฉพาะตัวในแง่การได้รับความคุ้มครองทางสังคม ค่าให้ตอบแทนที่เท่าเทียมกันและการเก็บภาษีก็ตาม แต่ก็ยังไม่เห็นว่าจะมีการออกมาเรียกร้องให้รัฐบาลหาแนวทางบูรณาการเพื่อออกกฎหมายเกี่ยวกับสถานะของศิลปินเลย การออกมาตรการเรื่องการจ้างงานเพื่อรับมือกับผลกระทบอันรุนแรงของโรคระบาดครั้งนี้ รัฐจะต้องไม่มองข้ามความต้องการเฉพาะตัวของสิทธิศิลปินด้วย เราหวังว่ารายงานฉบับนี้จะได้แสดงให้เห็นว่าหากไม่มีกรอบกฎหมายที่เหมาะสม ภาควัฒนธรรมจะขาดความพร้อมในการตอบสนองต่อวิกฤตการณ์ในอนาคต ไม่ต่างไปจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

เสรีภาพทางศิลปะนี้ยังหมายรวมถึงสิทธิของพลเมืองในการมีส่วนร่วมในชีวิตทางวัฒนธรรม อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของสุขภาวะทางสังคมของเราด้วย เป็นอีกครั้งที่วิกฤตการณ์ในปัจจุบันตอกย้ำถึงพลังของศิลปะและวัฒนธรรมที่ช่วยสร้าง และรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมที่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดได้อย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน ตั้งแต่ผลงานสร้างสรรค์ที่ทำกันขึ้นมาเองและแชร์ทางอินเทอร์เน็ตไปจนถึงโครงการริเริ่มมากมายที่นำเสนอผลงานสร้างสรรค์โดยศิลปินที่มีชื่อเสียงระดับโลกให้ชมกันได้อย่างอิสระ ทำให้เห็นได้ว่าศิลปะและวัฒนธรรมเป็นบ่อเกิดของความเอื้อเฟื้อและความเข้มแข็งที่ไม่มีที่สิ้นสุด

แต่ทว่า ศิลปินมักจะถูกละเมิดเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างไม่ต้องสงสัย เพราะงานของพวกเขาทำให้ต้องติดต่อกับผู้ชม จากวิกฤตสุขภาพในปัจจุบัน ไม่เพียงแต่ศิลปินต้องอดทนต่อความล้มเหลวการเงินเท่านั้น แต่พวกเขาและผู้คนหลายพันล้านคนทั่วโลกต้องสละเสรีภาพขั้นพื้นฐานบางอย่างเพื่อรักษาสุขภาพของพวกเขา ในช่วงเวลาที่มีการระบาดใหญ่ของโควิด-19 กำลังบ่อนทำลายระบบนิเวศทางเศรษฐกิจและสังคมของวงงานสร้างสรรค์ บทบาทของศิลปินทั้งด้านความสร้างสรรค์และความจำเป็นยิ่งส่งผลต่อสุขภาพมากกว่าเดิม อย่าลืมนะว่าเสรีภาพทางศิลปะมีความสำคัญต่อความเจริญรุ่งเรืองของวัฒนธรรมพอ ๆ กับความเป็นสังคมประชาธิปไตย

ในรายงานนี้ ยูเนสโกยังคงแสดงถึงความพยายามในการปลูกจิตสำนึกให้เกิดเสรีภาพในการแสดงออกทางศิลปะ อันเป็นเสาหลักของเสรีภาพในการแสดงออก และให้ศิลปินและผู้ประกอบอาชีพด้านวัฒนธรรมเป็นหัวใจในการกำหนดนโยบายวัฒนธรรมและการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ นี่เป็นขั้นตอนสำคัญในการขับเคลื่อนวาระ พ.ศ. 2573 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าที่จะส่งเสริมการทำงานที่มีคุณค่า สร้างสังคมที่สงบสุขและไม่เลือกปฏิบัติ เป็นที่ที่เสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนทุกคนได้รับการคุ้มครอง

Ernesto Ottone R.

ผู้ช่วยผู้อำนวยการใหญ่ด้านวัฒนธรรม ยูเนสโก

สารบัญ

	คำนำ	1	
	สารบัญ	3	
	บทนำ	5	
Chapter	1	การผลักดันการคุ้มครองเสรีภาพทางศิลปะในทางกฎหมาย	11
	ความพยายามทางกฎหมายยังคงมีความจำเป็น		
	แม้ว่าจะมีความก้าวหน้าบ้างแล้วในการยกเลิกกฎหมายหมิ่นศาสนา		12
	ร่างกฎหมายที่เกิดขึ้นใหม่เพื่อส่งเสริมเสรีภาพทางศิลปะในศาล		16
	กลไกที่หลากหลายในการปกป้องศิลปินที่ตกอยู่ในอันตราย		19
	แผนการย้ายถิ่นฐานชั่วคราว		19
	การยกย่องศิลปินในฐานะผู้พิทักษ์สิทธิทางวัฒนธรรม		20
Chapter	2	การส่งเสริมสิทธิทางสังคมและเศรษฐกิจของศิลปิน	23
	สภาพแวดล้อมทางกฎหมายที่เพิ่งเริ่มต้นมีความเป็นไปได้สูง		24
	กฎหมายว่าด้วยสถานะของศิลปิน		24
	กฎหมายเฉพาะสาขา		26
	เพิ่มความตระหนักถึงลักษณะเฉพาะของงานศิลปะที่ส่งผลต่อ		
	การคุ้มครองทางสังคมค่าตอบแทนและการเก็บภาษีที่เป็นธรรม		26
	เทคโนโลยีดิจิทัลและการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม		29
	การพังทลายและการถูกจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหวมากขึ้น		29
	<i>เรื่องในความสนใจ : ความปลอดภัยออนไลน์ของศิลปิน</i>		<i>31</i>
Chapter	3	จากการเข้าถึงความรู้ สู่การเฝ้าติดตามและการสนับสนุนทั่วโลก	33
	เพิ่มการเข้าถึงความรู้และแหล่งข้อมูลทางกฎหมาย		34
	คู่มือภาคประชาสังคมฉบับใหม่เพื่อการคุ้มครอง		
	ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านวัฒนธรรมและศิลปิน		35
	การเฝ้าติดตามสถานการณ์ทั่วโลกอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วมมากขึ้น		36
	การบอกต่อ: เสียงและผู้สนับสนุนที่เกิดขึ้นใหม่		38
	<i>เรื่องในความสนใจ: ความท้าทายเฉพาะของศิลปินสตรีในการได้มีเสรีภาพทางศิลปะ</i>		<i>42</i>

ผลการศึกษาที่สำคัญ

- การเชื่อมโยงระบบนิเวศเพื่อการปกป้องเสรีภาพทางศิลปะในระดับนานาชาติ นานาภูมิภาค และระดับประเทศ กำลังก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องในทุกภูมิภาค โดยมีการตอบรับที่ดีขึ้นและมีสมรรถนะในการเฝ้าติดตามเพิ่มขึ้น ตลอดจนมีการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีในด้านกฎหมาย และนิติศาสตร์
- ความคืบหน้าในการพัฒนาหรือปรับปรุงสถานะของกฎหมายว่าด้วยศิลปินยังคงช้าอยู่ แต่มีด้านที่มีการพัฒนาการเชิงบวก เช่น การคุ้มครองศิลปินในบางภาคส่วนย่อยของวัฒนธรรม และมาตรการเฉพาะด้านภาษี สวัสดิการสังคม และเงินบำนาญ
- ยังคงมีความไม่เท่าเทียมกันทางเพศอยู่ทั่วทั้งภาคส่วน ซึ่งเห็นได้จากสภาพการทำงานของศิลปินหญิงและสตรีผู้ประกอบการวิชาชีพด้านวัฒนธรรมที่ถูกปล่อยให้เผชิญกับความล่อแหลม และขาดความปลอดภัย
- ศิลปินและผู้ทำงานด้านวัฒนธรรมต้องพึ่งพาอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียมากขึ้น เพื่อโปรโมตผลงานและเข้าถึงผู้ชมกลุ่มใหม่ ๆ ทำให้มีปัญหามิได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรม และต้องเผชิญปัญหาด้านความปลอดภัยออนไลน์ ต้องเผชิญกับความท้าทายขณะที่พยายาม ปกป้องและส่งเสริมความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรม
- รัฐบาล มหาวิทยาลัย ประชาสังคมและสถาบันทางวัฒนธรรมเพิ่มโครงการที่หลบภัยชั่วคราวสำหรับศิลปินที่ตกอยู่ในความเสี่ยง
- ศิลปินได้รับการยอมรับมากขึ้นในด้านการส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชน และแนวความคิดของผู้ปกป้องสิทธิทางวัฒนธรรมภายในระบบสหประชาชาติและในหมู่ผู้มีบทบาทภาคประชาสังคมมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

บทนำ

ชุดรายงานระดับโลกประจำปี พ.ศ. 2561 ในหัวข้อ *การปฏิรูปร่างนโยบายวัฒนธรรม* เป็นเครื่องมือเฝ้าติดตามและสนับสนุนการดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมความหลากหลาย ของการแสดงออกทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2548 ที่เอื้อให้เกิดการแบ่งปันข้อมูลและการผลิตความรู้ รายงานชุดนี้จะกล่าวถึงวิธีที่อนุสัญญาดังกล่าวเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายในระดับโลกและระดับประเทศ และแสดงหลักฐานให้เห็นว่าการนำไปปฏิบัติมีส่วนทำให้บรรลุเป้าหมายของสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2573 (SDGs) ได้อย่างไร นับตั้งแต่การเปิดตัวรายงานระดับโลกประจำปีของ UNESCO ปี 2561 ในหัวข้อ *การปฏิรูปร่างนโยบายวัฒนธรรม ฉบับล่าสุด* เสรีภาพทางศิลปะยังคงอยู่ในความสนใจของสาธารณชนเรื่อยมา ด้วยเหตุผลหลายประการยังมีการละเมิดเสรีภาพทางศิลปะเกิดขึ้นในทุกทวีป ตั้งแต่การเซ็นเซอร์จนถึงการจำกัดการคุกคามทางกาย และแม้แต่การสังหาร ในขณะที่เดียวกันก็มีการผลิตข้อมูลความรู้ขึ้นมาเพื่อการสร้างความตระหนักรู้และเป็นเครื่องมือที่ดีขึ้นในการจัดการกับประเด็นปัญหาเสรีภาพทางศิลปะ

ความท้าทายเกี่ยวกับการปกป้องศิลปินทั้งรายบุคคลและส่วนรวม การที่ศิลปินร่วมพัฒนาสังคม และการเปิดให้สาธารณชนได้เข้าถึงการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย

“*การละเมิดเสรีภาพทางศิลปะยังคงเกิดขึ้นในทุกทวีป ตั้งแต่การเซ็นเซอร์จนถึงการจำกัดการคุกคามทางกายภาพ และแม้กระทั่งการถูกสังหาร*”

ในรายงานระดับโลกประจำปีของยูเนสโกฉบับที่สาม ที่จะออกมาในปี พ.ศ.2564 ซึ่งเป็นฉบับพิเศษนี้แสดงให้เห็นภาพรวมของความก้าวหน้าและความท้าทายต่อเสรีภาพทางศิลปะในปัจจุบัน โดยประเมินว่ามีความคืบหน้าในการดำเนินการตามคำแนะนำในบท “การส่งเสริมเสรีภาพในการจินตนาการและสร้างสรรค์” ในรายงานระดับโลกประจำปี พ.ศ.2561 ของ

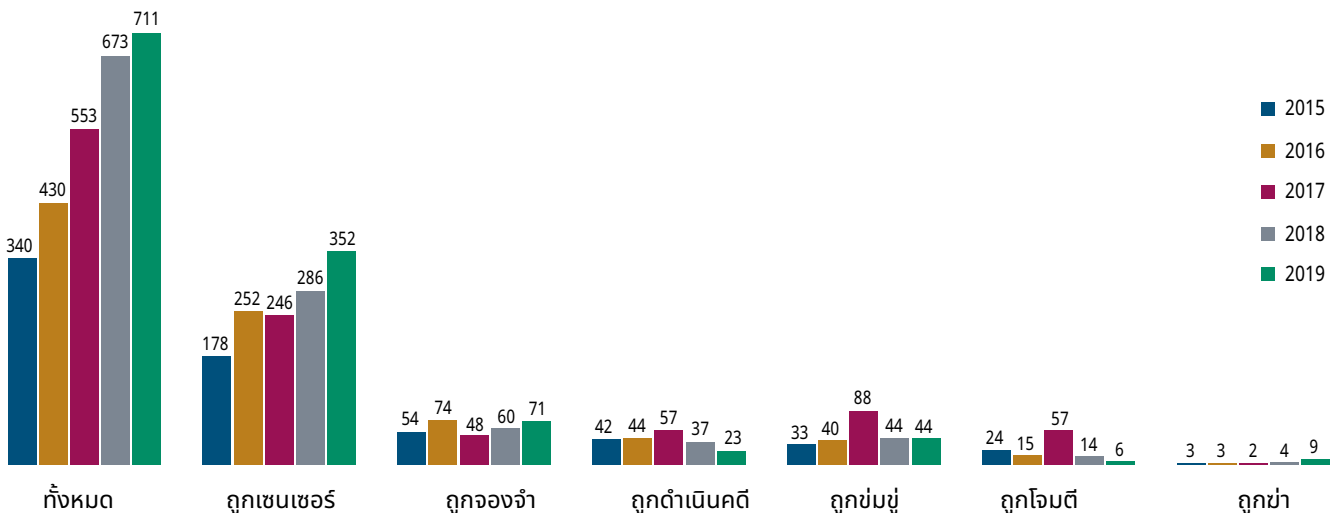
ยูเนสโกหรือไม่ เพื่อพิจารณาว่ายังต้องทำอะไรเพิ่มเติมบ้าง และมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นมาใหม่บ้าง

มีการพัฒนาความรู้สะสมในประเด็นเรื่องเสรีภาพทางศิลปะมากขึ้น จำนวนการละเมิดที่รายงานโดยหนึ่งในองค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศรายใหญ่ที่สนับสนุนและปกป้องเสรีภาพในการแสดงออกทางศิลปะยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 340 ในปี พ.ศ. 2558 เป็น 553 ในปี พ.ศ.2560 และ 711 ในปี พ.ศ. 2562 (รูปที่ 1)¹ ซึ่งจำนวนที่เพิ่มขึ้นนี้สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาสมรรถนะของศิลปิน นักวัฒนธรรม สหภาพแรงงาน และองค์กรภาคประชาสังคมในการเฝ้าติดตามและพัฒนาเครื่องมือสำหรับการแทรกแซงปัญหา ด้านเสรีภาพทางศิลปะ

1 Freemuse, สถานะของเสรีภาพทางศิลปะ พ.ศ. 2563, หาอ่านได้ที่ <https://freemuse.org/news/the-state-of-artistic-freedom-2020/Freemuse> ทำการศึกษาเชิงวิเคราะห์เอกสารศิลปะละเมิดเสรีภาพทางศิลปะและจัดทำเป็นรายงานนี้ขึ้นทุกปี ในฉบับปี พ.ศ. 2562 กล่าวถึงการวิเคราะห์กรณีศึกษา 711 คดีที่เกิดขึ้นในภาคส่วนวัฒนธรรมต่าง ๆ ใน 93 ประเทศตลอดปีปฏิทินปี พ.ศ. 2561

รูปที่ 1

การโจมตีเสรีภาพทางศิลปะ: รายงานโดย Freemuse, ปี พ.ศ. 2558-2562

แหล่งที่มา: Freemuse (2559-2563)

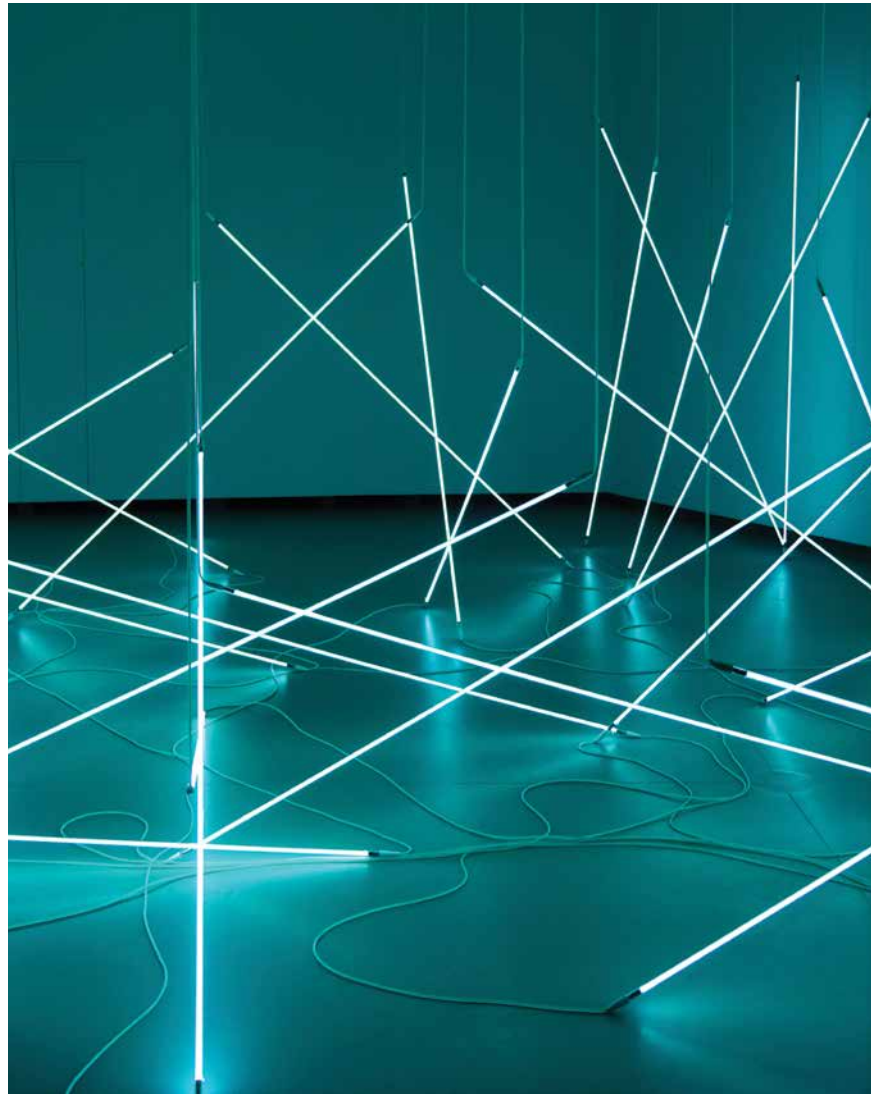
ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2562 ที่ประชุมภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2548 ได้มีมติยอมรับกรอบการทำงานใหม่สำหรับการรายงานตามวาระ ซึ่ง 149 ภาคีต้องทำรายงานเรื่องเสรีภาพทางศิลปะส่งทุกสี่ปี ดังนั้นในปี พ.ศ. 2563 ภาคีแห่งอนุสัญญาฯ พ.ศ. 2548 มากกว่า 100 ประเทศต้องจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการที่จัดทำขึ้นเพื่อปกป้องและส่งเสริมเสรีภาพทางศิลปะตามภาระผูกพันที่ได้ให้สัตยาบันไว้ ข้อมูลนี้จะเป็นประโยชน์ในการชี้ให้เห็นถึงกฎหมาย นโยบาย และกลไกในการผลักดันเรื่องเสรีภาพทางศิลปะที่ทั่วโลกพัฒนาขึ้น กลไกการรายงานนี้จะเปิดเผยข้อมูลอันมีค่าว่าการเป็นหุ้นส่วนกับภาคประชาสังคมสามารถสนับสนุนรัฐในการปกป้อง เติบโต และเคารพเสรีภาพทางศิลปะได้อย่างไร

ปีการพัฒนาความรู้สะสม ในประเด็นเรื่องเสรีภาพ ทาง ศิลปะมากขึ้น

ข้อมูลนี้จะช่วยส่งเสริมภาพรวมของการกำกับดูแลอนุสัญญาฯ พ.ศ. 2548 และ ขยายขอบเขตโครงการพัฒนาสมรรถนะ ด้านเสรีภาพทางศิลปะ

บทแรกของรายงานนี้กล่าวถึงความก้าวหน้าในการคุ้มครองเสรีภาพทางศิลปะในทางกฎหมาย ซึ่งรวมถึงกฎหมายที่ให้หรือยับยั้งเสรีภาพทางศิลปะ นโยบาย และหลักกฎหมายที่ถือเอาคำพิพากษาเป็นบรรทัดฐาน บทที่สองจะเน้นไปที่การพัฒนาสิทธิทางสังคมและเศรษฐกิจสำหรับศิลปินซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการยอมรับว่าศิลปินมีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สร้างสรรค์และไม่หยุดนิ่ง บทที่สามจะกล่าวถึงภาพรวมของความก้าวหน้าในความรู้ การเฝ้าติดตาม และการเข้าถึงแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับเสรีภาพทาง ศิลปะ จะให้ความสำคัญเป็นพิเศษในสองประเด็นที่ได้รับความสนใจและมีการวิจัยได้แก่ การล่วงละเมิดทางออนไลน์และความเสี่ยงของการสร้างสรรค์งานศิลปะในสภาพแวดล้อมดิจิทัลและความท้าทายเฉพาะเพศ

© Pierre Châtel-Imocenti on Unsplash

กล่องที่ 1 • เสรีภาพทางศิลปะคืออะไร

เสรีภาพทางศิลปะคือเสรีภาพในการจินตนาการ สร้างสรรค์ และเผยแพร่การแสดงออกทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยปราศจากการเซ็นเซอร์จากรัฐบาล การแทรกแซงทางการเมือง หรือแรงกดดันจากผู้ที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ ซึ่งรวมถึงสิทธิของประชาชนทุกคนในการเข้าถึงผลงานเหล่านี้และซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อสุขภาวะของสังคม เสรีภาพทางศิลปะเป็นการรวมเอาสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งรวมถึง:

- สิทธิในการสร้างสรรค์โดยไม่มี การเซ็นเซอร์หรือการข่มขู่
- สิทธิในการได้รับการสนับสนุนแจกจ่ายและให้ผลตอบแทนทางศิลปะ
- สิทธิเสรีภาพในการเคลื่อนไหว
- สิทธิในเสรีภาพในการรวมกลุ่ม
- สิทธิในการคุ้มครองสิทธิทางสังคมและเศรษฐกิจ
- สิทธิในการมีส่วนร่วมในชีวิตทางวัฒนธรรม

แหล่งที่มา: การปรับเปลี่ยนนโยบายทางวัฒนธรรม: ความคิดสร้างสรรค์ที่ก้าวหน้าเพื่อการพัฒนา ยูเนสโกปี พ.ศ. 2561

กล่องที่ 2 • ตราสารสากลหลักเกี่ยวกับเสรีภาพทางศิลปะ

มาตรา 27 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน “ทุกคนมีสิทธิอย่างอิสระที่จะมีส่วนร่วมในชีวิตทางวัฒนธรรมของชุมชน เฟลิดเฟลินไปกับศิลปะ และแบ่งปันความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และประโยชน์ของมัน” (พ.ศ. 2491)

มาตรา 15.3 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม “รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับที่จะเคารพเสรีภาพที่ขาดไม่ได้สำหรับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และกิจกรรมสร้างสรรค์” (พ.ศ. 2509)

มาตรา 19.2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางพลเมืองและสิทธิทางการเมือง “ทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพในการแสดงออกสิทธินี้จะรวมถึงเสรีภาพในการแสวงหา รับ และให้ข้อมูลและความคิดทุกประเภท โดยไม่คำนึงถึงพรมแดน ไม่ว่าจะด้วยวาจา เป็นลายลักษณ์อักษร หรือในการพิมพ์ ในรูปแบบของงานศิลปะ หรือผ่านสื่ออื่น ๆ ที่ตนเลือก (พ.ศ. 2509)

หลักการที่ 3 ของยูเนสโกว่าด้วยคำแนะนำปี พ.ศ. 2523 เกี่ยวกับสถานะของศิลปิน “ประเทศสมาชิกตระหนักถึงบทบาทสำคัญของศิลปะในชีวิตและพัฒนาการของแต่ละบุคคลและของสังคมจึงมีหน้าที่ปกป้องและช่วยเหลือศิลปินและเสรีภาพในการสร้างสรรค์ เพื่อจุดประสงค์นี้พวกเขาควรดำเนินการตามขั้นตอนที่จำเป็นทั้งหมดเพื่อกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะและการเพิ่มพูนความสามารถโดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยการใช้อนุสัญญาเพื่อรักษาสภาพที่มากขึ้นให้กับศิลปินโดยที่พวกเขาไม่สามารถบรรลุพันธกิจได้และเพื่อปรับปรุงสถานะของพวกเขาโดยยอมรับว่าพวกเขาจะมีสิทธิที่จะมีความสุขกับผลงานของพวกเขา” (พ.ศ. 2523)

หลักการที่ 6 ของยูเนสโกว่าด้วยคำแนะนำปี พ.ศ. 2523 เกี่ยวกับสถานะของศิลปิน “เนื่องจากเสรีภาพในการแสดงออกและการสื่อสารเป็นข้อกำหนดจำเป็นเบื้องต้นในการทำกิจกรรมทางศิลปะทั้งหมด ประเทศสมาชิกควรดูแลให้ศิลปินได้รับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายระหว่างประเทศและระดับประเทศ โดยปราศจากความเคลือบคลุมสงสัย” (พ.ศ. 2523)

มาตรา 2.1 ของอนุสัญญายูเนสโกว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรม “ความหลากหลายทางวัฒนธรรมจะได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมก็ต่อเมื่อได้รับการรับรองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน เช่น เสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพในข้อมูลและการสื่อสาร ตลอดจนความสามารถของบุคคลในการเลือกการแสดงออกทางวัฒนธรรมเท่านั้น ห้ามมิให้ผู้ใดเรียกใช้บทบัญญัติแห่งอนุสัญญานี้เพื่อละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามที่บัญญัติไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน หรือที่รับรองโดยกฎหมายระหว่างประเทศ หรือเพื่อจำกัดขอบเขตของอนุสัญญานี้” (พ.ศ. 2548)

มาตรา 7.2 ของอนุสัญญายูเนสโกว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรม “ภาคีจะต้องตระหนักถึงบทบาทสำคัญและการทำงานของศิลปินผู้คนที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการสร้างสรรค์ ชุมชนวัฒนธรรม และองค์กรที่สนับสนุนงานของพวกเขาที่ช่วยทะนุบำรุงความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรม” (พ.ศ. 2548)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป้าหมายที่เกี่ยวข้องของสหประชาชาติ

วาระ พ.ศ. 2573 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งได้รับการรับรองโดยประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติทั้งหมดในปี พ.ศ.2558 จัดทำพิมพ์เชื่อมร่วมกันเพื่อสันติภาพและความเจริญรุ่งเรืองสำหรับทุกคนและโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต หัวใจสำคัญคือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ทั้ง 17 ข้อ ซึ่งเรียกร้องให้ทุกประเทศ - ที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา - ร่วมกันเร่งดำเนินการทั่วโลก SDG ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย:

เป้าหมายที่ 5

บรรลุความเท่าเทียมทางเพศ และเสริมพลังให้ผู้หญิงและเด็กผู้หญิงทุกคน

เป้าหมาย 5.c • ปรับใช้และเสริมสร้างนโยบายที่ดีและบังคับใช้กฎหมายเพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศและการเสริมสร้างพลังให้กับผู้หญิงและเด็กผู้หญิงทุกคนในทุกระดับ

กลุ่มเป้าหมาย 5.5 • รับประกันการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพของผู้หญิงและโอกาสที่เท่าเทียมกันในการเป็นผู้นำในทุกระดับของการตัดสินใจในชีวิตทางการเมือง เศรษฐกิจ และสาธารณะ

เป้าหมายที่ 16

ส่งเสริมสังคมที่เป็นธรรม สบสุข และไม่แบ่งแยก

เป้าหมาย 16.10 • รับรองการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะและปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามกฎหมายของประเทศและข้อตกลงระหว่างประเทศ

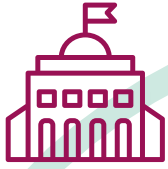
เป้าหมายที่ 8

อุปถัมภ์คำจูงให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ไม่มีการว่างงานและเป็นงานที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณค่าสำหรับทุกคน

เป้าหมาย 8.3 • ส่งเสริมนโยบายด้านการพัฒนาที่สนับสนุนกิจกรรมการผลิต การสร้างงานที่เหมาะสม การเป็นผู้ประกอบการ ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และส่งเสริมการจัดระเบียบและการเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึงการเข้าถึงบริการทางการเงิน

เป้าหมาย 8.5 • ภายในปี พ.ศ. 2573 จะมีการจ้างงานอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพและมีงานที่ดีสำหรับผู้หญิงและผู้ชายทุกคน รวมถึงคนหนุ่มสาวและคนพิการ และมีค่าจ้างเท่าเทียมกันสำหรับงานที่มีมูลค่าเท่ากัน

เป้าหมาย 8.8 • ปกป้องสิทธิแรงงานและส่งเสริมสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัยสำหรับคนงานทุกคน รวมถึงแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะผู้หญิงที่ย้ายถิ่นและผู้ที่อยู่ในการจ้างงานที่ล่อแหลม

รัฐบาล

- ใช้นโยบายและมาตรการที่ค้ำประกันถึงเสรีภาพ ในการแสดงออกทางศิลปะและสถานภาพของศิลปิน
- ส่งเสริมการปฏิรูปทางกฎหมายเพื่อเพิ่มการปกป้องเสรีภาพทางศิลปะ
- รับประกันการให้ทุนอย่างโปร่งใส สำหรับภาคส่วนทางวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์
- ส่งเสริมโครงการวิชา / การเคลื่อนที่ สำหรับศิลปิน
- ออกแถลงการณ์สนับสนุนเสรีภาพทางศิลปะ
- รับรองความปลอดภัยของศิลปินและผู้ชม
- รายงานมาตรการที่ดำเนินการเพื่อปกป้องเสรีภาพทางศิลปะตามพันธกรณีระหว่างประเทศตามวาระ

สื่อ

- เสาหาความรู้ที่เหมาะสมในการสื่อสารเกี่ยวกับเสรีภาพทางศิลปะ
- ฝึกอบรมนักข่าว
- รายงานการละเมิดเสรีภาพทางศิลปะ

สหภาพแรงงาน

- ปกป้องศิลปิน/สมานฉันท์
- จัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับสิทธิของพนักงาน
- สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย

สถาบันอุดมศึกษา

- วิจัยเกี่ยวกับเสรีภาพทางศิลปะ
- บุรณาการการฝึกอบรมเรื่องสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองลงในหลักสูตรศิลปะ
- พัฒนาแผนการเป็นเจ้าภาพดูแลศิลปินที่ตกอยู่ในความเสี่ยง

ผู้ตรากฎหมาย

- ยกเลิก/แก้ไขกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพทางศิลปะ
- ใช้กฎหมายคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงออกทางศิลปะและสถานะของศิลปิน

ตุลาการ

- พัฒนาความรู้ด้วยการอบรมผู้พิพากษาและทนายความ
- ดำเนินคดีและพิจารณาคดีอย่างยุติธรรม

คุณสามารถทำอะไรเพื่อเสรีภาพทางศิลปะได้บ้าง?

อนุสัญญาปี พ.ศ. 2548 เป้าหมายที่ 4

ศิลปิน ผู้ประกอบวิชาชีพด้านวัฒนธรรม และผู้ชม

- จัดกิจกรรมรณรงค์ให้เกิดสมานฉันท์
- พัฒนาฝีมือและจัดการฝึกอบรมเรื่องเสรีภาพทางศิลปะ
- ดำเนินการทางกฎหมายในกรณีที่มีการละเมิด

ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

ฝ่ายปกครองเมืองและรัฐบาลท้องถิ่น

- ให้การดูแลศิลปินที่ตกอยู่ในความเสี่ยง
- ออกแถลงการณ์สนับสนุนเสรีภาพทางศิลปะ
- นำนโยบายให้ความคุ้มครองมาใช้

องค์กรระหว่างประเทศและภูมิภาค

- จัดการฝึกอบรมและให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคและกฎหมาย
- วิจัยเกี่ยวกับเสรีภาพทางศิลปะ
- จำแนกศิลปินที่มีความเสี่ยงได้ เช่น โดยผ่านโครงการผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน หากมี
- เฝ้าติดตามคดีการละเมิดเสรีภาพทางศิลปะรายคดีและกฎหมายใหม่ที่อาจจำกัดเสรีภาพทางศิลปะ

สถานทูตและศูนย์กลางวัฒนธรรม ต่างประเทศ

- อำนวยความสะดวกในการขอวีซ่าและการเคลื่อนที่ให้แก่กลุ่มศิลปิน
- ตรวจสอบให้แน่ใจว่าศูนย์ดำเนินการวีซ่ามีข้อมูลในระดับที่เหมาะสม
- ให้พื้นที่สำหรับการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย

องค์กรประชาสังคม

- เฝ้าติดตามสถานการณ์ด้านเสรีภาพทางศิลปะ
- สนับสนุน/วิ่งเต้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย
- ศึกษาประเด็นเฉพาะ
- ประสานงานการรณรงค์ให้เกิดสมานฉันท์
- ปกป้องศิลปินที่ตกอยู่ในความเสี่ยง เช่น โดยผ่านโครงการผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน หากมี

บทที่ 1

การปลุกดัน
การคุ้มครอง
เสรีภาพ
ทางศิลปะ
ในทางกฎหมาย

ความพยายามทางกฎหมาย ยังคงมีความจำเป็น แม้ว่าจะมี ความก้าวหน้าบ้างแล้วในการ ยกเลิกกฎหมายหมิ่นศาสนา

เพื่อทำตามพันธกรณีภายใต้สนธิสัญญาระหว่างประเทศ รัฐจึงควรมองรวมเสรีภาพทางศิลปะไว้ในกฎหมายของประเทศ และเพื่อนำนโยบายและแนวคิดบางประการมาใช้ การแทรกแซงและการพัฒนาใหม่ ๆ สามารถเกิดขึ้นได้ในหลายระดับ ได้แก่ ระดับบริหาร ระดับนิติบัญญัติ และระดับตุลาการ ทั้งสามด้านยังคงพัฒนาได้อีก และถึงแม้จะมีปรับปรุงบ้างแล้ว แต่กฎหมายก็ยังคงเป็นเครื่องมือจำกัดเสรีภาพทางศิลปะมากกว่าส่งเสริมและคุ้มครอง รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐยังคงใช้อำนาจของตนในการควบคุมการแสดงออกทางศิลปะในบริบทที่แตกต่างกันไป แทนที่จะสร้างสภาวะที่เอื้อต่อการอภิปรายในประเด็นที่กระตุ้นให้เกิดการแทรกแซงในสถานการณ์เหล่านี้ บทบาทของตุลาการคือคุ้มครองการบังคับใช้กฎหมาย และให้ความเคารพต่อมาตรฐานสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องที่ประเทศต่าง ๆ นำไปใช้เป็นหลักสำคัญในการคำนวณเสรีภาพทางศิลปะ ภาพรวมของคดีในศาลเมื่อไม่นานมานี้แสดงให้เห็นว่าศาลได้ทำการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องในทุกแง่มุมของเสรีภาพทางศิลปะ เพื่อเตือนให้รัฐทราบถึงพันธสัญญาของตนภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ หลักกฎหมายนี้ถือเอาคำพิพากษาสำคัญที่ผ่านมาเป็นบรรทัดฐาน เช่น การกำหนดเกณฑ์การเซ็นเซอร์² การถอนเงินทุนโดยผิดกฎหมายเพื่อแรงจูงใจทางการเมือง³ ความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางศิลปะกับการปกป้องศีลธรรมอันดีของประชาชน⁴ การหมิ่นประมาทและสิทธิในการเสียดสีในการตู่⁵ เป็นต้น

2 ศาลสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป คดีบริษัทผลิตละคร Unifaun และบริษัทอื่น ๆ ยื่นฟ้องมอลตา คดีเลขที่ 37326/13, 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2561

3 ศาลภูมิภาคแห่งวอร์ซอเรื่องเทศกาลมอลตาพอนัน 25 มีนาคม พ.ศ. 2562 ดูโครงการดำเนินคดีกับมูลนิธิเฮลซิงกิได้ที่ www.hfhr.pl/en/malta-festival-poznan-case-court-orders-ministry-to-pay-subsidy-of-300000-zloty/

4 ศาลสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป, คดี Pryanishnikov ยื่นฟ้องสหพันธรัฐรัสเซีย, คดีเลขที่ 25047/05 10 กันยายน พ.ศ. 2562

5 ศาลฎีกา, รัวันดา, คดี Re Mugisha, Case RS/ INCONST/ SPEC 00002/2018/SC, 24 เมษายน พ.ศ. 2562.

คำแนะนำฉบับที่ 5

(รายงานทั่วโลกปี พ.ศ. 2562)

รัฐควรพิจารณาให้สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางศิลปะเป็นสิทธิที่เฉพาะเจาะจงภายในกฎหมาย และจัดระบบเพื่อเฝ้าติดตามและบังคับใช้สิทธินี้

ยังไม่มีบันทึกว่ามีกรอบกฎหมายระดับชาติที่เฉพาะเจาะจงด้านเสรีภาพทางศิลปะ นับตั้งแต่มีการนำกฎหมายของฝรั่งเศสมาใช้ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2559⁶ ซึ่งประกาศว่า “การสร้างสรรคทางศิลปะมีอิสระ” และกำหนดให้การแสดงออกทางศิลปะเป็นสินค้าสาธารณะ บทบัญญัติที่น่าสนใจคือ การแก้ไขมาตรา 431-1 แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่ระบุว่า “การร่วมกันขัดขวางและใช้วิธีคุกคามการใช้เสรีภาพในการสร้างสรรค์งานศิลปะหรือเสรีภาพในการเผยแพร่งานสร้างสรรค์ทางศิลปะจะต้องระวางโทษจำคุกหนึ่งปีและปรับ 15,000 ยูโร”⁷ ในทางปฏิบัตินี้หมายความว่ากลุ่มผู้ขัดขวางการเข้าชมละครของประชาชน หรือนายกเทศมนตรีที่ห้ามการฉายภาพยนตร์ที่ได้รับอนุญาตจากองค์กรอิสระโดยไม่มีเหตุอันควร – ด้วยคดีที่มักเป็นเรื่องการเซ็นเซอร์เสรีภาพทางศิลปะ – อาจถือเป็นการละเมิดเสรีภาพทางศิลปะและต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย แต่กลับไม่มีการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับ “การขัดขวางเสรีภาพทางศิลปะ” ซึ่งคดีดังกล่าวจะเป็นความก้าวหน้าครั้งสำคัญและเป็นแรงบันดาลใจให้ประเทศอื่น ๆ

อีกตัวอย่างที่กล่าวถึงเสรีภาพทางศิลปะโดยตรงคือรัฐธรรมนูญทางการเมืองของเม็กซิโกซีดีระดับเทศบาล⁸ ที่นำมา ใช้ในเดือนมกราคม

6 กฎหมายเลขที่ 2016-925 วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 ว่าด้วยเสรีภาพในการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมและมรดกในภาษาฝรั่งเศสที่ www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000032854341&categorieLien=id

7 มาตรา 431-1 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศสรวมอยู่ในหมวด “อุปสรรคต่อการใช้เสรีภาพในการแสดงออก การงาน การสมาคม การชุมนุมหรือการประท้วง” ในบท “การละเมิดสันติภาพสาธารณะ”

8 Constitución política de la Ciudad de México, พ.ศ. 2560, ในภาษาสเปนที่ www.infodf.org.mx/documentospdf/constitucion_cdmx/Constitucion_%20Politica_CDMX.pdf.

พ.ศ. 2560 ซึ่งพูดถึงหัวข้อเกี่ยวกับสิทธิทางวัฒนธรรม (กล่องที่ 3) การรวมนี้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่ใหญ่กว่าในการให้การยอมรับสิทธิทางวัฒนธรรมในกฎหมายภายในประเทศ ในปี พ.ศ. 2552 มีการรวมสิทธิทางวัฒนธรรมลงในรัฐธรรมนูญของรัฐบาลกลาง และในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2560 รัฐสภาได้นำกฎหมายทั่วไปว่าด้วยวัฒนธรรมและสิทธิทางวัฒนธรรมมาใช้⁹ โดยมาตรา 7 ให้การยอมรับว่าการเคารพเสรีภาพในการสร้างสรรค์และการแสดงออกทางวัฒนธรรม เป็นหนึ่งในหลักการพื้นฐานของนโยบายวัฒนธรรมของเม็กซิโกในระดับเทศบาล เม็กซิโกซีดีได้รับรองระเบียบวาระที่ 21 ด้านวัฒนธรรมในปี พ.ศ. 2554 และต่อมาได้รับรองปฏิญญา Fribourg ว่าด้วยสิทธิทางวัฒนธรรมปี พ.ศ. 2550

ในปี พ.ศ. 2561 ได้มีการรับรองกฎหมายว่าด้วยวัฒนธรรมและสิทธิทางวัฒนธรรมของผู้อยู่อาศัยและผู้มาเยือนเม็กซิโกซีดี¹⁰ ซึ่งกำหนดให้รัฐบาลเม็กซิโกซีดีต้องช่วยเหลือทุกคนทุกกลุ่มชุมชนหรือสมาคมวัฒนธรรม ในการใช้สิทธิทางวัฒนธรรมชุดต่าง ๆ เช่น สิทธิเสรีภาพในการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมและศิลปะ ตลอดจนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและใช้ข้อมูล (มาตรา 11.1(i))

คำแนะนำฉบับที่ 4

(รายงานทั่วโลกปี พ.ศ. 2562)

ควรมีการทบทวนกฎหมายระดับชาติเพื่อให้แน่ใจว่ามีการวางกรอบกฎหมายในลักษณะชัดเจนที่สามารถดำเนินคดีได้เฉพาะการยุ้งให้เกิดความเกลียดชังและหรือความรุนแรงเท่านั้น ยกเลิกกฎหมายหมิ่นศาสนาเพื่อให้ศึกษาศาสนาได้อย่างเสรีโดยไม่ต้องกลัวว่าจะถูกละเมิดโทษ

9 Ley General de Cultura y Derechos Culturales, DOF, 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2560, มีในภาษาสเปนที่ www.diputados.gob.mx/LeyesBiblio/pdf/LGCDC_190617.pdf.

10 Ley de Cultura y Derechos Culturales de los Habitantes y Visitantes de la Ciudad de México, พ.ศ. 2561, มีในภาษาสเปนที่ www.ordenjuridico.gob.mx/Documentos/Estatal/Ciudad%20de%20Mexico/wo120873.pdf.

มีบันทึกความคืบหน้าบางประการในการยกเลิกกฎหมายหมิ่นศาสนาในช่วงที่ทำการศึกษานี้ในบรรดาประเทศต่าง ๆ ที่ยกเลิกกฎหมายหมิ่นศาสนา บ้างก็ทำในบริบทที่กว้างโดยการยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัย (นิวซีแลนด์) ส่วนบางประเทศก็ยกเลิกภายหลังที่มีการโต้แย้งและการรณรงค์ภายในที่มุ่งโจมตีกฎหมายหมิ่นศาสนาโดยเฉพาะ (แคนาดา กรีซ ไอร์แลนด์)

การเพิกถอนกฎหมายหมิ่นศาสนาเป็นวิธีหนึ่งที่รัฐแสดงการปฏิบัติตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม การเพิกถอนกฎหมายหมิ่นศาสนาเป็นวิธีหนึ่งที่รัฐจะปฏิบัติตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศและให้เปิดพื้นที่เพื่อการอภิปรายอย่างเปิดเผยมากขึ้นในประเด็นเกี่ยวกับศาสนาและประเด็นอื่น ๆ

ในรายงานประจำปี พ.ศ. 2562 ที่เสนอต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยเสรีภาพในการนับถือศาสนาหรือความเชื่อได้นำเสนอปฏิญญากรุงเบรุตว่าด้วยศรัทธาเพื่อสิทธิและพันธสัญญา 18 ข้อ ปฏิญญานี้เรียกร้องให้ประเทศต่าง ๆ ที่ยังคงมีการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการดูหมิ่นศาสนาหรือต่อต้านการละทิ้งความเชื่อให้ยกเลิกกฎหมายดังกล่าว โดยเน้นว่ากฎหมายดังกล่าวปิดกั้นเสรีภาพในการคิด มโนธรรม และศาสนา หรือความเชื่อ ตลอดจนให้มีการเสวนาและการอภิปรายประเด็นทางศาสนาที่เป็นประโยชน์ ผู้เสนอรายงานการประชุมมีความเห็นว่า “การใช้กฎหมายต่อต้านการละทิ้งความเชื่อและความรุนแรงที่เป็นผลตามมาจากทำให้บุคคลเซ็นเซอร์ตนเอง ซึ่งในโลกที่ทุกคนเชื่อมต่อกันเช่นนี้ อาจส่งผลเสียต่อการได้มีโอกาสติดต่อกับนานาชาติประเทศ ซึ่งกลุ่มผู้เสียหายคือ นักบวช ครู นักเรียน นักเขียน นักข่าว บล็อกเกอร์ จิตรกร นักดนตรี นักแสดง ผู้จัดพิมพ์ คนขายหนังสือ เว็บมาสเตอร์ นักการเมือง นักปกป้องสิทธิมนุษยชน และผู้ไม่เห็นด้วย เป็นต้น กฎหมายเหล่านี้ไม่เพียงแต่บ่อนทำลาย

กล่องที่ 3 • รัฐธรรมนูญทางการเมืองของเม็กซิโกซีดี

มาตรา 8 –เมืองแห่งการศึกษาและความรู้

D. สิทธิทางวัฒนธรรม

1. ทุกคนกลุ่มหรือชุมชนมีสิทธิในการเข้าถึงวัฒนธรรมโดยไม่มีข้อจำกัด ศิลปะและวิทยาศาสตร์นั้นเป็นของฟรี และห้ามการเซ็นเซอร์ทุกรูปแบบ ตัวอย่างสิทธิที่ประชาชนควรมี เช่น:
 - ก. เลือกและเคารพเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนในการแสดงออกได้หลายรูปแบบ
 - ข. รู้จักและเคารพในวัฒนธรรมของตนเองและวัฒนธรรมที่หลากหลายอันร่วมกันก่อให้เกิดมรดกแห่งมวลมนุษยชาติ
 - ค. การฝึกอบรมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนอย่างเสรีและอย่างเต็มที่
 - ง. เข้าถึงมรดกทางวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดการแสดงออกของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน
 - จ. เข้าถึงและทำกิจกรรมตามวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมที่ตนเลือกในพื้นที่สาธารณะที่จัดไว้เพื่อการแสดงออกทางวัฒนธรรมและศิลปะอย่างอิสระโดยไม่ขัดต่อกฎระเบียบในเรื่องดังกล่าว
 - ฉ. ใช้การปฏิบัติทางวัฒนธรรมของตนเองและปฏิบัติตามวิถีทางแห่งชีวิตที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบความรุ่งเรืองและการเป็นตัวแทนตามธรรมเนียมของพวกเขา ตราบเท่าที่พวกเขาไม่คัดค้านหลักการและบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาสนธิสัญญานานาชาติและรัฐธรรมนูญนี้
 - ช. ใช้สิทธิเสรีภาพในการดำเนินโครงการ งานริเริ่ม และการนำเสนอทางวัฒนธรรมและศิลปะ
 - ซ. สร้างพื้นที่ศิลปะและวัฒนธรรมชุมชนแบบรวมกลุ่ม มีการบริหารจัดการตนเอง และเป็นเอกเทศ โดยมีกฎระเบียบเฉพาะในการเสริมสร้างและพัฒนากิจกรรมของตน
 - ฅ. ใช้สิทธิเสรีภาพในการสร้างสรรค์สิทธิทางวัฒนธรรมและศิลปะ ตลอดจนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและข้อมูล และ
 - ญ. มีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมชุมชนที่ตนอาศัย ในการปรับปรุง การดำเนินการ และการประเมินนโยบายวัฒนธรรมด้วยวิธีการแบบประชาธิปไตย
2. ทุกคนมีสิทธิเข้าถึงสินค้าและบริการด้านศิลปะและวัฒนธรรมที่รัฐบาลเม็กซิโกซีดีจัดหาไว้ให้
3. เจ้าหน้าที่จะต้องปกป้องสิทธิทางวัฒนธรรมภายในขอบเขตของความสามารถของตน รวมทั้งต้องส่งเสริมและกระตุ้นการพัฒนาวัฒนธรรมและศิลปะด้วย อาจมีการขยายสิทธิทางวัฒนธรรมออกไปได้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมีกลไกและรูปแบบการบังคับใช้สิทธิเหล่านั้นกำหนดไว้ด้วย
4. บุคคลและชุมชนสามารถใช้ความคิดริเริ่มภายใต้กรอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เพื่อให้เกิดการเคารพสิทธิทางวัฒนธรรมและพัฒนาในรูปแบบในการให้คำปรึกษาและการมีส่วนร่วม
5. รัฐบาลเม็กซิโกซีดีรับประกันการคุ้มครองการอนุรักษ์ การวิจัย และการเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม ทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ของชุมชน กลุ่ม และบุคคลของเม็กซิโกซีดี ซึ่งถือเป็นสาธารณประโยชน์และสาธารณูปโภค
6. ฝ่ายปกครองเมืองจะให้สิ่งจูงใจทางการเงินในการสนับสนุนและส่งเสริมการสร้างสรรค์และการเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม
7. กลุ่มและชุมชนทางวัฒนธรรมจะมีสิทธิได้รับการยอมรับในสังคม

ที่มา: www.infodf.org.mx/documentospdf/constitucion_cdmx/Constitucion_%20Politica_CDMX.pdf

เสรีภาพศิลปะและสติปัญญาที่ทำให้สังคมมีชีวิตชีวาเท่านั้น แต่ยังบั่นทอนเสรีภาพในการสื่อสารที่เป็นสิ่งจำเป็นต่อการมีสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนาหรือความเชื่อด้วย” (A/HRC/40/58, วรรค 44)

เสรีภาพในการแสดงการนับถือศาสนาหรือความเชื่อ และเสรีภาพในการแสดงออกนั้นไม่ใช่เรื่องที่ตายตัว ทั้งคู่อาจมีข้อจำกัดแต่ก็เพื่อความปลอดภัยของประชาชน ความสงบเรียบร้อย สุขภาพ และศีลธรรม ตลอดจนปกป้องสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น และเพื่อความมั่นคงของชาติในกรณีของเสรีภาพในการแสดงออก อย่างไรก็ตามการตั้งข้อจำกัดเหล่านี้จะต้องทำตามเกณฑ์บางอย่าง เช่น ต้องแสดงให้เห็นถึงความจำเป็น ความเหมาะสมพอควร และประกันได้ว่ามันจะไม่เป็นการทำลายสิทธิอื่น ๆ เสียเอง

ประเด็นการปกป้องสิทธิในการแสดงออกได้กระตุ้นให้มีการยกเลิกมาตรา 140 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของเดนมาร์กในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2560 กฎหมายนี้มีมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2226 และในศตวรรษที่ผ่านมา ได้มีการพิจารณาคดีเกี่ยวกับเสรีภาพทางศิลปะภายใต้กฎหมายฉบับนี้น้อยมาก ตัวอย่างเช่น คดีการ์ตูนปี พ.ศ. 2548 ที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์เดนมาร์ก Jyllandsposten ซึ่งอัยการแห่งชาติได้ตัดสินใจที่จะไม่ดำเนินคดี ในทำนองเดียวกัน มาตรา 296 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของแคนาดาที่คุกคามการเสียดสีและการวิพากษ์วิจารณ์ก็ถูกยกเลิกไป แม้จะไม่เคยถูกนำมาใช้ในทางปฏิบัติก็ตาม ในนิวซีแลนด์มีการยกเลิกกฎหมาย “หมิ่นศาสนา” ตามมาตรการขจัดกฎหมาย “ไม่เข้ายุคสมัย” ภายใต้การแก้ไขกฎหมายอาญาปี พ.ศ. 2562 (มาตรา 123 ของประมวลกฎหมายนิวซีแลนด์) ซึ่งไม่มีการดำเนินคดีความผิดฐานหมิ่นประมาทมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2465 และถูกพิจารณาว่าอาจก่อความขัดแย้งกับพระราชบัญญัติสิทธิ พ.ศ. 2533 ซึ่งกำหนดสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลที่อยู่ภายใต้กฎหมายของนิวซีแลนด์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมจึงพิจารณาว่าบทบัญญัติที่ล้าสมัยนี้ไม่ควรมีอยู่ในสังคมสมัยใหม่ ซึ่งมีการปกป้องเสรีภาพในการแสดงออก แอนดรูว์ ลิตเติล รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมของนิวซีแลนด์กล่าวว่า “ไม่ควรมีความผิดอาญาข้อนี้อยู่ในหนังสือธรรมนูญอีกต่อไป เนื่องจากนิวซีแลนด์

เป็นปรากรแห่งสิทธิมนุษยชน มีการยอมรับเสรีภาพในการแสดงออกและยอมรับทุกศาสนา”

ในกรีซ มีการใช้กฎหมาย “หมิ่นศาสนา” เพื่อดำเนินคดีกับบุคคลและกลุ่มต่าง ๆ ที่สื่อถึงเยาะเย้ย หรือดูหมิ่นศาสนาออร์ทอดอกซ์ ผ่านศิลปะหรือผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งกลุ่มสิทธิมนุษยชนได้รับแรงจูงใจให้ยกเลิกกฎหมาย “หมิ่นศาสนา” และต่อมาจึงถูกถอดออกจากรัฐธรรมนูญตามชุดมาตรการที่ออกมาในปี พ.ศ. 2562 ในปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 มีการดำเนินคดีกับศิลปินหลายคนในข้อหาหมิ่นประมาทจากการจัดแสดงภาพการ์ตูนแนวคริสต์ศาสนสามชั้นในหอศิลป์เอกชนในเอเธนส์ เจ้าของแกลเลอรีซึ่งเป็นจำเลยร่วมได้รับการยกฟ้องทั้งหมด

ในไอร์แลนด์ รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ว่า “การตีพิมพ์หรือการพูดจาหมิ่นศาสนา ปลูกกระตมหรืออนาจาร เป็นความผิดซึ่งต้องระวางโทษตามกฎหมาย”

บทบัญญัตินี้ถูกยกเลิกในเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 หลังจากการลงประชามติเรื่องพระราชบัญญัติการดูหมิ่นศาสนา (การยกเลิกความผิดอาญาและเรื่องที่เกี่ยวข้อง) ในกรณีนี้นักแสดงตลกชื่อดัง (สตีเฟน ฟราย) เข้าแทรกแซงผ่านรายการโทรทัศน์ของไอร์แลนด์ ทำให้เกิดการร้องเรียน และตำรวจไอร์แลนด์ต้องทำการสอบสวนซึ่งนำไปสู่การทำประชามติ “... การถอดบทบัญญัตินี้ออกจากรัฐธรรมนูญของเราทำให้เราสื่อสารกับคนทั่วโลกได้อย่างหนักแน่นว่ากฎหมายต่อต้านการดูหมิ่นศาสนาไม่ได้แสดงถึงค่านิยมของชาวไอร์แลนด์ เราจึงเห็นว่าไม่ควรมีกฎหมาย

ดังกล่าวอีกต่อไป” ชาลลี ฟลานาแกน ที่ตี รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม และความเสมอภาคของไอร์แลนด์ประกาศ

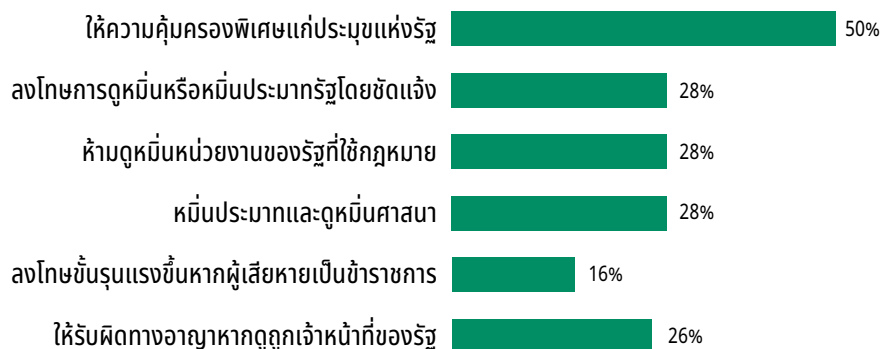

ในการนำกฎหมายหมิ่นประมาทหรือต่อต้านการก่อการร้ายมาใช้ นั้น รัฐควรสร้างสมดุลเสรีภาพทางศิลปะกับเปิดการอภิปรายสาธารณะก่อนที่จะดำเนินคดีหรือยื่นคำร้องต่อศิลปิน

กฎหมายอื่น ๆ ที่เป็นเรื่องกว้าง ๆ ทั่วไปก็ส่งผลกระทบต่อเสรีภาพทางศิลปะเช่นกัน เช่นกฎหมายต่อต้านการก่อการร้าย การก่อการร้ายถือเป็นภัยคุกคามร้ายแรงต่อสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย และรัฐจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อป้องกันและลดโทษการก่อการร้ายอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม มีการนำกฎหมายต่อต้านการก่อการร้ายมาใช้ในทางที่ผิดมากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อจำกัดการแสดงออกทางศิลปะ มีการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการก่อการร้ายกับนักดนตรีและนักเขียนที่เขียนข้อความหรือเนื้อเพลงที่ขบถ ด้วยการจำคุกในข้อหาต่าง ๆ เช่น “การสนับสนุนการก่อการร้าย” หรือ “ชื่นชม” “ยกย่อง” และ “ให้เหตุผลสนับสนุน” การก่อการร้าย รัฐควรประเมินผลกระทบต่อด้านสิทธิมนุษยชนในการออกมาตรการต่อต้านการก่อการร้าย ความผิดอาญาที่ระบุไม่ชัดเจนหรือ

รูปที่ 2

เปอร์เซ็นต์ของประเทศ OSCE ที่:

แหล่งที่มา: องค์กรเพื่อความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (OSCE), พ.ศ. 2560

กว้างจนเกินไปอาจนำไปสู่การจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกโดยไม่จำเป็นหรือไม่สมส่วน ผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติด้านการต่อต้านการก่อการร้ายและสิทธิมนุษยชนได้แสดงความกังวลเกี่ยวกับการนำกฎหมายที่มีขอบเขตกว้างเกินไปมาใช้ก่อนที่จะนำมาตราการต่อต้านการก่อการร้ายใหม่ใด ๆ ออกมาใช้ ประเทศสมาชิกควรคำนึงถึงมาตรฐานสิทธิมนุษยชนที่มีอยู่และควรตรวจสอบว่ามาตรการเหล่านี้สอดคล้องกับมาตรา 19 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งรับประกันสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก

กฎหมายดังกล่าวส่งผลให้ศิลปินกลัวการลงโทษและทำให้เซ็นเซอร์ตัวเองมากขึ้น ศิลปินยังคงถูกดำเนินคดีฐานหมิ่นประมาทและถูกคุมขังต่อไปทั้งที่ได้รับการยอมรับ ทั้งจากองค์กรสหประชาชาติและองค์กรระดับภูมิภาค เช่น องค์กรเพื่อความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (OSCE) หรือคณะกรรมการระหว่างอเมริกาว่าการใช้วัตถุ เช่น ธงหรือสัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทนของรัฐ หน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานสาธารณะทุกประเภทไม่ถือเป็นการหมิ่นประมาท

รัฐควรละเว้นจากการใช้กฎหมายเป็นอาวุธกับศิลปิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการใช้เป็นข้ออ้างแจ้งข้อหาหมิ่นประมาททางอาญาในการดูหมิ่นประมุขแห่งรัฐหรือสัญลักษณ์ของรัฐ เหตุผลดังกล่าวตามที่ OSCE ประจักษ์และตีพิมพ์รายงานในปี พ.ศ. 2560 ที่ศึกษาการใช้กฎหมายหมิ่นประมาทและดูหมิ่นทางอาญาใน 57 ประเทศที่เข้าร่วม (ภาพที่ 2)¹¹ คือ “มีความเข้าใจร่วมกันเป็นวงกว้างระหว่างศาล หน่วยงานกำหนด

ฉันรู้ว่าเมื่อศิลปินต้องเสี่ยงแสดงจุดยืนของตนเพื่อให้ทุกคนได้เห็นความสำคัญของมาตรา 27 นั้น อาจทำให้เธอหรือเขาและครอบครัว เพื่อน และเพื่อนร่วมงานได้รับผลกระทบไปด้วย ซึ่งอาจส่งผลกระทบระยะยาว นี่คือเหตุผลที่ฉันเคารพผู้ที่กล้าเดินฝ่าทางที่เต็มไปด้วยอุปสรรคนี้อย่างลึกซึ้ง และฉันตั้งใจแน่วแน่ที่จะยืนเคียงข้างพวกคุณ

Karima Bennoune

ผู้รายงานพิเศษของสหประชาชาติด้านสิทธิทางวัฒนธรรม
ในการประชุม Safe Havens พ.ศ. 2561 เมืองบิลโม่ ประเทศสวีเดน

มาตรฐานระหว่างและองค์กรภาคประชาสังคมว่ากฎหมายหมิ่นประมาทควรสะท้อนแนวคิดที่ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องสามารถอดทนต่อการวิพากษ์วิจารณ์ได้มากกว่าบุคคลทั่วไป”¹²

ตัวอย่างกรณีนี้คือ ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2562 ศาลฎีกาของวันตามีคำสั่งให้ถอดมาตรา 233 ออกจากประมวลกฎหมายอาญา¹³ โดยพิจารณาว่าการลงโทษผู้ทำความอับอายให้กับเจ้าหน้าที่ระดับชาติหรือบุคคลที่รับผิดชอบด้านบริการสาธารณะ เป็นการละเมิดเสรีภาพที่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะเสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพของสื่อมวลชน

12 OSCE, กฎหมายหมิ่นประมาทและดูหมิ่นในภูมิภาค OSCE: การศึกษาเปรียบเทียบ มีนาคม พ.ศ. 2560 หน้า 12

13 ศาลฎีกา, วันตา, คดี Re Mugisha, Case RS/INCONST/SPEC 00002/2018/SC, 24 เมษายน พ.ศ. 2562

เป็นที่น่าสนใจว่ามาตรานี้ได้กล่าวถึงการสร้างความอับอายทั้งทางวาจา ทำท่าง หรือการข่มขู่หรือในงานเขียน หรือการตุน ดังนั้นจึงเป็นการกล่าวถึงรูปแบบการแสดงออกทางศิลปะด้วย ศาลให้เหตุผลในการถอดมาตรานี้เพิ่มเติมว่าบุคคลที่แสดงความคิดเห็นผ่านบทความหรืองานเขียนประเภทอื่นไม่ควรเสี่ยงถูกดำเนินคดี “หากผู้นำที่ถูกรัฐวิพากษ์วิจารณ์ไม่พอใจความคิดเห็นหรือข้อมูลนั้น ๆ”

ในการนำกฎหมายหมิ่นประมาทหรือต่อต้านการก่อการร้ายมาใช้ นั่น รัฐควรสร้างสมดุลเสรีภาพทางศิลปะกับเปิดการอภิปรายสาธารณะก่อนที่จะ ดำเนินคดีหรือยื่นคำร้องต่อศิลปิน ควรคำนึงถึงผลงานการแสดงออกทางศิลปะที่พวกเขาได้ทำให้กับสังคม

11 แอลเบเนีย, อันดอร์ราล อาร์เมเนีย, ออสเตรเลีย, อาเซอร์ไบจาน, เบลารุส, เบลเยียม, บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา, บัลแกเรีย, แคนาดา, โครเอเชีย, ไชปรัส, เช็กเกีย, เดนมาร์ก, เอสโตเนีย, ฟินแลนด์, ฝรั่งเศส, จอร์เจีย, เยอรมนี, กรีซ, นครรัฐวาติกัน, ฮังการี, โอลันด์, ไอร์แลนด์, อิตาลี, คาซัคสถาน, คีร์กีซสถาน, ลัตเวีย, ลิทเวเนีย, ลิทัวเนีย, ลักเซมเบิร์ก, มอลตา, สาธารณรัฐมอลโดวา, โมนาโก, มองโกเลีย, มอนเตเนโกร, เนเธอร์แลนด์, มาซิโดเนียเหนือ, นอร์เวย์, โปแลนด์, โปรตุเกส, โรมาเนีย, รัสเซีย, ซานมารีโน, เซอร์เบีย, สโลวาเกีย, สโลวีเนีย, สเปน, สวีเดน, สวิตเซอร์แลนด์, ทาจิกิสถาน, ตุรกี, เดิร์กเมนสถาน, ยูเครน, สหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือ, สหรัฐอเมริกา และอุซเบกิสถาน

© Alex Alvarez on Unsplash

ตามที่ผู้รายงานพิเศษกล่าวถึงสิทธิทางวัฒนธรรม ในรายงานว่าด้วยสิทธิทางวัฒนธรรมและพื้นที่ สาธารณะที่ออกเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2562 ว่า ในกรณีที่มีการแสดงออกทางศิลปะในที่สาธารณะ โดยถูกกฎหมาย ศิลปินไม่ควรต้องเป็นผู้แบกรับภาระในประเด็นด้านความปลอดภัย “รัฐมีพันธกรณีทางบวกในการเอื้อให้เกิด และปกป้องกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น การชุมนุมอย่างสันติและการใช้สิทธิที่ถูกต้องตามกฎหมาย ในการมีส่วนร่วมในชีวิตทางวัฒนธรรม” ซึ่งหมายความว่า “ควรให้ความสำคัญกับการหารือกับผู้จัดงานในเรื่องข้อกำหนดด้านความปลอดภัย ในการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมในที่สาธารณะ เป็นอันดับแรกเพื่อหลีกเลี่ยงผลเสียที่จะเกิดกับการแสดงออกทางวัฒนธรรม และปฏิสัมพันธ์ระหว่างศิลปินและผู้ชม ของพวกเขา”¹⁴

รัฐมีบทบาทสำคัญในการรับรองให้เกิดความหลากหลายในการแสดงออกทางวัฒนธรรมในพื้นที่สาธารณะ

14 <https://undocs.org/en/A/74/255>

คำแนะนำฉบับที่ 3 (รายงานทั่วโลกปี พ.ศ. 2562)

รัฐบาลควรประเมินต่อหน้าสาธารณชน และดำเนินคดีกับผู้กระทำความรุนแรงและ ชุมชุศิลปิน ผู้ชม และผู้ทำงานด้าน วัฒนธรรม เพื่อให้ผู้ละเมิดต้องได้รับโทษ โดยไม่มีการยกเว้น

ร่างกฎหมายที่เกิดขึ้นใหม่ เพื่อส่งเสริม เสรีภาพทางศิลปะในศาล

ตัวอย่างผู้มีบทบาทภาครัฐและนอกภาครัฐในการสร้างคดีจำกัดเสรีภาพทางศิลปะนั้นหาได้ค่อนข้างง่าย แต่ตัวอย่างการกระทำเพื่อให้เกิดเสรีภาพทางศิลปะนั้นหายาก สื่อและองค์กรที่เฝ้าติดตามรายงานการละเมิดเสรีภาพทางศิลปะนั้นไม่สามารถเฝ้าติดตามหรือรายงานเรื่องราวทั้งหมดได้เสมอไปเมื่อถูกสถานการณ์เร่งด่วนอื่นเบนความสนใจ และอาจไม่สามารถเตรียมผู้คดีในศาลเพื่อป้องกันการเข้าถึงผลงานศิลปะหรือศิลปินได้เสมอไปด้วย

เมื่อต้องเผชิญกับผลงานศิลปะที่เป็นที่ถกเถียง ซึ่งอาจทำให้ประชาชนในเขตเลือกตั้งของตน ขุ่นเคือง เจ้าหน้าที่อาจอดใจมิได้ที่จะขอให้ ถอดถอนผลงาน ศิลปะนั้นและทำการเซ็นเซอร์ ตามข้อพิจารณาทางการเมือง โดยไม่คำนึงถึงหน้าที่หลักของตนเป็นสำคัญ ซึ่งอาจเป็นการ ละเมิดภาระผูกพันทางกฎหมายของตนได้

การแทรกแซงสาธารณะด้วยการกระทำที่บางครั้งรุนแรงอาจทำให้ชุมชนที่ถูกละเมิดเข้าใจผิดได้ อย่างเช่น การชมชูเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน การทำร้ายร่างกายผู้ชม และการทะเลาะวิวาทกับ ตำรวจ ซึ่งอาจทำให้ถูกเซ็นเซอร์ได้ หน่วยงานรัฐ จะต้องยึดถือหลักการของเสรีภาพทางศิลปะ เพื่อปกป้องการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ขณะเดียวกันก็ต้องแสดงความเข้าใจว่าอาจมีการล่วงละเมิดเกิดขึ้นได้ด้วย (กล่องที่ 4 และกล่องที่ 5) หน่วยงานของรัฐในหลายประเทศคุ้นเคยกับสถานการณ์เช่นนี้ดี ซึ่งก็ยิ่งเกิดขึ้นมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อมีการใช้โซเชียลมีเดียเพื่อระดมกลุ่มต่อต้านงานศิลปะ บางประเภท การปกป้องเสรีภาพทางศิลปะในสถานการณ์เหล่านี้อาจทำได้โดยการเพิ่มข้อมูล ลงในการจัดนิทรรศการหรือการจัดให้มีการอภิปราย

แนวปฏิบัติที่ดีประการหนึ่งคือให้สถาบันวัฒนธรรมเตรียมรับมือความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นเมื่อเกิดประเด็นที่มีผู้เห็นต่าง ด้วยการจัดทำเอกสารแถลงเจตนารมณ์ทางศิลปะ ดังที่ Opera La Monnaie ในกรุงบรัสเซลส์จัดทำขึ้นเกี่ยวกับ โอเปร่า Joan of Arc โดย Romeo Castellucci ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2562¹⁵ ซึ่งทำให้สื่อได้เห็นภาพรวมและการวิเคราะห์แทนที่จะมุ่งโจมตีศิลปินหรือสนใจแต่ข้อขัดแย้งอีกด้วย ในอีกกรณีหนึ่งคือเรื่องที่สภาเทศบาลเมืองมาดริดได้ใช้แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียอย่าง ทวิตเตอร์ (Twitter) เพื่อประท้วงการเซ็นเซอร์งานศิลปะ

15 “เราเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น แต่เราขอให้พวกเขาแสดงความเคารพในความคิดเห็นของเราด้วย เช่นเดียวกัน La Monnaie สนับสนุนการผลิตผลงานของ Romeo Castellucci อย่างเต็มที่ และที่ยิ่งไปกว่านั้นคือ เราเชื่อว่าเป็นการแสดงที่ท่านไม่ควรพลาด เราจะใช้มาตรการรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสมให้ประชาชนสามารถเพลิดเพลินกับการแสดงได้โดยไม่ถูกรบกวน” (ต้นฉบับภาษาฝรั่งเศส) Communiqué du Théâtre Royal de la Monnaie, 28 ตุลาคม พ.ศ. 2562

กล่องที่ 4 • ระบอบเสรีภาพที่เข้มแข็ง

Orelsan แร็ปเปอร์ชาวฝรั่งเศสถูกดำเนินคดีหลังจากที่มีกลุ่มสตรีหลายกลุ่มออกมาร้องเรียนเรื่อง เนื้อเพลงที่มีความรุนแรงและสร้างความเสื่อมเสียแก่สตรี ศาลอุทธรณ์ไม่ได้ตัดสินลงโทษนักร้องผู้นี้ เนื่องจากเขามีเสรีภาพทางศิลปะ โดยเห็นว่าในระบอบประชาธิปไตยควรมีการแสดงออกทางศิลปะที่หลากหลาย แม้ว่าจะเป็นการแสดงออกที่ออกจะก้าวร้าว

“วงการสร้างสรรค์งานศิลปะเกิดจากจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ และจึงต้องอยู่ภายใต้ระบอบเสรีภาพที่เข้มแข็ง เพื่อให้ไม่ให้ผู้พิพากษาใช้ศีลธรรมส่วนตัวมาใช้อำนาจตัดสินเซ็นเซอร์ผลงานของศิลปิน อย่างเช่น การห้ามรูปแบบการแสดงออกบางอย่างซึ่งมักจะเป็นการแสดงออกของชนกลุ่มน้อย แต่ก็เป็นการสะท้อนภาพสังคมที่มีชีวิตด้วย และควรได้มีที่ยืนในสังคมประชาธิปไตย ระบอบเสรีภาพที่เข้มแข็งนี้ก็ต้องคำนึงถึงสไตล์ของการสร้างสรรค์งานศิลปะที่กล่าวถึงด้วย เพราะบางคนมองว่าการแร็ปเป็นการแสดงอารมณ์ที่มักจะมีโทษร้าย ยั่ววน หยาบคาย และกระทุ้งรุนแรง เนื่องจากตั้งใจสะท้อนความไม่แยแสและการต่อต้านของคนรุ่นหลัง”

“ยิ่งไปกว่านั้น การแร็ปไม่ได้เป็นเพียงการเคลื่อนไหวทางศิลปะเพียงอย่างเดียวที่ใช้คำพูดที่โหดร้าย เพื่อสื่อถึงความรุนแรงระหว่างเด็กชายและเด็กหญิง ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา มีภาพยนตร์ที่แสดงถึงประเด็นเหล่านี้อย่างกว้างขวาง และการพยายามห้ามรูปแบบการแสดงออกเหล่านี้จะเป็นการคุกคามเสรีภาพในการสร้างสรรค์อย่างร้ายแรง การลงโทษการแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การตั้งข้อหาหมิ่นประมาทในที่สาธารณะอันเนื่องมาจากการเลือกปฏิบัติทางเพศ หรือการขู่ให้เกิดความรุนแรง ความเกลียดชัง และการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ก็เหมือนเป็นการเซ็นเซอร์รูปแบบการสร้างสรรค์งานศิลปะที่เกิดมาจากความไม่สบายใจ ความทุกข์ใจ และความรู้สึกว่าถูกทอดทิ้งของคนรุ่นหนึ่ง ซึ่งเป็นการละเมิดหลักเสรีภาพในการแสดงออก”

ศาลอุทธรณ์แวร์ซาย ห้อง 8, 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559, 15/02687

กล่องที่ 5 • ศาลสูงสนับสนุนเสรีภาพทางศิลปะในเคนยา

ในคำแถลงที่ออกเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2561 คณะกรรมการจัดประเภทภาพยนตร์ของเคนยาได้จำกัดการจัดแสดงและการเผยแพร่ *Rafiki* ภาพยนตร์โดย Wanuri Kahiu ในสาธารณรัฐเคนยา เนื่องจากมีเนื้อหารักรั่วมเพศที่ขัดต่อกฎหมายเคนยามาตรา 45 ของรัฐธรรมนูญและประมวลกฎหมายอาญาซึ่งระวางโทษพุดติกรรมรักร่วมเพศ เนื่องจาก *Rafiki* ได้รับเลือกให้รับรางวัลในต่างประเทศ และต้องมีการฉายเผยแพร่ จึงได้มีการยื่นคำร้องต่อศาลสูง ซึ่งศาลมีคำสั่งให้ระงับข้อจำกัดดังกล่าว การตัดสินใจครั้งนี้แสดงพัฒนาการด้านเสรีภาพทางศิลปะที่น่าสนใจมาก

“จากเนื้อความข้างต้น ศาลทราบอย่างชัดเจนว่าสาเหตุของการแบนภาพยนตร์เรื่องนี้คือเนื้อหาเกี่ยวกับเกย์ ศาลนี้ประสงค์จะชี้แจงให้กระจ่างว่าการตัดสินใจไม่ได้ชี้ว่ารักร่วมเพศถูกหรือผิด มีศีลธรรมหรือไร้ศีลธรรม ประเด็นต่อหน้าศาลในที่นี้คือการตัดสินว่าศิลปินหรือผู้สร้างภาพยนตร์จะสามารถใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงออก และการสร้างสรรค์ทางศิลปะของตน ในการสร้างภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเกย์ได้หรือไม่ ข้อเท็จจริงที่ปฏิเสธไม่ได้ก็คือความเป็นเกย์หรือการรักร่วมเพศไม่ได้เริ่มมาจากภาพยนตร์เรื่อง “*Rafiki*” เรื่องนี้เป็นประเด็นที่จุดชนวนให้เกิดการอภิปรายและการโต้แย้งในหลายประเทศ รวมทั้งเคนยาซึ่งเรื่องนี้ยังไม่ถูกทำให้ชอบด้วยกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ การรักร่วมเพศจึงเป็นประเด็นที่เกิดขึ้นจริงในสังคม ทำให้เกิดคำถามว่าควรจำกัดการฉายภาพยนตร์เพียงเพราะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับเกย์เท่านั้นหรือ คำตอบของฉันคือไม่ควร เพราะเหตุผลประการหนึ่งของการสร้างสรรค์ทางศิลปะคือการกระตุ้นจิตสำนึกของสังคม แม้จะเป็นหัวข้อกวนใจอย่างการรักร่วมเพศก็ตาม”

ศาลสูงแห่งประเทศเคนยา, คำร้อง N ° 313 ปี 2561, 21 กันยายน พ.ศ. 2561 ย่อหน้าที่ 60

ร่วมสมัยขึ้นหนึ่งที่แสดงความไม่ลงรอยทางการเมือง¹⁶

การยอมรับเรื่องราวและมุมมองทั่วโลกที่หลากหลายในงานที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์แห่งชาติและสถาบันทางวัฒนธรรมก็เป็นบทบาทหนึ่งของรัฐในการส่งเสริมและปกป้องเสรีภาพทางศิลปะด้วย เช่นในปีที่ผ่านมา มีคดีการเลิกจ้าง การถอนเงินทุน หรือการขู่ว่าจะถอนเงินทุน การยุติสัญญา ที่มีแรงจูงใจทางการเมือง และการร่วมกันจัดแคมเปญสื่อที่สร้างแรงกดดันอย่างมากต่อผู้บริหารและบุคลากรในหลายประเทศ บรรยากาศการข่มขู่เช่นนี้บีบให้มีผู้บริหารหลายคนต้องออกจากตำแหน่ง ในกรณีหนึ่งผู้จัดการเทศกาลได้ดำเนินการทางกฎหมายเนื่องจากกระทรวงวัฒนธรรมยกเลิกเงินทุนตามสัญญาภายหลังจากการแต่งตั้งผู้ดูแลงานเทศกาลตัดสินว่าการปฏิเสธการให้เงินอุดหนุนด้วย

16 “ในฐานะสมาชิกของ IFEMA - Feria de Madrid สภาเทศบาลเมืองปฏิเสธการเพิกถอนงานศิลปะใด ๆ ซึ่งเป็นการตัดสินใจโดยที่ไม่แจ้งให้เราทราบ เราได้ขอให้เปิดการประชุมวิสามัญเพื่อเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจนี้ เราคือผู้มีเสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพทางศิลปะ” (ต้นฉบับในภาษาสเปน), Twitter, Rita Maestre โฆษกเทศบาลเมืองมาดริด 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561

เหตุผลเช่นนี้ไม่ชอบด้วยกฎหมาย¹⁷ ด้วยแรงกดดันเช่นเดียวกันนี้ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2561 สภาพิพิธภัณฑ์ระหว่างประเทศ (ICOM) จึงได้รับรองแถลงการณ์เกี่ยวกับความเป็นเอกเทศของพิพิธภัณฑ์ในปารีสว่า: “ไม่ว่าแหล่งเงินทุน

17 ศาลภูมิภาคแห่งวอร์ซอเรื่องเทศกาลมอลตาพอนัน 25 มีนาคม 2562 ดูโครงการดำเนินคดีกับมูลนิธิเฮลซิงกิได้ที่ www.hfhr.pl/en/malta-festival-poznan-case-court-orders-ministry-to-pay-subsidy-of-300000-zloty/

© Annie Spratt on Unsplash

หรือรูปแบบการกำกับดูแลจะเป็นอย่างไร พิพิธภัณฑ์ควรสามารถควบคุมเนื้อหาและความสมบูรณ์ของโปรแกรมนิทรรศการและกิจกรรมของตนได้ กิจกรรมสร้างรายได้ไม่ควรทำให้มาตรฐานของสถาบันหรือของประชาชนลดลง (หลักการ 1.10 แห่งประมวลจริยธรรมของ ICOM)

“
ศาลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบนิเวศเพื่อการคุ้มครองเสรีภาพทางศิลปะ”

พิพิธภัณฑ์ไม่จำเป็นต้องลดระดับบูรณาภาพและอิสรภาพทางวิชาชีพและสถาบันของตนเพียงเพราะผลประโยชน์ทางการเงินหรือทางการเงินเมือง”¹⁸

ในทุกประเทศ รัฐยังต้องเผชิญกับคำร้องขอจากกลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้จำกัดเสรีภาพทางศิลปะ หากแสดงถึงความก้าวร้าวและขาดศีลธรรม ศีลธรรมอันดีของประชาชนถือว่าเป็นมาตรฐานทางศีลธรรมที่บังคับใช้ในสังคม แต่ยังคงเป็นแนวคิดที่เป็นอัตวิสัยสูงที่ตีความได้ในวงกว้าง

18 คำชี้แจง ICOM ในเรื่องอิสรภาพของพิพิธภัณฑ์ปารีส 27 มีนาคม พ.ศ. 2561 ดูได้ที่ https://icom.museum/wp-content/uploads/2018/09/CP_Statement-independence-of-museums_EN.pdf

กล่องที่ 6 • การขยายเครือข่ายเมืองลิเกียไปยังแอฟริกา

ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 AfricanDefenders ได้เปิดตัว Ubuntu Hub Cities ซึ่งเป็นโครงการย้ายถิ่นฐานเพื่อผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของแอฟริกา ซึ่งรวมถึงศิลปินด้วย

“ในการออกแบบแนวคิดของ Ubuntu Hub Cities เราต้องการทำความเข้าใจว่าเราไม่สามารถคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนชาวแอฟริกัน (HRD) ภายในทวีปของเราเองได้” Hassan Shire ประธาน AfricanDefenders

ในขณะนี้ มี Hub Cities อยู่หกแห่ง (รูปที่ 3): คือที่โจฮันเนสเบิร์ก, 프리ทอเรีย, เคปทาวน์, กัมปาลา, อาบิจาน, และดูนิส โดยมีแผนจะขยายไปยังแอดดิสอาบาบา, อักกรา, และอาจเป็นดakar ในรอบถัดไป ตัวอย่างเช่น ในกัมปาลา เราได้รับรองผู้สร้างภาพยนตร์สี่คนและศิลปินสามคนจากซูดานในช่วงเกิดการจลาจลหลังจากการย้ายถิ่นฐานชั่วคราว พวกเขาเดินทางกลับประเทศของตนเพื่อร่วมสร้างประชาธิปไตยขั้นใหม่ (นักเขียนหนุ่มจากแคเมอรูนซึ่งถูกควบคุมตัวเมื่อต้นวิกฤตแคเมอรูนใต้ในปี พ.ศ. 2559 ถูกย้ายไปอยู่ที่กัมปาลาหลังจากได้รับการปล่อยตัวในปี 2561)

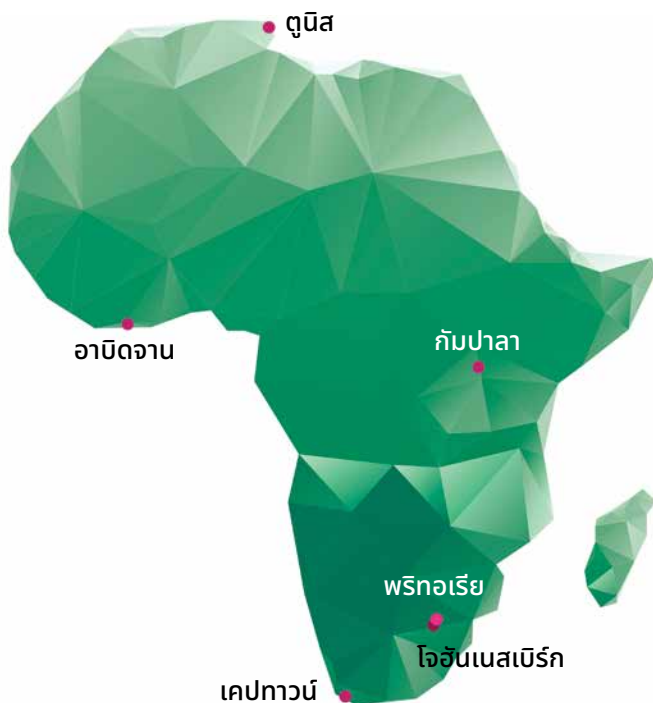
โครงการริเริ่มที่เปิดกว้างสำหรับทุกคน ที่ส่งเสริมสิทธิและคำนึงถึงเป็นที่ยอมรับในระดับสากลและด้วยวิธีสันตินี้เป็นโครงการที่น่าสนใจมาก เนื่องจากช่วยให้ศิลปินแอฟริกันที่ตกอยู่ในความเสี่ยงให้สามารถย้ายที่พำนักชั่วคราวเพื่อทำงานต่อไปได้ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และสามารถเพิ่มพูนประสบการณ์ทางอาชีพหรือการศึกษาไปด้วยในขณะเดียวกัน และก็อาจมีส่วนในการร่วมส่งเสริมเสรีภาพทางศิลปะในระดับประเทศด้วย เมืองต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ HRDs พลัดถิ่นให้ได้บูรณาการทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และสนับสนุนในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่นการย้ายถิ่นฐานและการศึกษา เจ้าบ้านมักจะมาจากเครือข่ายอนุภูมิภาคหรือกลุ่มพันธมิตรระดับชาติที่มีความเชี่ยวชาญในการให้ความคุ้มครองแก่นักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ตกอยู่ในความเสี่ยง

โครงการริเริ่มนี้ตอบสนองต่อแนวคิดที่ว่าโครงการระดับภูมิภาคทำให้เกิดความสะดวกในการออกวีซ่า ลดปัญหาแปลกแยกทางวัฒนธรรม การตีตรา ข้อจำกัดทางภาษา และการเข้าร่วมในสังคม

ที่มา: <https://africandefenders.org/what-we-do/hub-cities/>

รูปที่ 3

เมืองศูนย์กลาง Ubuntu: โครงการย้ายถิ่นฐานสำหรับผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนแอฟริกันที่ตกอยู่ในความเสี่ยงปี พ.ศ. 2563

ทั้งภายในและภายนอกสังคม ศาสลสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรปตัดสินใจเมื่อเร็ว ๆ นี้ว่า การไม่ออกใบอนุญาตผลิตภาพยนตร์ซ้ำถือเป็นการละเมิดสิทธิเพราะศาลในประเทศไม่สามารถชั่งน้ำหนักระหว่าง “ผลของการไม่ออกใบอนุญาตผลิตภาพยนตร์ซ้ำให้ที่มีต่อความสามารถของผู้สมัครในการจัดจำหน่ายภาพยนตร์ที่เขามีใบรับรองการจัดจำหน่าย หรือผลที่มีต่อเสรีภาพในการแสดงออกโดยทั่วไป” ได้¹⁹ ศาลจึงพิจารณาว่าแม้รัฐจะปกป้อง “ศีลธรรมอันดีของประชาชน” ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่รัฐก็มีหน้าที่ที่จะต้องพิจารณาเรื่องเสรีภาพทางศิลปะและตัดสินใจจากข้อมูลประกอบด้วย ศาลในประเทศมองไม่ออกว่าคดีนี้เกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก และการปกป้องศีลธรรมอันดีของประชาชนและสิทธิของผู้อื่น จึงไม่หาทางปฏิบัติเพื่อสร้างสมดุลระหว่างสองสิ่งนี้ได้

มีหนังสือรวมหลักกฎหมายที่ถือเอาคำพิพากษาเป็นบรรทัดฐานสำหรับให้รัฐใช้ในการคำนวณเสรีภาพทางศิลปะ ซึ่งแน่นอนว่าตุลาการเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบในเวทีในการปกป้องเสรีภาพทางศิลปะด้วยการรับประกันว่า กลุ่มสิทธิเสรีภาพทางศิลปะจะได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ ตุลาการจึงสามารถสร้างสภาวะสำคัญที่เอื้อต่อความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรมได้ ซึ่งก็คือการให้เสรีภาพและความหลากหลายแก่ผู้สร้างสรรค์ ผลิต เผยแพร่ และแจกจ่ายผลงานแต่ละคดีให้คำพิพากษาตัวอย่างที่สามารถเป็นประโยชน์ต่อศิลปินคนอื่น ๆ และปกป้องการแสดงออกทางศิลปะได้ อย่างเช่น ในหลายประเทศไม่มีการยอมรับนักกฎหมายให้พร้อมรับมือกับประเด็นด้านเสรีภาพทางศิลปะและปกป้องศิลปิน หรือศูนย์วัฒนธรรม โครงการริเริ่มของภาคประชาสังคมที่มุ่งช่วยเหลือทนายความในการเตรียมสรุปคดีตามประสบการณ์ที่เคยได้ทำมาในประเทศอื่น ๆ ถือเป็นแนวปฏิบัติที่ดี การฝึกอบรมผู้พิพากษาและทนายความก็เป็นวิธีปฏิบัติที่ดีเช่นกัน อันเป็นการช่วยให้ศาลสามารถตัดสินใจได้ด้วยความเข้าใจ การศึกษาเกี่ยวกับศิลปินที่มีความเสี่ยงในปี พ.ศ. 2561 แสดงให้เห็นว่าศิลปินไม่ค่อยมีความเข้าใจ

19 Pryanishniko กับ สหพันธรัฐรัสเซีย (คำร้องเลขที่ 25047/05) 10 กันยายน พ.ศ. 2562, ย่อหน้า 62

ประเด็นทางกฎหมาย คำร้องหลัก ๆ ของศิลปินที่ถูกดำเนินคดีคือการขอความช่วยเหลือทางกฎหมายและขอตัวแทนทางกฎหมาย²⁰ ในหลายกรณี ศิลปินจะได้ทนายความที่ได้รับการแต่งตั้งหรือทนายความสาธารณะ (ศาลแต่งตั้ง) ที่อาจไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และด้านเสรีภาพทางศิลปะ มาว่าความให้ ตัวอย่างเช่น ศิลปินในความเสี่ยง (Artists at Risk Connection (ARC)) และทนายแนวหน้า (Avant-Garde Lawyers) ได้ร่วมมือกันให้คำปรึกษาด้านกฎหมายและเป็นส่วนหนึ่งของทีมทนายความตัวแทนศิลปินในประเทศต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2563 ทั้งสององค์กรได้เข้าร่วมโครงการริเริ่มเสรีภาพในการแสดงออกสากล (Global Freedom of Expression Initiative) ของมหาวิทยาลัยโคลัมเบียเพื่อจัดการประชุม Art Law Forum ซึ่งจะเป็นการรวมตัวแบบสหวิทยาการประจำปีที่รวบรวมศิลปินและผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายที่สนใจศิลปะ รวมถึงนักวิชาการ ผู้พิพากษา และนักกฎหมาย เพื่อหารือวิธีที่จะสามารถนำกฎหมายมาใช้ปกป้องและขยายพื้นที่ในการแสดงออกทางศิลปะร่วมกัน โครงการริเริ่มของภาคประชาสังคมดังกล่าวที่มีเป้าหมายเพื่อลดช่องว่างระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายและศิลปินนี้ควรได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติม เพื่อร่วมสร้างให้เกิดความเข้าใจโดยรวมที่ดีขึ้นในเรื่องการอ้างกฎหมายเพื่อจำกัดกิจกรรมสร้างสรรค์และเรื่องการใช้ศักยภาพของกฎหมายเพื่อปกป้องศิลปินและส่งเสริมเสรีภาพทางศิลปะ

โปรแกรมคดีความเชิงกลยุทธ์ของมูลนิธิเฮลซิงกิเพื่อสิทธิมนุษยชนหรือเครือข่ายศิลปะ/กฎหมายระหว่างประเทศที่มหาวิทยาลัยซัสเซกซ์ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่ง ในงานนี้องค์กรเหล่านี้ยังได้นำหนึ่งในข้อเสนอแนะจากรายงานของผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติด้านสิทธิทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือนักปกป้องสิทธิทางวัฒนธรรมด้วยการจัดหาความช่วยเหลือทางกฎหมายฟรีให้แก่ปกป้องสิทธิทางวัฒนธรรมที่กำลังถูกดำเนินคดีทางกฎหมายจากผลงานของตน (ในคดีที่ถือว่าศิลปินเป็นนักปกป้องสิทธิทางวัฒนธรรม)

20 การวิจัยดำเนินการโดยที่ปรึกษาด้านสิทธิทางศิลปะสากล (International Arts Rights Advisors (IARA)) ตามคำขอของ Artists at Risk Connection (ARC)

กลไกที่หลากหลายในการปกป้องศิลปินที่ตกอยู่ในอันตราย

วิธีหนึ่งที่รัฐจะสามารถแสดงการสนับสนุนเสรีภาพทางศิลปะได้ก็คือการมีส่วนร่วมในโครงการย้ายถิ่นฐานศิลปินที่ตกอยู่ในความเสี่ยง องค์กรพัฒนาเอกชนศูนย์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยและบุคคลต่าง ๆ ได้ริเริ่มโครงการต่าง ๆ ทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก เพื่อให้ที่พักพิงชั่วคราวสำหรับศิลปินที่ตกอยู่ในความเสี่ยง และศิลปินที่ต้องออกจากประเทศด้วยกลัวว่าจะถูกกดขี่ สถานที่หลบภัยเหล่านี้เปิดโอกาสให้ศิลปินได้หนีจากอันตรายและยังได้สร้างผลงานต่อไป การแทรกแซงของรัฐอีกด้านที่สำคัญในบริบทนี้คือการอนุมัติวีซ่า รัฐควรใช้มาตรการทั้งหมดเพื่ออำนวยความสะดวกในการออกวีซ่าสำหรับศิลปิน สุดท้ายรัฐยังสามารถสนับสนุนศิลปินผ่านกลไกที่วางไว้แล้วเพื่อสนับสนุนนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้วย

แผนการย้ายถิ่นฐานชั่วคราว

ศิลปินที่มีความเสี่ยงยังต้องการที่พักพิงชั่วคราว รายงานล่าสุดโดย Martin Roth-Initiative แนะนำให้ปฏิรูปวีซ่าและขยายเครือข่ายเมืองที่พักพิงอย่างต่อเนื่องต่อไป “เมื่อคุณตามภูมิศาสตร์แล้วโครงการริเริ่มเพื่อการย้ายถิ่นฐานชั่วคราวมีอยู่ในทุกส่วนของโลก และชุมชนที่ทำเรื่องนี้ที่ติดต่อกับผู้ให้บริการการย้ายถิ่นฐานมีกระจายไปทั่วโลกมากขึ้นเรื่อย ๆ”²¹ เครือข่ายประเภทนี้ประกอบด้วยโครงการริเริ่มขนาดใหญ่ เช่น International Cities of Refuge Network (ICORN) ซึ่งประกอบไปด้วยเมือง 70 แห่งหรือเครือข่าย Shelter City 14 เมืองที่จัดตั้งขึ้นโดยองค์กรความยุติธรรมและความสงบเนเธอร์แลนด์ (Justice and Peace Netherlands) นอกจากนี้ยังเสริมด้วย โครงการริเริ่มขนาดเล็กที่จัดตั้งขึ้นโดยองค์กรทางสังคม ศูนย์ศิลปะ มหาวิทยาลัยและอื่น ๆ ที่มีอยู่มากมาย บ้างก็เป็นโครงการริเริ่มเอกชนที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐเป็นครั้งคราว บ้างก็เป็น ส่วนหนึ่งของนโยบายสาธารณะ

21 โครงการริเริ่มที่พักพิงชั่วคราวและการย้ายที่อยู่, ฉบับ ifa นโยบายวัฒนธรรมและต่างประเทศ สำนักพิมพ์ Martin Roth-Initiative, Maik Müller (ed.), พ.ศ. 2562

© Eugenia Maximova on Unsplash

ตัวอย่างล่าสุดคือ *Programme national d'Aide à l'Accueil en Urgence des Scientifiques en Exil, PAUSE*, (โครงการฉุกเฉินแห่งชาติ) ที่รัฐมนตรีกระทรวงการอุดมศึกษาและการวิจัยของฝรั่งเศสเปิดตัวขึ้นในเดือนมกราคม พ.ศ. 2560 เพื่อสนับสนุนมหาวิทยาลัยและหน่วยงานวิจัยสาธารณะในการต้อนรับนักวิจัยต่างชาตินที่ถูกคุกคามเนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศของตน มีการขยายโครงการนี้เพื่อรวมภาควัฒนธรรมเข้าไปด้วยในปี พ.ศ. 2562 และมอบทุนมูลค่า 20,000 ยูโร ถึง 60,000 ยูโร เพื่อรับรองผู้ทำงานด้านวัฒนธรรมที่ตกอยู่ในความเสี่ยง

แนวปฏิบัติที่ต้อักประการหนึ่งเพื่อการอ้างอิงในสาขานี้คือ คู่มือสำหรับเมืองลี้ภัยแห่งสวีเดน²² ที่ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2562 ในเครือข่าย ICORN ซึ่งให้คำแนะนำและข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการจัดตั้งเป็นเมืองลี้ภัย การพัฒนาเชิงบวกที่เกิดขึ้นใหม่คือการขยายเครือข่ายเมืองลี้ภัยไปยังแอฟริกา (กล่องที่ 6)

22 www.kulturradet.se/globalassets/start/i-fokus/internationellt/internationellt-dokument/the-handbook-for-swedish-cities-of-refugee.pdf

การยกย่องศิลปินในฐานะ ผู้พิทักษ์สิทธิทางวัฒนธรรม

คำแนะนำฉบับที่ 6 (รายงานทั่วโลกปี พ.ศ. 2562)

ควรรักษาแผนปฏิบัติการของสหประชาชาติเกี่ยวกับความปลอดภัยของศิลปินมาเสริมความเข้มแข็งให้กับโครงการคิดริเริ่มที่นำเอากลไกของสหประชาชาติและประเทศสมาชิกมาร่วมส่งเสริมและคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงออกทางศิลปะ

ศิลปินที่ตกเป็นเป้าหมายจากการทำงาน แม้ว่าจะไม่ได้นิยามตนว่าเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชน แต่พวกเขาจะได้รับประโยชน์จากการคุ้มครองสิทธิตามปฏิญญาสหประชาชาติ ปี พ.ศ. 2542 ว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของบุคคลกลุ่มและองค์กรของสังคมในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอันเป็นที่ยอมรับในระดับสากล “บทกฎหมาย” ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ไม่ได้อิงหมวดหมู่บุคคลไม่ได้ เป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเพราะเขาหรือเธอเป็นทนายความ นักเคลื่อนไหว นักวิชาการ หรือศิลปิน ทุกคนสามารถเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนได้เพราะ “ทุกคนมีสิทธิโดยปัจเจกและร่วมกับผู้อื่น ในการส่งเสริมและต่อสู้เพื่อการคุ้มครองและการบรรลุถึงสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในระดับชาติและระดับนานาชาติ” (มาตรา 1) ดังนั้นศิลปินที่มีผลงานส่งเสริมการตระหนักรู้ด้านสิทธิมนุษยชนจึงได้รับการคุ้มครองในฐานะนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (กรอบที่ 7)

“โครงการริเริ่มทางวัฒนธรรมและศิลปะยังสามารถสนับสนุนค่านิยมของความหลากหลาย ฆราวาสนิยม การรวมกลุ่มชนิตธรรม ความเสมอภาคทางเพศ สิทธิมนุษยชน และสันติภาพผ่านหัวข้อที่พวกเขาเลือกที่จะกล่าวถึง” ในรายงานที่ออกในเดือนมกราคม พ.ศ. 2561 ผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติในด้านสิทธิทางวัฒนธรรมได้กล่าวถึงบทบาทของโครงการริเริ่มทางวัฒนธรรมที่มีต่อการสร้างและพัฒนาสังคมที่เคารพสิทธิว่า “ในบางบริบท (...) เพียงแค่มีส่วนร่วมในการทำงานด้านศิลปะและ

กล่องที่ 7 • ผู้ประกอบการทำงานขององค์การสหประชาชาติในการคุ้มครองศิลปิน? การคุ้มครองนักปกป้องสิทธิทางวัฒนธรรม

ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2562 ในสมัยที่ 40 ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน, Artists at Risk Connection (ARC), PEN America, PEN International, Freemuse และ Avant-Garde Lawyers ได้ออกแถลงการณ์ร่วม* เพื่อสนับสนุนความพยายามของสหประชาชาติ ในการพัฒนารอบการทำงานเพื่อปกป้องศิลปิน รายงานประจำปี พ.ศ. 2563 ที่ผู้รายงานพิเศษด้านสิทธิทางวัฒนธรรมนำเสนอต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนในสมัยที่ 43 ถือเป็น การตอบสนองต่อการเรียกร้องครั้งนี้เป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นการอุทิศให้กับนักปกป้องสิทธิทางวัฒนธรรมที่ปกป้องสิทธิในการแสดงออกทางศิลปะและเสรีภาพทางวิทยาศาสตร์และอื่น ๆ รายงานของเธอไม่ได้แยกออกมาเป็นหมวดหมู่ใหม่ แต่ถือว่านักปกป้องสิทธิทางวัฒนธรรมเป็นหมวดหมู่ย่อยของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ นักปกป้องเหล่านี้เป็นที่รู้จักและและให้ผู้คนได้ตระหนักถึงความเหมือนและความต่างเฉพาะตัวของพวกเขา สุดท้ายคือเพื่อคุ้มครองศิลปินผู้ทำงานด้านวัฒนธรรมและสถาบันทางวัฒนธรรมที่เผชิญกับความท้าทายและความเสี่ยงเช่นเดียวกับนักข่าวและผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนคนอื่น

การได้รับการยอมรับในฐานะนักปกป้องสิทธิมนุษยชนทำให้คุณค่าถูกยกระดับ ในแง่ของการได้รับเงิน การสนับสนุนและการคุ้มครอง และด้วยเหตุนี้มันจึงเป็นเรื่องสำคัญแม้ว่าศิลปินจะไม่ใช้หรือนิยามตัวเองว่าเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนกันทุกคนก็ตาม รายงานฉบับนี้ทำให้เราเห็นถึงประโยชน์ที่พวกเขาสร้างให้กับสังคมและเห็นถึงความจำเป็นในการให้ความคุ้มครองพวกเขา

จากการวิจัยที่ทำโดยองค์กรภาคประชาสังคม แสดงให้เห็นว่าเมื่อศิลปินถูกเนรเทศ พวกเขาต้องเผชิญกับความท้าทายเช่นเดียวกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนคนอื่น ๆ ที่ถูกเนรเทศ และในทางปฏิบัติ องค์กรสิทธิมนุษยชนหลายแห่งก็นำศิลปินเข้าไว้ในโปรแกรมของพวกเขาด้วย ในการประชุมของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนสมัยเดียวกันนั่นเอง กลุ่มพันธมิตรจากองค์กรภาคประชาสังคม 12 แห่งได้อ่านแถลงการณ์ร่วมที่ได้แย้งว่า นักปกป้องสิทธิทางวัฒนธรรมได้ปกป้องสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ มากกว่า 25 รายการ ซึ่งรวมถึงสิทธิของชนพื้นเมือง ชนกลุ่มน้อย ผู้ลี้ภัยและผู้อพยพ ผู้หญิง และชาว LGBTQI ด้วย

ในคำแนะนำของเธอ ผู้รายงานพิเศษเรียกร้องให้ประเทศต่าง ๆ นำนโยบายวัฒนธรรมที่ยืดหยุ่นมาใช้ ซึ่งรวมถึงงานของผู้ปกป้องสิทธิทางวัฒนธรรมและการให้ความคุ้มครองพวกเขา เธอยังแนะนำให้รัฐยอมรับและสนับสนุนประโยชน์ของการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างผ่านการแสดงออกทางวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ด้วย รัฐควรให้การรับรองว่าผู้เห็นด้วยกับความต่างทางวัฒนธรรมจะได้รับการคุ้มครองและไม่ถูกมองว่าเป็นคนนอกอกในสังคมของตน

*สามารถดูได้จาก <http://webtv.un.org/watch/clustered-id-sr-on-privacy-cultural-rights-12th-meeting-40th-regular-session-human-rights-council-/6008879505001/>.

วัฒนธรรมก็สามารถสร้างความหมายที่ลึกซึ้ง และส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนได้แล้วไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาใดหรือว่าด้วยจุดมุ่งหมายใด”²³

คำกล่าวนี้หมายความว่า การเป็นศิลปินในบางบริบท เช่น เป็นศิลปินหญิง อาจเป็นเรื่องยากอย่างยิ่ง จึงสมควรได้รับการคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชน

23 A/HRC/37/55, รายงานของผู้รายงานพิเศษด้านสิทธิทางวัฒนธรรม, บทบาทของโครงการริเริ่มทางวัฒนธรรมต่อการสร้างและพัฒนาสังคมที่ให้ความเคารพสิทธิ, 4 มกราคม พ.ศ. 2561 มีให้อ่านที่ [www.ohchr.org/EN/Issues/CulturalRights/Pages/ RightRespecting Societies.aspx](http://www.ohchr.org/EN/Issues/CulturalRights/Pages/RightRespectingSocieties.aspx) วรรค 30 และ 6

เราต้องถือว่าศิลปินเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เพราะมันส่งผลในทางปฏิบัติในเรื่องการเข้าถึงโครงการช่วยเหลือเพื่อย้ายถิ่นฐาน การสนับสนุน และเงินทุน ตัวอย่างเช่น ภายใต้แนวปฏิบัติของสหภาพยุโรปในเรื่องนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปควรร่วมดำเนินการในประเทศที่สาม ด้วยการร่วมประชุมตามวาระกับนักการทูตของสหภาพยุโรปและนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ร่วมสังเกตการณ์การพิจารณาคดีตามความเหมาะสม และสนับสนุนการคุ้มครองสิทธิ²⁴

24 แนวปฏิบัติของสหภาพยุโรปต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชนได้รับการรับรองจากคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรปในปี พ.ศ. 2557 และปรับปรุงใหม่ในปี พ.ศ. 2551

การผสานความพยายามในระดับ
ภูมิภาคและระหว่างประเทศ
เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ
ในการรักษาแรงผลักดัน
ให้เกิดเสรีภาพทางศิลปะ
และส่งเสริมให้รัฐ
ปฏิบัติตามพันธกรณีของตน

ผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติในด้านสิทธิทางวัฒนธรรมยังย้ำเตือนว่าศิลปะ พร้อมด้วยมรดกและการปฏิบัติทางวัฒนธรรม "เป็นแหล่งรวมคนให้มาสนใจปัญหาเร่งด่วนจัดการกับความขัดแย้ง ปรองดองผู้ที่เคยเป็นศัตรูกัน ต่อต้านการกดขี่ รำลึกถึงอดีตและจินตนาการ และให้อาาคตที่คนเคารพสิทธิกันมากขึ้น"²⁵ ศิลปินที่มีส่วนร่วมประเด็นยุ่งยากต่าง ๆ เช่น ความรุนแรงและความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ ลัทธินิยายมูลฐานนิยม สันติภาพ และความยุติธรรมในบริบทต่าง ๆ เช่น ในอัฟกานิสถาน โคลอมเบีย และปากีสถาน ตามที่ผู้รายงานพิเศษชี้ให้เห็นนั้นเป็นข้อพิสูจน์ในเรื่องนี้ เธอเตือนรัฐบาลและหน่วยงานระหว่างรัฐว่าควรให้การสนับสนุนการกระทำประเภทนี้ และกล่าวว่า "ควรรวมไปถึงการยอมรับว่างานศิลปะและวัฒนธรรมบางอย่างเป็นงานที่ต้องวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลและสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และรัฐต้องยอมรับการปฏิบัติทางวัฒนธรรมและ ศาสนาในแง่ต่าง ๆ และรัฐควรละเว้นจากการพยายามควบคุม เช่น เซอร์ หรือ หันเหทิศทางการงานเหล่านี้ รัฐต้องเคารพและรับรองสิทธิมนุษยชนของศิลปินและผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมที่ทำงานในด้านเหล่านี้ด้วย"²⁶ UNESCO Art Lab จะทำการวิจัยเพิ่มเติมเรื่องการมีส่วนร่วมของศิลปินในด้านสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีในหมู่ผู้ที่เปราะบางที่สุดผ่านการเสวนากับศิลปินโลกเพื่อสิทธิมนุษยชน²⁷ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาและสนับสนุนการปฏิบัติที่ดังกล่าวยุบรวมกับผู้มีบทบาทอื่น ๆ ของสหประชาชาติ

25 A/HRC/37/55, รายงานผู้รายงานพิเศษด้านสิทธิทางวัฒนธรรม 4 มกราคม พ.ศ. 2561 วรรค 2

26 Ibid, วรรค 32

27 Art-Lab เพื่อสิทธิมนุษยชนและการเสวนา: en.unesco.org/themes/learning-live-together/art-lab

หลังจากการประชุมเชิงปฏิบัติการที่จัดขึ้นร่วมกันโดยสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชน (OHCHR) สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) และยูเนสโก ในกรุงเจนีวาในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 โดยมีศิลปินผู้มุ่งมั่น ผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิทางวัฒนธรรม และมูลนิธิศิลปะที่ทำงานกับผู้ด้อยโอกาสที่สุด จึงเกิดกระแสงานหลักสามสายขึ้น:

- 1) สร้างความตระหนักถึงพลังแห่งการเปลี่ยนแปลงของศิลปะในหมู่ หน่วยงานสหประชาชาติที่ทำงาน ร่วมกับผู้ลี้ภัย ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มชนชายขอบ
- 2) รวมแพลตฟอร์ม Art Lab เข้าด้วยกันเพื่อให้สามารถค้นหาและแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดีและเครื่องมือที่สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของ Art-Lab
- 3) จัดทำเครื่องมือสนับสนุนและฝึกอบรมเรื่องศิลปะและวัฒนธรรมกระแสหลักให้กับผู้ดำเนินการด้านวัฒนธรรม มนุษยธรรมและการพัฒนา (UN และอื่น ๆ) และทำการอบรมนำร่องในหมู่ผู้เปราะบาง

องค์กรและสถาบัน
ที่สนับสนุนศิลปิน
และผู้สนับสนุนนักปกป้อง
สิทธิมนุษยชนมีการทำงาน
ร่วมกันมากขึ้น

เพื่อส่งสัญญาณเชิงบวกว่ามีกรยอมรับศิลปินและผู้ทำงานด้านวัฒนธรรมว่าเป็นผู้ปกป้องวัฒนธรรมมากขึ้น องค์กรและสถาบันที่สนับสนุนศิลปินและผู้สนับสนุนนักปกป้องสิทธิมนุษยชนจึงทำงานร่วมกันมากขึ้นเรื่อยๆ แนวทางบาร์เซโลนาว่าด้วยสุขภาพและการย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศชั่วคราวของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ตกอยู่ในความเสี่ยง ซึ่งถูกนำมาใช้ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2562 เป็นตัวอย่างหนึ่งที่เป็นรูปธรรม ดังที่เห็นได้จากบทนำที่กล่าวถึงศิลปินโดยเฉพาะ: "นักปกป้องสิทธิมนุษยชนมาจากภูมิหลังที่หลากหลายและอาจ เป็นศิลปิน [...]"²⁸

28 ดูได้ที่ www.hrdhub.org/wellbeing.

แนวปฏิบัติเหล่านี้ถูกพิมพ์เผยแพร่โดยความร่วมมือระหว่าง York Center for Applied Human Rights, Justice and Peace Netherlands, เครือข่าย ICORN, Martin Roth-Initiative และ New School ซึ่งเป็นการกำหนดหลักแนวทางร่วมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีในโครงการริเริ่มในการย้ายถิ่นฐานชั่วคราวและให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดี

การยอมรับเสรีภาพทางศิลปะและตระหนักถึงความท้าทายที่ศิลปินและผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมต้องเผชิญทำให้พวกเขาเป็นที่สนใจมากขึ้นในเวทีระดับภูมิภาคด้วย มีการอภิปรายเรื่องเสรีภาพทางศิลปะในบริบทของการวิจัยที่ Freemuse ดำเนินการจัดขึ้นสองครั้งที่รัฐสภายุโรปในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 และในเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 การประชุมครั้งล่าสุดเป็นเรื่อง "สู่เสรีภาพในการแสดงออกทางศิลปะวาระใหม่" จัดโดยสมาคม Culture Action Europe และมีสมาชิกรัฐสภาเป็นเจ้าภาพ ซึ่งเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกรัฐสภาในเรื่องเสรีภาพทางศิลปะในยุโรป การอภิปรายอื่นๆ จัดขึ้นโดยคณะกรรมการระหว่างอเมริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (IACHR) เกี่ยวกับกฎหมายเดชาคาโต (กฎหมายดูหมิ่น) หรือกฎหมายใหม่ที่บั่นบ่อนเสรีภาพทางศิลปะ การผสานความพยายามในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศเป็นวิธีการรักษาแรงผลักดันให้เกิดเสรีภาพทางศิลปะและส่งเสริมให้รัฐปฏิบัติตามพันธกรณีของตนที่มีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

การส่งเสริม
สิทธิทางสังคม
และ
เศรษฐกิจ
ของศิลปิน

ต้นกำเนิดของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสถานะของศิลปินที่รับรองในปี พ.ศ. 2523 ได้มีการกล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องมีการทำงานเพื่อสร้างและรักษาระบบราชการที่ส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงออกทางศิลปะและสภาพทางวัตถุที่เอื้อต่อการนำพรสวรรค์ที่สร้างสรรค์ออกมาแสดง ข้อเสนอแนะนี้เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกปรับปรุงสถานะทางวิชาชีพ สังคม และเศรษฐกิจของศิลปิน ด้วยการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการในเรื่องการฝึกอบรม ประกันสังคม การจ้างงาน เงื่อนไขรายได้และภาษี การเคลื่อนที่ และเสรีภาพในการแสดงออก มีการเสริมวัตถุประสงค์เพิ่มเติมด้วยการยอมรับอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2548

ในปี พ.ศ. 2561 ยูเนสโกได้เปิดตัวแบบสำรวจทั่วโลกรายสี่ปีเพื่อศึกษาการดำเนินกาตามข้อเสนอแนะเรื่องสถานภาพศิลปิน ปี พ.ศ. 2523 ซึ่งออกแบบมาเพื่อรวบรวมสิ่งที่ประเทศสมาชิกยูเนสโกกำลังทำเพื่อจัดการกับความท้าทายที่ศิลปินและผู้ประกอบอาชีพด้านวัฒนธรรมกำลังเผชิญอยู่ในสามด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมดิจิทัล การเดินทางข้ามชาติและสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานอันรวมถึงสิทธิทางสังคมและเศรษฐกิจ ความเสมอภาคทางเพศ และเสรีภาพในการแสดงออกทางศิลปะ ได้มีการตีพิมพ์ผลการสำรวจและการวิจัยเพิ่มเติมในชุดนโยบายและการวิจัยของ UNESCO ภายใต้หัวข้อวัฒนธรรมและสภาพการทำงานของศิลปิน²⁹ ฉบับเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2562 มีความคืบหน้าบางประการในเรื่องโอกาสในการเดินทางและการทำงานสำหรับศิลปินผ่านการทำข้อตกลงทางเศรษฐกิจพหุภาคีและระดับภูมิภาค ในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศและค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกัน เรื่องการแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์เพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางดิจิทัลและการขยายสวัสดิการทางสังคมให้กับศิลปิน

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลส่วนใหญ่ยังไม่ดำเนินการเรียกร้องให้กระทรวงต่าง ๆ รวมถึงแรงงาน กิจการสังคม การศึกษา วัฒนธรรม การต่างประเทศ

29 วัฒนธรรมและสภาพการทำงานสำหรับศิลปิน: การดำเนินการตามข้อเสนอแนะปี พ.ศ. 2523 เรื่องสถานะของศิลปิน, ชุดนโยบายและการวิจัยของ UNESCO, 2562, ดูได้ที่ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000371790>.

การสื่อสาร ความยุติธรรม ภาษีอากร และกิจการภายในใช้แนวทางบูรณาการในการปรับปรุงสถานะทางกฎหมายของศิลปินเลย

คำแนะนำฉบับที่ 1 (รายงานทั่วโลกปี พ.ศ.2562)

การส่งเสริมและคุ้มครองเสรีภาพทางศิลปะ รวมถึงการริเริ่มเพื่อรับรองสถานะของศิลปิน ควรเป็นหัวใจของนโยบายวัฒนธรรมในทุกด้าน

สภาพแวดล้อมทางกฎหมาย ที่เพิ่งเริ่มต้น มีความเป็นไปได้สูง

กฎหมายว่าด้วยสถานะของศิลปิน

ยังไม่มีกรนำกฎหมายว่าด้วยสถานะของศิลปินมาใช้ในแอฟริกา แม้ว่าจะมีสัญญาณแนวโน้มว่าหลายประเทศ เช่น จิบูตี กาบอง มอริเชียส หรือ เซเนกัลจะนำมาใช้ก็ตาม ตัวอย่างเช่น ในกาบอง กฎหมายดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณา มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2562 วุฒิสภายอมรับกฎหมายดังกล่าวแต่จนถึงสิ้นปีก็ยังไม่มีการประกาศใช้³⁰ ที่จิบูตี มีการปรึกษาหารือระดับชาติในปี พ.ศ. 2559 โดยมีข้อเสนอแนะต่อประธานาธิบดี 11 ประการ แต่ตั้งแต่นั้นมาก็ดูเหมือนว่าจะไม่มีความคืบหน้าใด ๆ มีการวางแผนให้ศิลปิน 60 รายได้รับประโยชน์จากกองทุนประกัน สังคมแห่งชาติ (Caisse nationale de sécurité sociale) แต่มาตรการดังกล่าวก็ไม่ปรากฏว่าจะจะเป็นจริงขึ้นมา ในมอริเชียส รัฐบาลมีความมุ่งมั่นชัดเจนในการกระตุ้นและลงทุนในอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและการพัฒนาเศรษฐกิจจึงได้ประกาศคำแนะนำร่างกฎหมายสถานะของศิลปินในคำอธิบายเสนองบประมาณปี พ.ศ. 2559/2560 ของเขาในสมัชชาแห่งชาติ แม้จะผ่านกระบวนการปรึกษาหารือกับผู้มีบทบาทในภาควัฒนธรรมต่าง ๆ และระหว่างกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

30 gabonactu.com, *Les artistes inondent la toile pour réclamer leur droit d'auteur*, (ศิลปินท่วมเว็บเพื่ออ้างสิทธิ์ในลิขสิทธิ์) พฤศจิกายน พ.ศ.2562

อย่างกว้างขวาง ร่างกฎหมายนี้ก็ยังไม่ผ่านการพิจารณา

ในคอซตาริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ร่างกฎหมายเกี่ยวกับศิลปินและอาชีพที่เกี่ยวข้องดูเหมือนจะยังเป็นแบบร่างอยู่³¹ แต่ตัวข้อความก็สะท้อนความเข้าใจว่าระบบประกันสังคม ระบบบำนาญในปัจจุบัน และภาวะภาษีของกองทุนประกันสังคมคอซตาริกาไม่ได้ออกแบบมาเพื่อรองรับความหลากหลายของวิชาชีพที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางศิลปะในด้านต่าง ๆ เช่น สวัสดิการการประกันความพิการ ความเสี่ยงสุขภาพ การดูแลการทุพพลภาพ การคลอดบุตร และอื่น ๆ กระทรวงวัฒนธรรมและเยาวชนของคอซตาริกาใช้โอกาสจากการตัดสินใจของกองทุนประกันสังคมคอซตาริกาในปี พ.ศ. 2559 ในการทำการศึกษาแผนพิเศษสูตรใหม่ที่จะให้ความคุ้มครองกลุ่มที่ทำประกันยาก เช่น เกษตรกร คนเก็บกาแฟ ผู้ประกอบการรายย่อย และคนทำงานบ้าน ซึ่งในขณะนี้และด้วยการสนับสนุนของยูเนสโก กระทรวงกำลังปรึกษาหารือกับภาควัฒนธรรมเพื่อยื่นข้อเสนออันทามติดต่อกองทุนประกันสังคม

“ศิลปินมักไม่มีอำนาจในการเจรจา เพื่อให้ผลงานของตนเป็นที่ยอมรับ ซึ่งรวมถึงการต่อรองค่าตอบแทนด้วย และต้องการความช่วยเหลือจากสหภาพแรงงานและผู้มีบทบาทอื่น ๆ

ศิลปินมักไม่มีอำนาจในการเจรจาให้ผลงานของตนเป็นที่ยอมรับหรือต่อรองเรื่องค่าตอบแทน จึงต้องการความช่วยเหลือจากสหภาพแรงงานและผู้มีบทบาทอื่น ๆ การนำกฎหมายว่าด้วยสถานะของศิลปินมาใช้ในนั้นจะเป็นเรื่องประเด็นทางเทคนิคด้วย เช่น การจัดเก็บภาษีเงินบำนาญ

31 Proyecto de Ley del artista y oficios conexos (ร่างกฎหมายว่าด้วยศิลปินและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง) Expediente N° 17.521, พ.ศ. 2552, www.imprentanacional.go.cr/pub/2009/10/30/COMP_30_10_2009.html#Toc244583490

และแผนประกันสังคมและต้องมีการประสานงานระหว่างกระทรวงอย่างใกล้ชิด ด้วยตระหนักถึงความท้าทายเหล่านี้ ยูเนสโกและผู้มีบทบาทอื่นๆ จึงให้การสนับสนุนแก่รัฐที่มีส่วนร่วมในความพยายามนี้

ตามที่กล่าวถึงเรื่องสภาพการทำงานในรายงานล่าสุดได้ชี้ให้เห็นว่า “มีบางประเทศรายงานว่ากำลังพัฒนากฎหมายว่าด้วยสถานะของศิลปิน ซึ่งในจำนวนนั้นมีโบลิเวีย คอโมโรส ไซปรัส จิบูตี นามิเบีย และซูดานใต้” แต่ทว่า “รายละเอียดเรื่องเวลาและขอบเขตของกฎหมายยังคงอยู่ระหว่างการพิจารณา”³²

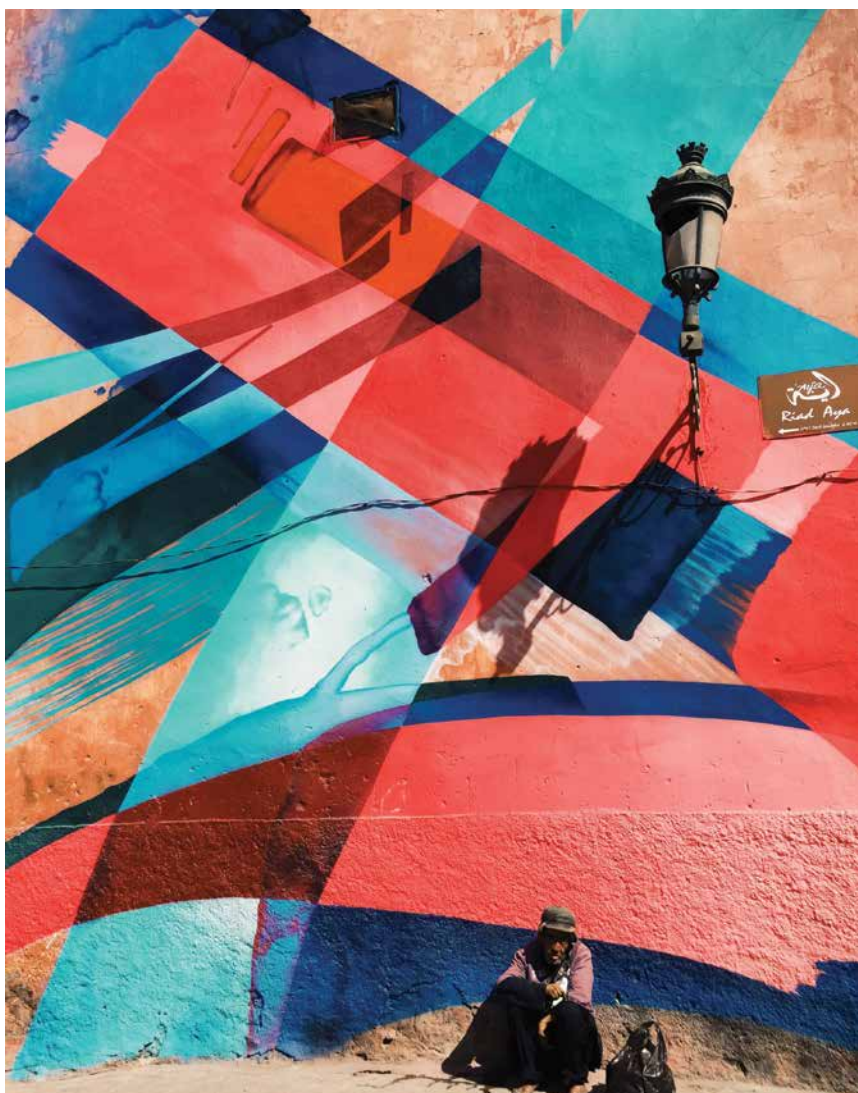
นับตั้งแต่รายงานสถานการณ์ทั่วโลกเรื่องการปรับ/กำหนดนโยบายวัฒนธรรมฉบับล่าสุดที่ออกเผยแพร่ในปี พ.ศ. 2561 สเปนเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความก้าวหน้าเชิงบวกสูงสุดในด้านสถานะของศิลปิน ในรายงานแยกย่อยของคณะอนุกรรมการรัฐสภาที่มีการแก้ไขรายละเอียดสถานะของศิลปินซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้ให้ฉันทามติเห็นชอบ แม้จะไม่มีอำนาจทางกฎหมายแต่ข้อเสนอและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงสถานะของศิลปินและผู้ประกอบวิชาชีพด้านวัฒนธรรมอื่น ๆ มากกว่า 75 รายการกลับมีพลังทางศีลธรรมเพราะได้รับการรับรองจากตัวแทนที่ได้รับการเลือกตั้ง มาตรการเหล่านี้มุ่งเน้นไปที่ปัญหาหลักสามประการที่ตัวแทนของภาควัฒนธรรมชี้ให้เห็น: ภาษีอากร การคุ้มครองแรงงาน และการประกันสังคม และความสอดคล้องระหว่างผลประโยชน์ที่จะได้หลังเกษียณอายุและรายได้จากลิขสิทธิ์ วัตถุประสงค์ของรายงานดังที่ได้อธิบายไว้ในส่วนเกริ่นนำก็คือเพื่อปรับระบบการกำกับดูแลให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะตัวของงานศิลปะ ซึ่งเป็นงานที่ไม่ต่อเนื่อง มีรูปแบบแตกต่างกันไป และไม่น่าจะหนักกว่าภาคส่วนอื่นๆ โดยคำนึงถึง “บริบทที่สภาพแวดล้อมการทำงานเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านวัฒนธรรม ซึ่งบางครั้งดูเหมือนว่าจะมีความเข้าใจวิชาชีพทางวัฒนธรรมกันอย่างผิด ๆ เราต้องพยายามสร้างความเป็นมืออาชีพในภาควัฒนธรรม และรับรองว่าภาคส่วนนี้จะไม่ถูกกีดกันด้วยกฎระเบียบด้านภาษี แรงงาน และประกันสังคม ดังนั้นจึงต้องมีการปรับปรุงสภาพทางวัตถุ

32 Ibid., ชุดนโยบายและการวิจัยของยูเนสโกปี พ.ศ. 2562

หลายปีมาแล้วที่ Arterial Network ได้ร่วมเฝ้าติดตามสถานะของศิลปินผ่าน Artwatch Africa ในแอฟริกา การก่อตั้งสหภาพแรงงานสำหรับศิลปินนั้นยังต้องรอการพัฒนาอีกยาวไกล แม้จะมีบางประเทศในแอฟริกาที่ประสบความสำเร็จบ้างแล้วก็ตาม และนอกเหนือไปจากประเด็นเรื่องความล่อแหลมและเงื่อนไขทางกฎหมายสำหรับศิลปินแล้ว ก็ยังมีความเสี่ยงที่การคุ้มครองจากการกดขี่และการให้ความปลอดภัยแก่ศิลปินในประเทศที่ประชาธิปไตยประมาทจะประสบความสำเร็จล้มเหลวด้วยเรื่องประกันสังคม และการให้ค่าตอบแทนที่ยุติธรรมแก่ศิลปินและผู้ประกอบการด้านวัฒนธรรมควรมีความสำคัญลำดับต้น ๆ ในการกำกับดูแลการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2548

Limam Kane บานแห่ง Monza

ผู้ก่อตั้งเทศกาลศิลปะการแสดงอิสลามาเลอุมและโรงละครเคลื่อนย้าย Arterial Network ในการประชุมคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลเพื่อการคุ้มครอง และส่งเสริมความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรม ยูเนสโก สมัยที่ 13 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

© Luis Vaz on Unsplash

ถึงความสนใจไปที่ความสำคัญของวัฒนธรรม และแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าผู้เขียนและผู้ประกอบวิชาชีพด้านวัฒนธรรมสมควรได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรม และได้รับการคุ้มครองในระดับเดียวกับคนทำงานอื่น ๆ”³³

กฎหมายเฉพาะสาขา

นอกเหนือจากการนำกฎหมายว่าด้วยสถานะของศิลปินมาใช้ในบางประเทศแล้ว แนวทางที่ใช้ก็เป็นแบบรายภาคด้วย ยกตัวอย่างเช่น ในโคลอมเบีย รัฐสภาได้รับรองกฎหมาย พ.ศ. 2518 ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2562 เพื่อรับประกันสิทธิแรงงานและวัฒนธรรมให้กับนักแสดงชายและหญิง กฎหมายตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของศิลปินในสังคมและสิทธิในการร่วมเจรจาต่อรองของพวกเขา จึงทำทะเบียนศิลปินและดูแลการใช้สิทธิประโยชน์ประกันสังคม การคุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยในที่ทำงานตามประเภทของสถานะการทำงานขึ้นมา กฎหมายฉบับนี้เป็นผลมาจากการลือขบถของ Asociación Colombiana de Actores (ACA) ที่ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2547 เพื่อปกป้องสิทธิประโยชน์ทางสังคมของนักแสดง ประเทศอื่น ๆ ก็กำลังผลักดันกฎหมายเฉพาะสำหรับนักแสดงเช่นกัน โดยได้รับการสนับสนุนจากสหภาพการค้าระหว่างประเทศ อย่างกรณีในโมร็อกโกและในแอฟริกาใต้ ซึ่งสหพันธ์นักแสดงนานาชาติได้จัดการฝึกอบรมร่วมกันในปี พ.ศ. 2562 การให้นักแสดงมีระบบป้องกันสวัสดิภาพที่ดีขึ้นเป็นวิธีการแสดงการยอมรับว่าพวกเขาก็มีส่วนร่วมในการทำประโยชน์แก่สังคมด้วย

สหภาพการค้าระหว่างประเทศอื่น ๆ เช่น สหพันธ์นักดนตรีนานาชาติ ภายใต UNI-MEI³⁴ ได้ฝึกอบรมเกี่ยวกับสถานะของศิลปิน ความเท่าเทียมทางเพศหรือการล่วงละเมิดทางเพศในคอสตาริกา และโคลอมเบีย เซสชันการฝึกอบรมเหล่านี้เปิด

33 Boletín Oficial de las Cortes Generales, 20 มิถุนายน พ.ศ. 2561 สภาผู้แทนราษฎรมีบริกรในภาษาสเปนที่ www.congreso.es/backoffice_doc/prensa/notas_pensa/22_61825_1536230939806.pdf

34 UNI-MEI เป็นแผนกหนึ่งของ UNI Global Union ซึ่งเป็นตัวแทนของคนทำงานในภาคสื่อบันเทิง ศิลปะและกีฬา (ฟรีแลนซ์ คนทำงานอิสระ และลูกจ้างตามสัญญาจ้าง) ซึ่งเป็นการรวมสหภาพแรงงานและสมาคมอาชีพกว่า 100 แห่งในกว่า 70 ประเทศ

โอกาสให้มีส่วนในการเสวนาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการคุ้มครองทางเศรษฐกิจและสังคมและเสรีภาพในการแสดงออก ซึ่งสหภาพการค้าควรได้รับการส่งเสริมให้ทำเช่นนี้และได้รับการสนับสนุนจากยูเนสโก ในบริบทนี้ เอกสารการฝึกอบรมเฉพาะด้านเสรีภาพทางศิลปะซึ่งพัฒนาขึ้นโดยสำนักเลขานุการอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2548 จะถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเสริมเพื่อให้เกิดความเข้าใจปัญหาด้านเสรีภาพทางศิลปะและความสัมพันธ์กับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของศิลปินในสังคมได้ดียิ่งขึ้น

*การมอบระบบป้องกัน
สวัสดิภาพที่ดีขึ้นให้กับนักแสดง
เป็นการแสดงการยอมรับว่า
พวกเขาก็มีส่วนร่วม
ในการทำประโยชน์แก่สังคม*

เป็นที่ประจักษ์แล้วว่ากฎหมายประเภทนี้เพิ่มการคุ้มครองการจ้างงานให้แก่ศิลปินได้ ผลการสำรวจสถานะของศิลปินและกิจกรรมทางศิลปะของเกาหลี แสดงให้เห็นว่าภายหลังจากการแก้ไขพระราชบัญญัติสวัสดิการศิลปินของเกาหลี ปี พ.ศ. 2554 (ในปี พ.ศ. 2559) มีศิลปินได้รับสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 26 ในปี พ.ศ. 2558 เป็นร้อยละ 37 ในปี พ.ศ. 2559³⁵

ในหลายประเทศ อย่างเช่น ฟินแลนด์ นอร์เวย์ และสวีเดน ได้มีการทบทวนสถานภาพของศิลปินอาชีพอย่างต่อเนื่องโดยมีความตั้งใจที่จะย้ายจากแผนให้เงินช่วยเหลือไปเป็นแผนการจ้างงาน หรือเพิ่มจำนวนศิลปินผู้รับบำนาญขึ้นในกรณีของฟินแลนด์ (แนวทางชี้แนะสำหรับศิลปะ: ข้อเสนอ โดยคณะทำงานเรื่องวัตถุประสงค์หลักด้านนโยบายศิลปะและศิลปิน พ.ศ. 2562) มีการเสริมงานนี้ด้วยการสะท้อนให้เห็นวิธีการจัดการแบ่งแยกและสร้างความ

35 สาธารณรัฐเกาหลี กระทรวงวัฒนธรรมรายงานการสำรวจศิลปินและกิจกรรมปี พ.ศ. 2558 และ พ.ศ. 2561 (ให้บริการในภาษาเกาหลีที่: <http://27.101.209.87/Sviewer/index.php?kid=19040418145075917>)

หลากหลายให้กับภาควัฒนธรรม กลุ่มวัฒนธรรมที่ไม่แบ่งแยกก็เกิดขึ้นในนอร์ดิก (พ.ศ. 2560-2562) ซึ่งเป็นโครงการริเริ่มที่นำโดยสภาศิลปะนอร์เวย์ ร่วมกับเครือข่ายศิลปินเจ็ดแห่ง ห้องสมุด ศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียน และองค์กรวัฒนธรรมอื่น ๆ ศึกษาวิธีที่จะทำให้องค์กรและสถาบันทางวัฒนธรรมตลอดจนศิลปินสามารถยอมรับอิทธิพลและแนวปฏิบัติที่หลากหลายได้ โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการ เช่น การเปิดโอกาสสูงสุดให้บุคคลได้มีส่วนร่วมในงานศิลปะ ส่งเสริมศิลปินท้องถิ่นจากภูมิหลังที่หลากหลาย และลดอุปสรรคเชิงโครงสร้างในภาควัฒนธรรมโครงการนี้สิ้นสุดลงด้วยการประชุมการสนทนาแบบนอร์ดิก (Nordic Dialogues): สู่ภาควัฒนธรรมที่ไม่แบ่งแยกก็เกิดขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 และรายงานสุดท้ายน่าจะออกเผยแพร่สู่สาธารณะได้ในปี พ.ศ. 2563

เพิ่มความตระหนักถึง ลักษณะเฉพาะของงานศิลปะ ที่ส่งผลต่อการคุ้มครองทาง สังคมค่าตอบแทน และการเก็บภาษีที่เป็นธรรม

การรับรู้ว่าศิลปินมีสถานะพิเศษจะส่งผลโดยตรงให้ศิลปินได้รับความยุติธรรมในเรื่องค่าตอบแทน การเข้าถึงการประกันสังคมและการจ่ายภาษีเมื่อทราบดังนี้แล้วก็จะทำให้สามารถปรับมาตรการต่าง ๆ ให้เข้ากับความต้องการของพวกเขาได้ ในเรื่องสิทธิประโยชน์ประกันสังคมสำหรับศิลปิน รัฐสามารถปรับแผนประกันสังคมให้เข้ากับลักษณะเฉพาะของงานศิลปะหรือสร้างระบบใหม่ขึ้นมาเลย (กล่องที่ 8)

*การทราบถึงความเฉพาะเจาะจง
ของภาควัฒนธรรมและงานของ
ศิลปินจะช่วยให้สามารถปรับ
มาตรการต่าง ๆ ให้เข้ากับ
ความต้องการของพวกเขาได้*

ในไนเจอร์ มีการนำร่างพระราชกฤษฎีกามาใช้เพื่อตรวจสอบรูปแบบการเก็บค่าตอบแทน การทำซ้ำสิ่งบันทึกสำหรับเพื่อใช้ส่วนบุคคลที่เท่าเทียมกันตามข้อกำหนดเกี่ยวกับลิขสิทธิ์

สิทธิ์ข้างเคียงและการแสดงออกทางมรดกวัฒนธรรมดั้งเดิม มาตรการนี้ช่วยให้ผู้เขียนและศิลปินชาวไนจีเรียได้ประโยชน์จากงานของตนในรูปแบบดิจิทัลใหม่ ๆ ได้เต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมันทำให้ได้รูปแบบการเก็บภาษีค่าตอบแทนการทำซ้ำสิ่งบันทึกที่มีความเท่าเทียมกัน ระบุประเภทของสื่อที่ต้องจ่ายภาษีการทำซ้ำสิ่งบันทึกเพื่อใช้ส่วนบุคคล ระบุจำนวนและระยะเวลาตามประเภทของสื่อ และกำหนดให้สำนักงานลิขสิทธิ์ไนเจอร์ (Bureau nigérien du droit d'auteur) เป็นหน่วยงานเดียวที่ได้รับอนุญาตให้เก็บภาษีดังกล่าว

ตามคำแนะนำปี พ.ศ. 2523 เรื่องสถานภาพของศิลปิน ซึ่งเรียกร้องให้มีการ “คำนึงถึงเงื่อนไขเฉพาะของงานและกิจกรรมของศิลปิน” ในระบบการเก็บภาษีของรัฐ ในหลายประเทศจึงมีข้อยกเว้นหรือเงื่อนไขพิเศษให้การเก็บภาษีเงินได้ของศิลปิน

ตามที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการคลังได้ให้ข้อสังเกตไว้ในรายงานสถานะของศิลปินสเปนว่าภาคส่วนนี้มีลักษณะเฉพาะ ดังต่อไปนี้:

- เป็นงานในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ
- รายได้ไม่สม่ำเสมอ
- ถือเป็นค่าใช้จ่ายในกิจกรรม แม้ว่าจะเกิดจากความสัมพันธ์แบบการจ้างงานก็ตาม
- ลักษณะเฉพาะของรายได้ที่ได้รับจากลิขสิทธิ์
- ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ
- กิจกรรมมีความเป็นเรื่องส่วนตัวมาก
- มีการเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศสูง³⁶

จากลักษณะเฉพาะเหล่านี้รายงานฉบับนี้จึงเสนอแผนงานซึ่งแปลเป็นมาตรการที่เป็นรูปธรรมได้ดังนี้:

- แก้ไขความไม่สม่ำเสมอของรายได้
- การหักภาษี ณ ที่จ่ายเฉพาะประเภท โดยคำนึงถึงความไม่แน่นอนของรายได้และรายได้ที่ต่ำ
- การหักค่าใช้จ่ายที่จำเป็นสำหรับกิจกรรมศิลปะ
- สิทธิทางภาษีเฉพาะ³⁷

อาจจะยังไม่ต้องจัดการปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาการเก็บภาษีซ้ำซ้อน อย่างเวลาที่ศิลปินถูกเรียกเก็บภาษีทั้งในประเทศที่ต้นพำนักและในประเทศที่ต้นทำการแสดง ซึ่งเป็นเรื่องทางเทคนิคด้านความเป็นไปได้ในการยกเว้นภาษีหรือให้เครดิตภาษีตามกฎหมายของประเทศ และสนธิสัญญาทางภาษีแบบทวิภาคี องค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับ

การเคลื่อนที่ เช่น On the Move หรือ European Festivals Association (EFA) กำลังสร้างความตระหนักในประเด็นนี้และจัดหาทรัพยากรให้กับศิลปิน On the Move โดยมีจุดให้ข้อมูลการเคลื่อนที่ (MIP) อยู่ในหลายประเทศในยุโรป และในสหรัฐอเมริกา ซึ่งสามารถช่วยศิลปินจัดการกับความยุ่งยากด้านเอกสารเมื่อต้องทำงาน

กล่องที่ 8 • องค์การแรงงานระหว่างประเทศ – การทำความเข้าใจเรื่องปัญหาการคุ้มครองทางสังคมสำหรับศิลปิน

แม้จะเป็นการยากที่จะประเมินประสิทธิผลของการคุ้มครองทางสังคมรูปแบบต่าง ๆ สำหรับผู้ประกอบการอาชีพอิสระและฟรีแลนซ์ (รวมถึงศิลปินและคนงานส่วนใหญ่ในภาคสื่อและวัฒนธรรม) ไม่ว่าจะลงทะเบียนในโครงการทั่วไปหรือในโครงการประกันสังคมโดยเฉพาะ - หลายประเทศก็ยังไม่มีการให้สวัสดิการสังคม เช่น การประกันการว่างงาน การลาป่วย และเงินบำนาญหลังเกษียณ*

ในปี พ.ศ. 2562 กรมนโยบายรายสาขาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศได้จัดทำการศึกษาเรื่อง “ความท้าทายและโอกาสในการดำเนินงานที่ดีทำในภาควัฒนธรรมและสื่อ” ใน 18 ประเทศจากทุกภูมิภาคทั่วโลก** การศึกษานี้มุ่งเน้นไปที่รูปแบบข้อตกลงในการทำงานที่แตกต่างกันสำหรับผู้ทำงานด้านวัฒนธรรมและสื่อ เช่น ฟรีแลนซ์ ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ และงานพาร์ทไทม์ ซึ่งกล่าวถึงสถานะของศิลปินโดยตรง เนื่องจากรูปแบบข้อตกลงเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อสภาพการทำงาน ความสามารถในการรวมเจรจาต่อรอง และการได้รับการคุ้มครองขั้นพื้นฐาน โดยครอบคลุมถึงนักดนตรี นักแสดง นักเต้น นักข่าว นักเขียนบท ช่างเทคนิค และผู้สร้างสคริปต์งานสตูดิโอและนักแสดงสด และศิลปินทัศนศิลป์ หลังจากรายงานนี้ออกมา ILO ก็ได้จัดทำบทความเรื่อง “การคุ้มครองทางสังคมให้กับคนทำงานในอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์: นวัตกรรมแนวปฏิบัติและนโยบายของประเทศ” ออกมาซึ่งจะเผยแพร่ได้ในปี 2563 การให้ข้อเสนอที่เป็นรูปธรรมเพื่อปรับปรุงการนำระบบประกันสังคมมาใช้กับคนงานในภาคสื่อและวัฒนธรรมที่เป็นการทำงานแก้ไขกฎเกณฑ์สำหรับศิลปินอย่างละเอียดถี่ถ้วนของคณะอนุกรรมการรัฐสภาสเปนเป็นการเปิดช่องทางที่น่าสนใจในการลดช่องว่าง ทั้งในเรื่องความครอบคลุมและความเพียงพอ โดยคำนึงถึงธรรมชาติงานของศิลปินและนักเขียนที่มีลักษณะเฉพาะและไม่ต่อเนื่อง การดำเนินการตามคำแนะนำในรายงานคณะอนุกรรมการนี้จะเป็นการแสดงให้เห็นความก้าวหน้าในการนำระบบประกันสังคมมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ศิลปินและนักเขียนอย่างเต็มรูปแบบ โดยสอดคล้องตามอนุสัญญาประกันสังคม (มาตรฐานขั้นต่ำ) พ.ศ. 2495 (หมายเลข 102)***

บางประเทศก็กำลังดำเนินการเพื่อลดช่องว่างเหล่านี้ อย่างเช่น ให้คนงานทุกคนไม่ว่าจะมีสถานะการจ้างงานแบบไหนก็สามารถเข้าถึงสวัสดิการประกันสังคมที่ปรับให้เข้ากับเงื่อนไขเฉพาะของเขาได้ และในกรณีของศิลปินและคนงานในภาคสื่อและวัฒนธรรม สวัสดิการดังกล่าวก็ปรับให้เข้ากับลักษณะงานที่ไม่ต่อเนื่องไม่อยู่กับที่และรายได้ที่ไม่แน่นอน

นอกจากนี้ มาตรการเฉพาะที่รวมคนงานเหล่านี้ลงในระบบประกันสังคมทั่วไปยังเป็นการรับประกันความครอบคลุม ความเพียงพอ และความยั่งยืนของแผนการคุ้มครองทางสังคม และเพิ่มระดับการกระจายความเสี่ยงและรับความเสี่ยงร่วมกันระหว่างกลุ่มรายได้ต่าง ๆ ด้วย****

* ILO: ความท้าทายและโอกาสในการดำเนินงานที่ดีทำในภาควัฒนธรรมและสื่อ รายงานการทำงาน 324, เจนีวา, ILO, 2019 ดูได้ที่ www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---sector/documents/publication/wcms_661953.pdf

** อาร์เจนตินา บราซิล แคนาดา โคลอมเบีย โคอติวัวร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก อียิปต์ อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เลบานอน โมร็อกโก นิวซีแลนด์ เปรู สาธารณรัฐเกาหลี เซเนกัล และแอฟริกาใต้

*** สำหรับการอภิปรายในวงกว้างเกี่ยวกับอนุสัญญา 102 ให้อูที่ ILO: รายงานการคุ้มครองทางสังคมโลกปีพ.ศ. 2560-62, เจนีวา, ILO, 2560

**** C. Behrendt and Q. A. Nguyen: “แนวทางที่เป็นนวัตกรรมเพื่อประกันการคุ้มครองทางสังคมถ้วนหน้าสำหรับอนาคตในการทำงาน”, เจนีวา, ILO, 2561

36 *El estatuto fiscal del artista*, Gonzalez-Cuellar Serrano, La cultivada, 2562, หน้า 6

37 *Ibid.*

ข้ามพรมแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการถูกเรียกเก็บภาษีซ้ำซ้อน เงินสมทบประกันสังคม และเรื่องวีซ่า

มาตรการภาษีเงินได้มีผลกระทบต่อศิลปิน แต่ภาษีที่เก็บจากแพลตฟอร์ม การเผยแพร่เนื้อหาทางวัฒนธรรมอาจมีผลกระทบต่อชุมชนของศิลปิน เมื่อมีการนำรายได้ที่เก็บได้มาลงทุนซ้ำเพื่อประโยชน์ของพวกเขา ดังนั้นมาตรการดังกล่าวจึงอาจเอื้อประโยชน์ต่อศิลปิน และผู้สร้างสรรค์ผลงาน อย่างไรก็ตามโครงการของปารากวัยที่มีการประกาศใช้กฎหมายส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ฉบับที่ 6106 (หรือที่เรียกว่า “กฎหมายภาพยนตร์”)

ในปี พ.ศ. 2561 ซึ่งพยายามส่งเสริมการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของปารากวัย กฎหมายฉบับนี้เรียกร้องให้มีการจัดตั้งกองทุนอุตสาหกรรมแห่งชาติปารากวัย (FONAP) ซึ่งร้อยละ 50 ของ

เมื่อพูดถึงเสรีภาพทางศิลปะ เราต้องกล่าวถึงสถานะของศิลปินเสียก่อน เพราะก่อนที่ตนจะมีอิสระในการแสดงออก ตนต้องดำรงอยู่ได้อย่างถูกกฎหมายเสียก่อน

Valerie Oka

‘เสรีภาพทางศิลปะสำหรับคุณคืออะไร’, วิดีโอของยูทูบ, พ.ศ. 2561³⁸

งบประมาณดังกล่าวจะมาจากผลลดหย่อนภาษีสำหรับการดำเนินงานเชิงพาณิชย์ด้านบริการอุตสาหกรรมบันเทิงบนอินเทอร์เน็ตจากต่างประเทศ โดยที่ผู้ประกอบการบัตรเครดิตและบัตรเดบิตเป็นผู้หักภาษีไว้

ในขณะเดียวกัน เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 รัฐบาลปารากวัยเริ่มทำงานเรื่องร่างกฎหมายปฏิรูปภาษีที่จะเรียกเก็บภาษีเงินได้และภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) จากบริการดิจิทัลที่บริษัทต่างชาติให้บริการ

ในปารากวัย (เช่น Netflix, Uber, Spotify เป็นต้น) แม้ว่ากฎหมายภาพยนตร์กำหนดให้มีการหักภาษีเงินได้ที่จ่ายในการดำเนินการเชิงพาณิชย์เหล่านี้ ซึ่งควรโอน 50% ไปยัง FONAP และอีก 50% ที่เหลือไปที่กระทรวง การคลัง แต่กระทรวงการคลังตัดสินใจที่จะรอนกว่าโครงการปฏิรูปภาษีจะแล้วเสร็จแล้วค่อยเริ่มใช้มาตรการหักภาษีเงินได้ที่จ่ายดังกล่าว ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2562 การรับรองกฎหมาย ฉบับที่ 6380 เรื่องการปรับระบบภาษีแห่งชาติให้ทันสมัยและง่ายขึ้น และการแก้ไขภาษีที่เกี่ยวข้องยังไม่ผลบังคับใช้จนถึงวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 ดังนั้นจึงต้องรอการวิเคราะห์การทำงานของระบบการเก็บเงินของรัฐและการโอนเงินครั้งแรกให้กับ FONAP และผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพของโครงการ โปรแกรม และการดำเนินการที่กองทุนฯ สร้างขึ้นหรือให้การสนับสนุนในรายงานฉบับต่อ ๆ ไป

อย่างไรก็ตามภาคประชาสังคมก็ได้ให้ความสนใจกับความสำคัญของการรับรองค่าตอบแทนที่ยุติธรรมสำหรับศิลปินมานานแล้ว ตัวอย่างที่น่าสนใจหนึ่งคือ กลยุทธ์ “Paying the Artist”³⁹ ซึ่งสภาศิลปะไอร์แลนด์ได้เปิดตัวขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 สำหรับปี พ.ศ. 2563-2565 เป็นนโยบายให้ตอบแทนและการจ้างงานศิลปินที่เท่าเทียมและเป็นธรรม โดยได้แรงบันดาลใจจากความจริงที่ว่าแม้ในปี พ.ศ. 2563 ก็ยังคงมีวัฒนธรรมจ่ายเงินมีวัฒนธรรมจ่ายเงินให้กับศิลปินน้อยเกินไปหรือไม่จ่ายให้เลย โดยศิลปินมีสภาพการทำงานและความ เป็นอยู่ที่ต่ำกว่ามาตรฐานที่ยอมรับได้ และมีรายงานว่าศิลปินชาวไอริชบางคนมีรายได้ต่ำกว่าค่าแรง

© whodunreison on Unsplash

38 www.youtube.com/watch?v=HSUDk3fh6XU

39 [www.artscouncil.ie/uploadedFiles/Main_Site/Content/About_Us/Paying%20the%20Artist%20\(Single%20Page%20-%20EN\).pdf](https://www.artscouncil.ie/uploadedFiles/Main_Site/Content/About_Us/Paying%20the%20Artist%20(Single%20Page%20-%20EN).pdf)

ขั้นต่ำของประเทศอีกด้วย สภาศิลปะแห่ง
ไอร์แลนด์ได้ระบุในการออกเอกสารนโยบาย
ใหม่ “Paying the Artist” ว่าจะมอบเงินช่วยเหลือ
ให้เฉพาะองค์กรที่ให้ค่าตอบแทนศิลปินอย่าง
เป็นธรรม และสัญญาว่าจะนำประเด็นนี้มาเป็น
หลักในการวางเงื่อนไขการระดมทุนการวิจัย การ
ศึกษา การให้การสนับสนุน ทั้งทั้งภาครัฐและภาค
ประชาสังคม และในแคมเปญ #PayTheArtist

การมีส่วนร่วมเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าหน่วยงาน
ระดับชาติที่รับผิดชอบด้านศิลปะทั่วโลกสามารถ
มีบทบาทในการส่งเสริมค่าตอบแทนและการทำ
สัญญาที่เสมอภาคและเป็นธรรมในการทำงาน
ศิลปะได้ คำแถลงนโยบายในเอกสารฉบับนี้ระบุ
ว่า “ค่าตอบแทนผลงานนั้นจะยุติธรรมเมื่อเทียบ
ได้กับเวลา ข้อมูล และความเชี่ยวชาญที่ศิลปิน
ทุ่มเทให้กับงานนั้น” ค่าตอบแทนเป็นหนึ่งในตัว
ชี้วัดสถานภาพของศิลปินและสะท้อนถึงคุณค่า
การมีส่วนร่วมของเขาหรือเธอที่สังคมยินดี
ยอมรับได้ดีที่สุด การให้ความสำคัญกับค่า
ตอบแทนที่เท่าเทียมกันเป็นการมุ่งมั่นที่จะทำ
ให้เกิดโอกาสที่เท่าเทียมกันและ ความหลากหลาย
ในงานศิลปะ

เทคโนโลยีดิจิทัลและการกระจาย รายได้ที่เป็นธรรม

การให้ค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรมและการ
กระจายรายได้อย่างเป็นธรรมเป็นสิ่งที่จะต้องถึง
การยอมรับความสำคัญของกิจกรรมทางศิลปะ
ในข้อเสนอแนะปี พ.ศ. 2523 เกี่ยวกับสถานภาพ
ของศิลปิน มีการเรียกร้องให้ประเทศสมาชิก
“ช่วยเหลือศิลปินและองค์กรของศิลปินในการ
แก้ไขผลอันเกิดจากอคติที่มีต่อการจ้างงานและ
โอกาสในการทำงานกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ของ
ศิลปิน” ผลการสำรวจทั่วโลกของยูเนสโก
ประจำปี พ.ศ. 2561 เกี่ยวกับการดำเนินการ
ตามข้อเสนอแนะปี พ.ศ. 2523 แสดงให้เห็น
ฉันทามติทั่วโลกว่า โดยรวมแล้วการที่ศิลปิน
สูญเสียรายได้เป็นผลมาจากการเปลี่ยนไปเป็น
ระบบดิจิทัล ซึ่งทำให้เกิดคำถามว่าค่าตอบแทน
สำหรับศิลปินในสภาพแวดล้อมดิจิทัลมีความ
เป็นธรรมหรือไม่ การนำคำสั่งของสหภาพยุโรป
ว่าด้วยลิขสิทธิ์ในตลาดดิจิทัลเดี่ยว (European
Directive on Copyright in the Digital Single
Market) ออกมาบังคับใช้ในเดือนเมษายน พ.ศ.
2562 แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการ

รับมือกับความท้าทายเหล่านี้และปกป้องการ
แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ คำสั่งนี้มีจุดมุ่งหมาย
เพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างผลประโยชน์ส่วน
บุคคล (รายได้ของศิลปิน) กับประโยชน์ส่วนรวม
และการเปิดให้ประชาชนเข้าถึง รวมถึงมาตรการ
ที่ให้แพลตฟอร์มขนาดใหญ่รับรองว่าผู้ถือ
ลิขสิทธิ์จะได้รับค่าตอบแทนผลงานสร้างสรรค์
ของตน และให้การยกเว้นกับแพลตฟอร์มขนาด
เล็กและที่ไม่มีวัตถุประสงค์เชิงพาณิชย์

*สภาพแวดล้อมดิจิทัล
เป็นพื้นที่ที่เห็นความเชื่อมโยง
ระหว่างทางดำรงชีพของศิลปิน
และเสรีภาพทางศิลปะ-
ชัดเจนที่สุด*

ในเดือนธันวาคม พ.ศ.2562 กระทรวงวัฒนธรรม
และการสื่อสารของสวีเดนได้เปิดตัวกระบวนการ
ปรึกษาหารือในภาควัฒนธรรมเพื่อแก้ไขกฎหมาย
สองฉบับเกี่ยวกับสถานะของศิลปินเพื่อปรับให้
เข้ากับสภาพแวดล้อมดิจิทัล กฎหมายว่าด้วย
การเคารพสถานภาพทางวิชาชีพและเงื่อนไข
การจ้างงานของศิลปิน การแสดงสื่อบันทึกเสียง
และภาพยนตร์มีขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 และมีการ
ผ่านกฎหมายว่าด้วยการเคารพสถานภาพ
ทางวิชาชีพของศิลปินในสาขาทัศนศิลป์ หัตถ-
กรรม และวรรณคดี และสัญญากับโปรแกรมเมอร์
ในปีถัดมา แม้ว่ากฎหมายเหล่านี้จะได้รับการ
แก้ไขในปี พ.ศ. 2540 2547 และ 2552 แต่ก็กลับ
กลายเป็นล้าสมัยเพียงไม่กี่ปีต่อมาในสวีเดน
การทบทวนกฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นเพื่ออัปเดต
เนื้อหาของกฎหมายให้เอื้อต่อการนำไปปฏิบัติ
และรับรองได้ว่าศิลปินและผู้ผลิตงานศิลปะจะ
สามารถค่อย ๆ พัฒนาได้ในสภาพแวดล้อมการ
ทำงานที่เป็นธรรมและปรับตามความเป็นไป
ใหม่ ๆ ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ รายงานข้อ
สรุปนี้จะนำเสนอเผยแพร่ได้ในช่วงฤดูร้อนของปี
พ.ศ. 2563

สภาพแวดล้อมดิจิทัลเป็นพื้นที่ที่เราจะเห็น
ความเชื่อมโยงระหว่างทางดำรงชีพของศิลปิน
และเสรีภาพทางศิลปะได้ชัดเจนที่สุด ศิลปินต้อง
พึ่งพาอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียในการ
เผยแพร่ผลงานและค้นหาตลาดใหม่ เพื่อให้

อยู่รอดได้ ศิลปินจึงถูกบีบให้อยู่ในสถานะที่
เปราะบาง เพราะต้องสร้างสมดุลระหว่างการ
เผยแพร่ผลงานให้เป็นที่รู้จักกับการรักษาความ
เป็นเจ้าของผลงานของตน การเผยแพร่ผลงาน
ทางอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียสร้างความ
เสี่ยงให้กับศิลปินมากมาย ทั้งความเป็นเจ้าของ
ผลงานและรายได้ ศิลปินแต่ละคนต้องการสมดุล
ระหว่างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและความ
สูญเสีย รวมทั้งความเสี่ยงด้วย

การพังทลายและ การถูกจำกัดเสรีภาพ ในการเคลื่อนไหวมากขึ้น

ความไม่เสมอภาคในการเคลื่อนที่นั้นบ่อนทำลาย
เสรีภาพทางศิลปะ ข้อเสนอแนะปี พ.ศ. 2523
เกี่ยวกับสถานภาพศิลปินเรียกร้องให้ประเทศ
สมาชิก “ให้สนับสนุนผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม
ศิลปะในทุกวิถีทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องทุน
การเดินทางและการศึกษาที่จะทำให้พวกเขามี
โอกาสติดต่อกับวัฒนธรรมอื่น ๆ ได้อย่างกว้าง
ขวางและมีชีวิตชีวา” และ “เพื่อดำเนินขั้นตอน
ที่เหมาะสมในการส่งเสริมให้ศิลปินได้เดินทางใน
ระดับสากลอย่างเสรี” การเป็นภาคีแห่งอนุสัญญา
ว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมความหลากหลาย
ของการแสดงออกทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2548
หมายถึงการยอมรับต่อภาระผูกพันในการวาง
นโยบายและมาตรการที่เอื้อต่อความเสมอภาค
ในการเข้าถึง มีการเปิดกว้าง และมีความสมดุล
ของกระแสสินค้าและบริการทางวัฒนธรรม และ
ส่งเสริมเสรีภาพในการเดินทางของศิลปินและ
ผู้ประกอบการด้านวัฒนธรรม

*การให้ค่าตอบแทนอย่าง
เป็นธรรมและการกระจายรายได้
อย่างเป็นธรรมเป็นสิ่ง
แสดงถึงการยอมรับ
ความสำคัญของกิจกรรม
ทางศิลปะ*

ภาคีอนุสัญญาปี พ.ศ. 2548 ยังได้ให้คำมั่นตาม
มาตรา 16 ว่าด้วยการสิทธิพิเศษสำหรับประเทศ
กำลังพัฒนาเพื่อ “อำนวยความสะดวกในการ
แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับประเทศกำลัง

พัฒนา ด้วยการให้สิทธิพิเศษแก่ศิลปินและผู้ประกอบวิชาชีพด้านวัฒนธรรมและผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมอื่น ๆ ภายในกรอบสถาบันและกฎหมายที่เหมาะสม” แม้ว่าจะมีพันธสัญญาในเรื่องนี้แต่ก็ยังคงมีความกังวลในเรื่องปลอดภัยในระดับสากล จึงมีการจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหวและการเดินทางข้ามประเทศของศิลปินต่อไป และก็ยังคงมีปัญหายากมากมายในการเดินทางข้ามประเทศซึ่งศิลปินต้องเผชิญอุปสรรคในการเดินทางหลายประการทั้งเรื่อง การจัดการเอกสารและการเงิน ดังที่ระบุไว้ในรายงานการประชุมภาคประชาสังคมครั้งที่ 2 ของอนุสัญญาปี พ.ศ. 2548 “เราจำเป็นต้องมีกระบวนการและขั้นตอนที่เข้าใจง่ายและสมเหตุสมผล ไม่เพียงแต่สำหรับศิลปินที่ย้ายจากประเทศที่กำลังพัฒนาไปยังที่พัฒนาแล้วเท่านั้น แต่ยังรวมถึงระหว่างประเทศกำลังพัฒนาด้วยกันด้วยที่มีการพบปัญหาในการเคลื่อนที่ของศิลปินเช่นกัน”⁴⁰ อุปสรรคเหล่านี้ส่งผลเชิงลบต่อรายได้ของศิลปินและต่อการเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้เข้าถึงการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย องค์กรภาคประชาสังคม หรือสมาคมนำเที่ยวมืออาชีพที่ทำงานด้านวิชาให้กับศิลปินมักต้องเผชิญกับขั้นตอนการสมัครที่ไม่โปร่งใส ใช้เวลานาน และมีค่าใช้จ่ายสูง ประเด็น

40 บทสรุปของการประชุมภาคประชาสังคมครั้งที่ 2, เอกสารข้อมูล, DCE/20/13.JGC/INF.6, การประชุมคณะกรรมการระหว่างรัฐเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรมสมัยที่ 13, ยูเนสโก, 17 มกราคม พ.ศ. 2563

ใหม่ที่น่ากังวลคือการจัดจ้างบุคคลภายนอกให้ เป็นศูนย์ดำเนินการด้านวิชา

ในบรรดาโครงการริเริ่มล่าสุด Pearle-Live Performance Europe ได้จัดทำคู่มือวิชาสำหรับศิลปินจากประเทศที่สาม ที่เดินทางเข้าเขตเชงเก้นขึ้นในเดือนเมษายน พ.ศ. 2561 โดยให้เป็นแหล่งข้อมูลเรื่องกฎเกณฑ์ที่บังคับใช้ และวิธีการสมัครขอวีซ่าสำหรับศิลปินผู้ประกอบวิชาชีพด้านวัฒนธรรมและองค์กรจัดการแสดงสด On the Move ได้จัดให้มี Mobility Information Points ในหลายประเทศ ทั้งในยุโรปและสหรัฐอเมริกาให้บริการช่วยเหลือด้านปัญหงานเอกสารที่ศิลปินและผู้ประกอบวิชาชีพด้านวัฒนธรรมต้องเผชิญเมื่อทำงานข้ามประเทศ ได้แก่ การขอวีซ่า ประกันสังคม การเก็บภาษีศุลกากร และอื่น ๆ ในปี พ.ศ. 2561 องค์กรภาควัฒนธรรมในยุโรป 80 แห่งได้ออกแถลงการณ์ร่วมเพื่อขอให้สหภาพยุโรปพิจารณาปัญหาเฉพาะภาคส่วนนี้ในเรื่องการขอวีซ่า ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 มีการยื่นข้อเสนอต่อรัฐสภายุโรปให้แก้ไขข้อบังคับวีซ่าด้วยการบูรณาการความต้องการของภาคส่วนวัฒนธรรมบางประการเข้าไปด้วย เช่น: ความเป็นไปได้ในการยื่นคำร้องขอวีซ่าล่วงหน้าเก้าเดือน ค่าใช้จ่ายที่ชัดเจน ความเป็นไปได้ในการยื่นขอวีซ่าโดยตรงที่สถานกงสุล ตลอดจนมาตรการลดค่าธรรมเนียมวีซ่าให้กับกลุ่มวัฒนธรรมที่เดินสายทำการแสดง อย่างไรก็ตามทางภาคส่วนวัฒนธรรมก็ยังมีข้อพิพาทที่ “ยังไม่ได้มีการแก้ไขให้ระบบที่ซับซ้อน

และเข้มงวดในการขอวีซ่าแบบเข้าออกได้หลายครั้งทำได้ง่ายขึ้นและชัดเจนขึ้น”⁴¹ เป็นที่น่าสังเกตว่าการปฏิเสธไม่ให้ศิลปินรายบุคคลเดินทางยังถูกนำมาใช้เป็นมาตรการจำกัดเสรีภาพอย่างไร้เหตุผลอยู่ ตามรายงานของ Freemuse ในยุโรป 28 ประเทศ มีศิลปินอย่างน้อยเก้ารายถูกห้ามเดินทางด้วยมาตรการดังกล่าว⁴²

อุปสรรคในการเดินทาง
ส่งผลกระทบต่อศิลปินและ
โอกาสที่ผู้ชมจะได้เข้าถึง
การแสดงออกทางวัฒนธรรม
ที่หลากหลาย

ข้อจำกัดบางประการเหล่านี้สะท้อนถึงแนวโน้มสองประการที่เกือบจะตรงข้ามกัน: ในด้านหนึ่งงานศิลปะนานาชาติทุกสองปี หรือเทศกาลดนตรีที่ดูเหมือนจะไร้พรมแดนไปแล้ว และในอีกด้านหนึ่ง พรมแดนที่มีอยู่ไม่สิ้นสุดสำหรับศิลปินคนเดิมที่เคยได้รับเชิญให้เข้าร่วมงานระดับนานาชาติที่ยังต้องยื่นขอวีซ่าหาหนทางจัดการเอกสารทางกฎหมาย และเผชิญกับการถูกปฏิเสธ

41 Pearle, สมาคมยุโรปเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่ (EAEA), การลงคะแนนเสียงในรัฐสภายุโรปเรื่องการแก้ไขข้อบังคับสำหรับการออกวีซ่า โดยตระหนักถึงความต้องการเฉพาะของศิลปินและผู้ประกอบวิชาชีพด้านวัฒนธรรมที่ต้องเดินสายทำการแสดง 4 ธันวาคม พ.ศ. 2561 www.pearle.eu/positionpaper/pearle-and-eaea-joint-statement-on-ep-vote-on-visa

42 Freemuse, ความปลอดภัย, ความคิดสร้างสรรค์, ชนิต และการอยู่ร่วมกัน: วาระยุโรปใหม่เกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงออกทางศิลปะ พ.ศ. 2563

เรื่องในความสนใจ

ความปลอดภัยออนไลน์ของศิลปิน

“เมื่อมีจำนวนผู้ติดตามเพิ่มขึ้น ฉันก็รู้สึกไม่ปลอดภัยมากขึ้นด้วย

ความปลอดภัยส่วนบุคคลเป็นสิ่งสำคัญสำหรับศิลปินที่พูดถึงสิทธิมนุษยชน

Moses Kabaseke, สารานุกรมรัฐประชาธิปไตยของโก

ในปี พ.ศ. 2561 PEN America, เครือข่ายศิลปินในความเสี่ยง (Artists at Risk Connection (ARC)), ดัชนีการเซ็นเซอร์ และที่ปรึกษาด้านสิทธิศิลปะระหว่างประเทศ (the Index on Censorship and International Arts Rights Advisors (IARA)) ได้จัดสัมมนาเพื่อหารือเกี่ยวกับทรัพยากรที่มีและศึกษาหนทางในการสนับสนุนการแสดงผลงานอย่างเสรีเพื่อรับมือกับภัยคุกคามและการล่วงละเมิดทางออนไลน์ที่เพิ่มขึ้น PEN America ได้ออกคู่มือภาคสนามเรื่องการล่วงละเมิดทางออนไลน์ในปี พ.ศ. 2561 เพื่อช่วยให้นักเขียนและนักข่าวสามารถตอบสนองต่อการล่วงละเมิดทางออนไลน์แบบต่างๆ คู่มือดิจิทัลนี้นำเสนอกลยุทธ์และแหล่งข้อมูลที่นักเขียน นักข่าว พันธมิตร และนายจ้างสามารถนำมาใช้เพื่อป้องกันตนเองจากข้อความแสดงความเกลียดชังในโลกโซเชียล และต่อสู้กับการละเมิดทางออนไลน์ ในปี พ.ศ. 2563 องค์กรวางแผนที่จะเปิดตัวคู่มือภาคสนามการล่วงละเมิดทางออนไลน์สำหรับศิลปินโดยเฉพาะจากที่พบว่าการล่วงละเมิดศิลปินส่วนใหญ่มาจากอินเทอร์เน็ต ในขณะที่เดียวกัน อินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียก็เป็นแพลตฟอร์มในการแสดงผลงานและเข้าถึงผู้ชมใหม่ๆ ที่ดีที่สุดสำหรับศิลปิน มันทำให้ศิลปินต้องเผชิญกับทางเลือกยากๆ ระหว่างการออกสื่อทางออนไลน์แล้วถูกคุกคาม หรือยอมให้ผลงานของเขาไม่เป็นที่รู้จัก ภาวะที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออกนี้เกิดจากบทบาทของแพลตฟอร์มดิจิทัลในการเซ็นเซอร์เนื้อหาและการลบบัญชี ซึ่งผลกระทบของแนวปฏิบัติที่มีต่อศิลปินและผลงานของพวกเขายังคงต้องการวิเคราะห้เชิงลึกต่อไป

“การล่วงละเมิดทางออนไลน์เป็นภัยคุกคามต่อการแสดงผลงานอย่างเสรีอย่างชัดเจน

ดังที่เห็นได้จากผลการสำรวจของเรา เมื่อบางเสียงถูกปิด เมื่อผู้คนเลือกที่จะไม่เขียนถึงหัวข้อที่มีความสำคัญ

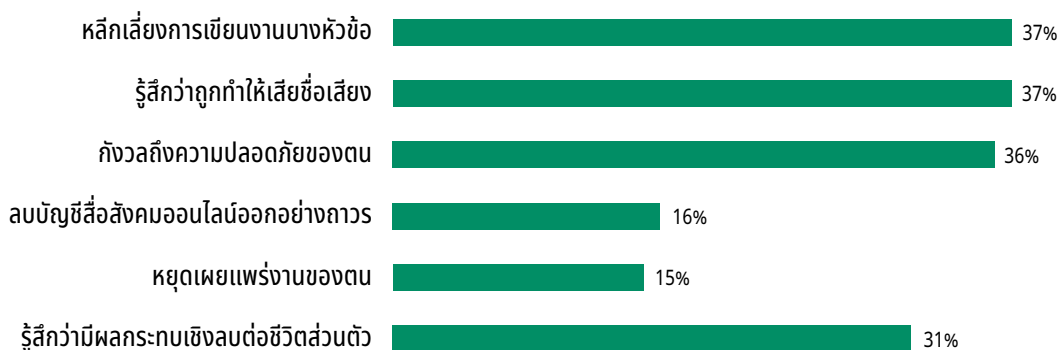
และเมื่อพวกเขาถอนตัวจากการเสวนาในที่สาธารณะ ทุกคนจะเป็นผู้สูญเสีย

Suzanne Nosel ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร PEN America

คู่มือการล่วงละเมิดทางออนไลน์ของ PEN America (2561)

จากการวิจัยของ PEN สองในสามของนักเขียนที่ถูกคุกคามได้โต้ตอบการล่วงละเมิดด้วยการไม่เผยแพร่ผลงานและลบบัญชีโซเชียลมีเดียของตนเอง พวกเขาถือว่าเป็นห่วงความปลอดภัยของตนเองเนื่องจากถูกคุกคาม ผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่าหนึ่งในสามกล่าวว่าพวกเขาเลือกที่จะไม่เขียนถึงหัวข้อที่กำลังเป็นข้อโต้แย้งเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกด่าทอออนไลน์

เนื่องจากการคุกคามทางออนไลน์... ผู้เขียนจึง:

แหล่งที่มา: Pen International, พ.ศ. 2560 <https://pen.org/online-harassment-survey-key-findings/>

จากการเข้าถึง
ความรู้
สู่การเฝ้าติดตาม
และการสนับสนุน
ทั่วโลก

เพิ่มการเข้าถึงความรู้และแหล่งข้อมูลทางกฎหมาย

คำแนะนำฉบับที่ 2 (รายงานทั่วโลกปี พ.ศ. 2562)

ควรมีการขยายการสนับสนุนไปยังทุกฝ่ายที่มีส่วนในภาค ศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาความเชี่ยวชาญในการจัดทำเอกสาร ติดตาม และสนับสนุนเสรีภาพในการแสดงออกทางศิลปะ และดึงเอาสื่อและองค์กรผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ ที่ทำงานในการปกป้องสิทธิมนุษยชนเข้ามาร่วมงานด้วย

ในบริบทที่พื้นที่ประชาธิปไตยอันเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นสำหรับภาคประชาสังคม (และสำหรับสื่ออิสระและมหาวิทยาลัยด้วย) เกิดการหดตัวอย่างเช่น ถูกจำกัดขอบเขตเสรีภาพในการแสดงออก ทำให้มีการยอมรับบทบาทของศิลปินที่ทำการต่อต้านแนวโน้มนี้มากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งแน่นอนว่าในบางบริบทการทำงานศิลปะได้กลายเป็นเครื่องมือในระบอบประชาธิปไตยไปด้วยความพยายามที่จะส่งเสริมค่านิยมและสังคมในระบอบประชาธิปไตยจึงได้มีโครงการริเริ่มเพื่อปกป้องและเปิดโอกาสให้คนเข้าถึงข้อมูลและทรัพยากรในการชื่นชมเสรีภาพทางศิลปะเกิดขึ้นและเฟื่องฟูในประเทศอย่าง เช่น เดนมาร์ก เยอรมนี นอร์เวย์ สวีเดน ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2562 Arts Rights Justice (ARJ) ซึ่งเป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นที่มหาวิทยาลัยฮิลเดสไฮม์ ในปี พ.ศ. 2560 โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานต่างประเทศแห่งสหพันธรัฐเยอรมัน ได้เปิดตัวห้องสมุดออนไลน์ที่มีเป้าหมายเพื่อรักษาความปลอดภัยและเผยแพร่สิ่งพิมพ์ที่สำคัญที่สุดในสาขาศิลปะ สิทธิและความยุติธรรม

นอกจากนี้ยังจำเป็นให้มีการศึกษาในเรื่องเสรีภาพทางศิลปะและการคุ้มครองศิลปินที่ตกอยู่ในความเสี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องคำจำกัดความ ผู้มีบทบาทหลัก กลไกการป้องกัน และกรณีศึกษา⁴³ ผู้มีบทบาทที่เกี่ยวข้องหลายรายเริ่มทำการศึกษาและหาแนวทางปฏิบัติในหัวข้อ

43 www.uni-hildesheim.de/arts-rights-justice-library/arj-studies-2/

สถานการณ์ของผู้พลัดถิ่นหรือศิลปินที่ตกอยู่ในความเสี่ยงมากขึ้นเรื่อย ๆ

ข้อกังวลดังกล่าวไม่ได้จำกัดเพียงแค่งานศิลปินที่ตกอยู่ในความเสี่ยงซึ่งอยู่ในแผนการย้ายถิ่นฐานชั่วคราวเท่านั้น แต่รวมถึงศิลปินที่อพยพไปยังประเทศใหม่ด้วย ในปี พ.ศ. 2562 สหพันธ์ศิลปะและหน่วยงานวัฒนธรรมนานาชาติ (IFACCA) เครือข่ายสภาศิลปะและกระทรวงวัฒนธรรมระดับโลกในกว่า 70 ประเทศได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับศิลปินผู้พลัดถิ่นเพื่อนำมาบูรณาการเข้ากับการกำหนดนโยบายด้านวัฒนธรรมของตน

การศึกษาของ IFACCA ได้ให้ตัวอย่างวิธีที่ศูนย์วัฒนธรรมจะสามารถพัฒนาโครงการที่ให้ศิลปินพลัดถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างโปรแกรมสาธารณะได้ แนวคิดของโปรแกรมเหล่านี้คือการเสนอแพลตฟอร์มเพื่อแชร์เรื่องราวและสนทนากับผู้ฟังกลุ่มต่าง ๆ และชักนำให้เกิดวาทกรรมทางสังคมในวงกว้าง⁴⁴

CoCulture ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของโครงการริเริ่มที่ให้สิทธิ์ให้เสียงแก่ศิลปินผู้พลัดถิ่นและตั้งเป้าหมายปรับปรุงสถานะทางอาชีพของพวกเขา และในขณะเดียวกันก็ได้มีส่วนร่วมในวงวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วยการเล่าเรื่องของตัวเองด้วย องค์กรนี้ก่อตั้งขึ้นโดยศิลปินพลัดถิ่นในเยอรมนี ในปี พ.ศ. 2560 และได้รับการ

44 IFACCA, หน้า 11

*ศิลปะก็เหมือนกับประชาธิปไตย
ตรงที่เป็นเรื่องของเสรีภาพในการ
แสดงออก ทางเลือกที่เปิดกว้าง และ
การแสดงออกที่หลากหลาย*

John-Paul Stonard

*ความคิดเห็น – ศิลปะและประชาธิปไตย,
การตอบสนองต่อคำกล่าวของ Ai Weiwei
เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของศิลปะกับ ประชาธิปไตย,
Tate Etc., 9 เมษายน 2561*

สนับสนุนจากองค์กรภาคประชาสังคมขนาดใหญ่ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

หนึ่งในโครงการต่าง ๆ ของ CoCulture คือ ดัชนีวัฒนธรรมซีเรียซึ่งเป็นแพลตฟอร์มออนไลน์ที่มุ่งหาเพื่อทำแผนที่และเชื่อมโยงชุมชนศิลปะซีเรียทั่วโลก และจัดงาน Syrian Biennale ในฝรั่งเศส หน่วยงานเพื่อศิลปินพลัดถิ่น⁴⁵ เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของโครงสร้างที่เกิดขึ้นมาจากภาคประชาสังคม นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา หน่วยงานนี้ได้สนับสนุนศิลปินพลัดถิ่นจากที่มาและทุกสาขาวิชาโดยให้พื้นที่ทำงานและติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพทั้งในฝรั่งเศสและประเทศอื่น ๆ ในยุโรป เพื่อหาช่องทางในการทำงานด้านศิลปะต่อไปในปี พ.ศ. 2563 หน่วยงานนี้ให้การสนับสนุนศิลปินมากกว่า 250 คน

45 <https://aa-e.org/en/category/atelier-2/>

© Lukasz Janyst / Shutterstock.com*

ในการเรียกร้องต่อสาธารณะในเดือนกันยายน พ.ศ. 2560 สถาบันที่มีชื่อเสียงและบุคคลสำคัญในวงการวัฒนธรรมเยอรมันได้ขอให้ผู้กำหนดนโยบายจัดตั้งโครงการที่รับรองความปลอดภัยให้กับศิลปินที่ตกอยู่ในอันตราย และขอให้ปกป้องโรงละคร พิพิธภัณฑ์ ห้องแสดงนิทรรศการ และเทศกาลศิลปะให้สามารถทำการได้อย่างต่อเนื่องด้วย โครงการริเริ่ม Martin Roth ก็ถือกำเนิดมาจากการเรียกร้องครั้งนี้ ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2561 ซึ่งเป็นโครงการร่วมระหว่างสถาบันการต่างประเทศเยอรมันและสถาบันเกอเธ่ เพื่อปกป้องศิลปินที่มุ่งมั่นทำงานเพื่อเสรีภาพทางศิลปะ ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชนในประเทศบ้านเกิดของตน โดยอนุญาตให้พำนักในเยอรมนีหรือประเทศที่สามชั่วคราวเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกข่มเหง นอกเหนือจากการให้การสนับสนุนทางการเงินสำหรับการย้ายถิ่นฐานชั่วคราวในเยอรมนี หรือในประเทศที่สามภายในภูมิภาคบ้านเกิดของพวกเขาแล้ว โครงการริเริ่มนี้ยังดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับโครงการที่พักพิงชั่วคราวและการย้ายถิ่นฐานเพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงและทับซ้อนระหว่างองค์กรที่ทำงานในภาคศิลปะและผู้ที่ทำงานวงการการปกป้องสิทธิมนุษยชน และหาวิธีให้เขาสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้

ในบางบริบทการทำงานศิลปะ
ได้กลายเป็นเครื่องมือ
ในระบอบประชาธิปไตยไป

คู่มือภาคประชาสังคมฉบับใหม่ เพื่อการคุ้มครองผู้ประกอบ วิชาชีพด้านวัฒนธรรมและศิลปิน

เมื่อเร็ว ๆ นี้องค์กรที่มีโปรแกรมเพื่อเสรีภาพทางศิลปะโดยเฉพาะได้ออกคู่มือเพื่อสนับสนุนศิลปินและผู้ทำงานด้านวัฒนธรรมที่ต้องรับมือกับประเด็นที่มีการโต้เถียงและคำจูนเสรีภาพทางศิลปะ ในปี พ.ศ. 2561 องค์กรแนวร่วมต่อต้านการเซ็นเซอร์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาได้ออกกลยุทธ์ที่ชาญฉลาด (Smart Tactics): การคัดเลือกเนื้อหาที่ยากจะตัดสินใจ ซึ่งกล่าวถึงการเซ็นเซอร์ในพิพิธภัณฑ์และสถาบันศิลปะ

เราได้ทำการสำรวจผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ อย่างละเอียด เพื่อค้นหาคำว่าความรู้ใจที่ขาดหายไป ในภาคส่วนนี้ และหาวิธีการที่เราควร จะเรียบเรียง แบ่งปัน และเพิ่มพูนความรู้ จากข้อมูลนี้เราจะเห็นว่า ผู้ใช้หลักของหอสมุด Arts Rights Justice เป็นศิลปิน นักเคลื่อนไหว ด้านสิทธิมนุษยชน ผู้จัดการงานด้านวัฒนธรรม ทนายความ นักวิจัย และผู้ที่ทำงานในระดับนโยบาย ซึ่งเป็นผู้มีความมุ่งมั่นที่จะปกป้องและ ส่งเสริมเสรีภาพทางศิลปะ เราทราบดีว่าผู้ใช้บางรายอาจจะไม่คุ้นเคยกับ การทำงานเชิงวิชาการ ดังนั้นเราจึงได้ทำการรวมแนวทางปฏิบัติและ เอกสารการฝึกอบรมสั้น ๆ จำนวนมากเอาไว้ไว้ในห้องสมุดของเรา

Daniel Gad

กรรมการผู้จัดการยูเนสโก ประธานนโยบายวัฒนธรรมสำหรับศิลปะในการพัฒนาที่มหาวิทยาลัย อิลเดสไฮม์ และหัวหน้าโครงการ Arts Rights Justice

© Philippe Nyirimigabo*

ศิลปินพลัดถิ่นเป็นศิลปินอันดับแรกและสำคัญที่สุด พวกเขามีความต้องการ เช่นเดียวกับผู้เชี่ยวชาญทางวิชาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์คนอื่น ๆ ที่พยายามรักษาแนวทางการทำงานของตนไว้ ซึ่งรวมถึงความต้องการนโยบาย ที่สนับสนุนให้พวกเขาสามารถทำงานและศึกษา สร้างเครือข่ายสังคม และรับการสนับสนุนทางการเงิน การฝึกอบรม และการพัฒนาศิลปะได้ เมื่อศิลปินพลัดถิ่นได้ทำตามความต้องการเหล่านี้แล้ว พวกเขาจึงจะสามารถ มอบความรู้ความชำนาญอันมีคุณค่ามาเสริมสร้างสังคมที่พวกเขาอาศัยอยู่ ขับเคลื่อนวิวัฒนาการของรูปแบบศิลปะ และช่วยให้เราสามารถเข้าใจประเด็น ปัญหาที่ซับซ้อนได้

การศึกษา IFACCA ศิลปิน การพลัดถิ่นและความเป็นเจ้าของ
กฎหมาย พ.ศ. 2562

อื่น ๆ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการ คัดเลือกเนื้อหาที่เป็นที่โต้แย้ง

นอกจากนี้ยังมีข้อความต้นแบบซึ่งสามารถปรับ เปลี่ยนได้ตามบริบท เพื่อให้สถาบันศิลปะและ วัฒนธรรมนำไปปรับใช้เพื่อการปกป้องเสรีภาพ ในการแสดงออก ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 หน่วยงานสังเกตการณ์เพื่อเสรีภาพทางศิลปะ ฝรั่งเศสได้ออกผลงานศิลปะเพื่อต่อต้านการ เซ็นเซอร์ ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติของหน่วยงาน สังเกตการณ์เพื่อเสรีภาพทางศิลปะ (L'oeuvre face à ses censeurs, le guide pratique de l'Observatoire de la liberté de création) โดยมี 13 กรณีศึกษาที่ช่วยให้ผู้ทำงานด้านวัฒนธรรม และศิลปินเผชิญกับการเซ็นเซอร์และให้ข้อมูล วิธีรับมือกับการเซ็นเซอร์ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 Index on Censorship ที่ได้ให้การสนับสนุน เครื่องมือการฝึกอบรมด้านเสรีภาพทางศิลปะ

มาอย่างยาวนานได้เริ่มให้บริการรูปแบบใหม่แก่ ผู้ทำงานในภาควัฒนธรรมของสหราชอาณาจักร ซึ่งต้องเผชิญกับปัญหาด้านจริยธรรม ชื่อเสียง กฎหมาย หรือปัญหาส่วนบุคคล

ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2560 องค์กรวิชาชีพ อย่างเช่น เครือข่ายศิลปะการแสดงร่วมสมัย ระหว่างประเทศ (IETM), สหภาพสากล UNI, สื่อบันเทิงและศิลปะ (UNI-MEI) และสหพันธ์ นักแสดงนานาชาติ (FIA) ได้เผยแพร่ชุดเครื่องมือ เรื่องชีวิตนอกเวที ซึ่งเป็นคู่มือเอาตัวรอดสำหรับผู้เชี่ยวชาญอาชีพด้านศิลปะสร้างสรรค์⁴⁶ ที่มี คำแนะนำและแหล่งข้อมูลการจัดเก็บภาษีและ ประกันสังคม ตลอดจนเรื่องเสรีภาพในการ แสดงออก

46 ดูได้ที่ www.ietm.org/en/system/files/publications/survivalguide_ietm_nov2017_1.pdf.

การเฝ้าติดตามสถานการณ์ ทั่วโลกอย่างเป็นระบบ และมีส่วนร่วมมากขึ้น

คำแนะนำฉบับที่ 7
(รายงานทั่วโลกปี 2562)

ควรมีการทบทวนกระบวนการรายงาน อนุสัญญาตามวาระ เพื่อกำหนดให้มีการ รายงานเรื่องเสรีภาพในการแสดงออก ทางศิลปะที่มีการนำประเด็นที่หารือ กับองค์กรภาคประชาสังคมที่มีความ เชี่ยวชาญในด้านนี้รวมเข้าไว้ด้วย

มีการเฝ้าติดตามเรื่องเสรีภาพทางศิลปะจากทั้ง องค์กรภาคประชาสังคมที่ได้รับเชิญมาให้ข้อมูล แก่กลไกระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ และ จากรัฐบาลผ่านกลไกการรายงานระหว่างประเทศ ตามวาระในระดับสหประชาชาติ คณะมนตรี สิทธิมนุษยชนได้ออกข้อเสนอแนะในบริบทของ กระบวนการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน⁴⁷ หน่วยงานตามสนธิสัญญาที่นำสิทธิพลเมืองและ การเมือง ตลอดจนสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรมมาใช้สามารถออกคำแนะนำเกี่ยวกับ เสรีภาพทางศิลปะตามมาตรา 19 ของกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิ ทางการเมือง (ICCPR)⁴⁸ และมาตรา 15 ของ กติกากระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ

47 กระบวนการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน (UPR) เป็นกระบวนการเฉพาะด้านสถานการณ์สิทธิมนุษย ชนของประเทศสมาชิก 193 ประเทศ ซึ่งเปิดโอกาสให้ ทุกประเทศได้ประกาศงานที่ได้ดำเนินการเพื่อปรับปรุง สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศของตน และเพื่อ เอาชนะความท้าทายในการได้มาซึ่งสิทธิมนุษยชน UPR ยังทำให้เกิดการแบ่งปันแนวปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนที่ดี ที่สุดทั่วโลกด้วย ในปัจจุบันยังไม่มีกลไกอื่นใดทำได้เช่นนี้

48 1. ทุกคนมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นโดยปราศจาก การแทรกแซง 2. ทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพในการแสดงออก สิทธินี้จะรวมถึงเสรีภาพในการแสวงหา รับและให้ข้อมูล และความคิดทุกประเภท โดยไม่คำนึงถึงพรมแดนไม่ว่า จะด้วยวาจา เป็นลายลักษณ์อักษร หรือการพิมพ์ในรูปแบบ ของงานศิลปะ หรือผ่านสื่ออื่น ๆ ที่ตนเลือก 3. การใช้สิทธิ ตามวรรค 2 ของข้อนี้ต้องถือเอาหน้าที่และความรับผิดชอบ พิเศษที่มาพร้อมกันนี้ด้วย ดังนั้นจึงอาจมีข้อจำกัดบาง ประการ แต่จะเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดและตาม จำเป็นเท่านั้น: (ก) เพื่อเคารพสิทธิหรือ ชื่อเสียงของผู้อื่น (ข) เพื่อคุ้มครองความมั่นคงของ ชาติ หรือความสงบ เรียบร้อยของประชาชน (ordre public) หรือการสาธารณสุขหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน

สิทธิทางสังคมและวัฒนธรรม (ICESC)⁴⁹ ผู้รายงานพิเศษในด้านสิทธิทางวัฒนธรรมและในการส่งเสริมและคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงออกยังเฝ้าติดตามสถานการณ์เสรีภาพทางศิลปะในประเทศของตน ในประเทศที่ตนไปเยือน และผ่านการสื่อสารตามหน้าที่ของตนด้วย กลไกเหล่านี้จะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้อมูลที่รัฐและองค์กรภาคประชาสังคมส่งออกไป

กลไกเหล่านี้จะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้อมูลที่รัฐและองค์กรภาคประชาสังคมส่งออกไป

ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญขององค์กรภาคประชาสังคมในการให้ข้อมูลที่ทันเหตุการณ์และสามารถประเมินได้ง่าย เนื่องจากกลไกส่วนใหญ่มีสมรรถนะด้านข้อมูลที่จำกัด ยูเนสโกได้จัดตั้งระบบติดตามการดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2548 ที่แกร่งและสามารถใช้วัดสภาวะความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรมได้ทั้งในระดับสากลและระดับชาติ ระบบนี้จัดตามเป้าหมายสี่ประการ คือ การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ครอบคลุมพื้นที่การเฝ้าติดตามสองด้านคือเสรีภาพทางศิลปะและความเท่าเทียมทางเพศ

49 1. รัฐภาคีแห่งกติกาฉบับนี้รับรองสิทธิของทุกคนในการ: (ก) มีส่วนร่วมในชีวิตทางวัฒนธรรม; (ข) มีส่วนในความรุดหน้าและคุ้มครองประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์; (ค) มีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองผลประโยชน์ทางศิลปกรรมและทางวัตถุ อันเป็นผลจากประติมากรรมโบราณทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรมและศิลปกรรมซึ่งตนเป็นผู้สร้าง 2. ขั้นตอนที่รัฐภาคีแห่งกติกานี้ จะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุสิทธินี้โดยสมบูรณ์ จะต้องรวมถึงขั้นตอนในการอนุรักษ์ การพัฒนา และการเผยแพร่วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมด้วย 3. รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับที่จะเคารพเสรีภาพที่ขาดไม่ได้สำหรับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และกิจกรรมสร้างสรรค์ 4. รัฐภาคีแห่งกติกานี้ ตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการสนับสนุน และการพัฒนาการติดต่อและความร่วมมือในด้านวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมระหว่างประเทศ

คำถามสำคัญในเรื่องเสรีภาพทางศิลปะ

แบบฟอร์มรายงานการประชุมตามวาระปี พ.ศ. 2548

- รัฐธรรมนูญและ/หรือกรอบข้อบังคับระดับชาติรับทราบอย่างเป็นทางการถึง:
 - สิทธิในการสร้างสรรค์โดยไม่มีการเซ็นเซอร์หรือการข่มขู่
 - สิทธิของศิลปินในการเผยแพร่และ/หรือแสดงผลงานทางศิลปะของพวกเขา
 - สิทธิสำหรับพลเมืองทุกคนในการชื่นชมงานศิลปะอย่างอิสระทั้งในที่สาธารณะและส่วนตัว
 - สิทธิสำหรับพลเมืองทุกคนในการมีส่วนร่วมในชีวิตทางวัฒนธรรมโดยไม่มีข้อจำกัด
- มีการจัดตั้งองค์กรอิสระขึ้นเพื่อรับเรื่องร้องเรียนและ/หรือติดตามการละเมิดและการจำกัดเสรีภาพทางศิลปะ:
 - ใช่ ไม่
- หน่วยงานของรัฐได้ริเริ่มหรือสนับสนุนโครงการในการปกป้องศิลปินที่ตกอยู่ในความเสี่ยงหรือถูกเนรเทศในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา (เช่น การจัดหาที่พักพิงชั่วคราว ให้คำแนะนำ และการฝึกอบรม ฯลฯ):
 - ใช่ ไม่
- มีการวางมาตรการและจัดตั้งโครงการริเริ่มที่รับรองความโปร่งใสในการตัดสินใจ มอบเงินทุนของรัฐบาล/เงินช่วยเหลือจากรัฐและรางวัลสำหรับศิลปิน (เช่น มีคณะกรรมการอิสระตรวจสอบ เป็นต้น):
 - ใช่ ไม่
- มีการนำมาตรการคุ้มครองทางสังคมที่คำนึงถึงสถานภาพทางวิชาชีพของศิลปินมาใช้หรือทบทวนแก้ไขในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา (เช่น การประกันสุขภาพ แผนการเกษียณอายุ สวัสดิการชงว่างงาน ฯลฯ):
 - ใช่ ไม่
- มีการนำมาตรการทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงสถานภาพของศิลปินมาใช้หรือแก้ไขในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา (เช่น ข้อตกลงร่วม ภาษีเงินได้ และกรอบการกำกับดูแลอื่น ๆ เป็นต้น):
 - ใช่ ไม่

เมื่อที่ประชุมภาคีได้มีการปรับใช้กรอบการทำรายงานตามวาระที่สร้างขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับกรอบการเฝ้าติดตามของอนุสัญญาฉบับนี้ อย่างสมบูรณ์ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2562 แล้วขณะนี้ภาคีแห่งอนุสัญญาดังกล่าวทั้ง 149 ประเทศต้องรายงานสถานการณ์เสรีภาพทางศิลปะตามวาระสี่ปีด้วย ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงนี้ แม้ว่าภาคีอนุสัญญาอาจรายงานถึงนโยบายและมาตรการเพื่อส่งเสริมเสรีภาพทางศิลปะแต่ก็ไม่จำเป็นต้องตอบคำถามเฉพาะในส่วนนี้ อันเป็นเหตุให้ข้อมูลสูญหายเนื่องจากประเทศส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ข้อมูลเอาไว้แม้ว่าจะมีการใช้นโยบายและโครงการริเริ่มที่น่าจะเป็นประโยชน์ก็ตาม แต่ด้วยแบบฟอร์มใหม่นี้ ภาคี

ต่าง ๆ จะมีโอกาสที่จะกล่าวถึงความสำเร็จและความท้าทายของสถานการณ์เสรีภาพทางศิลปะอย่างเจาะจงและเพื่อแสดงนโยบาย มาตรการ และโครงการที่ตนนำมาใช้ด้วย

ในการสำรวจการดำเนินการตามข้อเสนอแนะปี พ.ศ. 2523 เกี่ยวกับสถานภาพศิลปินที่รวมถึงการเฝ้าติดตามด้านสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั่วโลกของยูเนสโกดังที่กล่าวไว้ข้างต้น แบ่งออกเป็นสามส่วนย่อยคือ สิทธิทางสังคมและเศรษฐกิจ ความเสมอภาคทางเพศและเสรีภาพในการแสดงออกทางศิลปะ ผลที่ได้ถูกนำมาเผยแพร่ในสิ่งพิมพ์ของยูเนสโกเรื่องวัฒนธรรมและสภาพการทำงานของศิลปิน (พ.ศ. 2562) ดังที่อ้างถึงในบทที่ 2 ข้างต้น ซึ่งมี

บทที่กล่าวถึงความก้าวหน้าและความท้าทายที่เราเผชิญในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานสำหรับศิลปินโดยเฉพาะ

การบอกต่อ: เสียงและผู้สนับสนุน ที่เกิดขึ้นใหม่

นับตั้งแต่มีการตีพิมพ์รายงานระดับโลกรื่องการปรับ/ร่างนโยบายวัฒนธรรมฉบับล่าสุดขึ้นมา ก็มีการสนับสนุนเสรีภาพทางศิลปะในระดับภูมิภาคเพิ่มขึ้น จนเมื่อไม่นานมานี้ การสนทนาเกี่ยวกับเสรีภาพทางศิลปะส่วนใหญ่เกิดขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้วอันเป็นที่ตั้งขององค์กรที่ทำให้การสนับสนุนหลายแห่ง เราเพียงได้ยินเสียงของศิลปินพลัดถิ่นและตัวแทนจากองค์กรในประเทศกำลังพัฒนาผ่านการเข้าร่วมการประชุมและการสัมมนาเท่านั้น แต่ไม่เห็นว่ามีการจัดการประชุมระดับโลกในประเทศกำลังพัฒนาเลย แต่ในช่วงสองปีที่ผ่านมา ก็ได้เริ่มมีโครงการริเริ่มจำนวนหนึ่งที่ทำให้เกิดการสนทนาในประเทศกำลังพัฒนา อันเป็นก้าวสำคัญในการดึงภาคประชาสังคม นักข่าว ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ นักวิชาการ และหน่วยงานของรัฐทั้งในระดับชาติและระดับภูมิภาคให้มาร่วมมือกับองค์กรสิทธิมนุษยชนและพันธมิตร เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ศิลปินและการแสดงออกทางวัฒนธรรม

ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 Centro de Estudios Legales y Sociales (CELS) และ Artists at Risk Connection (ARC) จัดงานสัมมนาระดับภูมิภาค

ใครก็ตามที่โจมตี เสรีภาพทางศิลปะก็เป็นผู้ก่อกวน ต่อเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย ของสังคม

Martin Roth

อดีตผู้อำนวยการคอลเลกชันศิลปะแห่งเดรสเดนและ
พิพิธภัณฑสถานศิลปะเออเดอวัลเบิร์ต

เรื่อง “ศิลปะ สิ่งประดิษฐ์ และสิทธิมนุษยชน” ขึ้นในบัวโนสไอเรสเพื่อหารือในประเด็นการย้ายถิ่นฐานชั่วคราวและความเสี่ยงในการแสดงออกทางศิลปะ ARC วางแผนที่จะจัดการประชุมระดับภูมิภาคที่คล้ายคลึงกับโมเดลนี้ที่ศูนย์กลางวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขงในเอเชียในช่วงฤดูร้อนปี 2563

ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 มีการจัด Safe Havens Conference ซึ่งเป็นการประชุมเครือข่ายผู้สร้างวัฒนธรรม นักข่าว และนักวิชาการระดับโลกประจำปียุโรปเป็นครั้งแรก เพื่อรับรู้ถึงข้อเท็จจริงที่ได้มีกลไกการป้องกันใหม่ ๆ เกิดขึ้นในทวีปอื่น ๆ มากขึ้นเรื่อยๆ Safe Havens ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2556 เพื่อแบ่งปันความรู้เรื่องภัยคุกคามและแนวทางแก้ไขเพื่อเสรีภาพทางศิลปะที่เป็นไปได้ ก่อนหน้านั้น การประชุมทั้งหมดจัดขึ้นที่เมืองมัลโม ประเทศสวีเดน โดยได้รับการสนับสนุนจากเทศบาล หัวข้อที่ครอบคลุมในการประชุมซึ่งจัดขึ้นในแอฟริกาใต้โดยร่วมมือกับเมืองเคปทาวน์คือ Safe Havens in the Global South โดยเน้นที่โครงการริเริ่มของแอฟริกา

สตรีนักร้องสรรคร์ที่ตกอยู่ในความเสี่ยง และความสัมพันธ์ระหว่างการให้ความคุ้มครองนักข่าว และศิลปิน

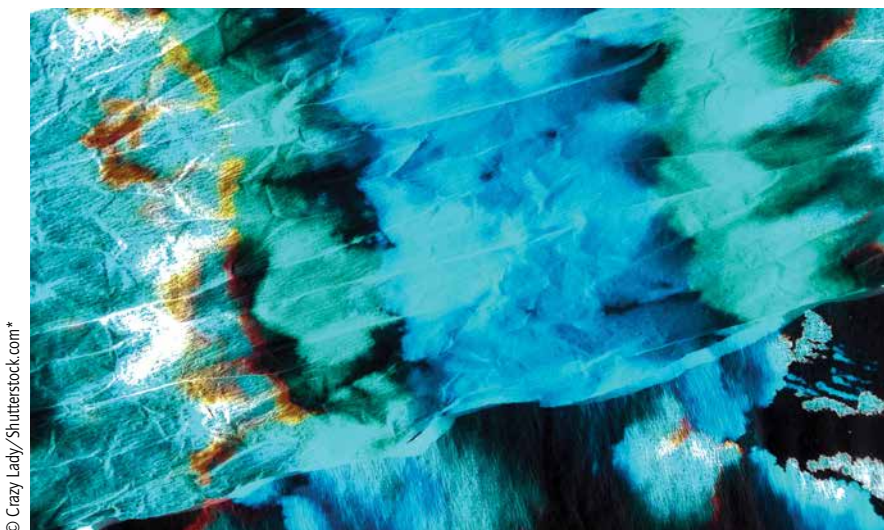
วัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ของการประชุม Safe Havens 2562 คือการจัดตั้งเครือข่ายแอฟริกันเพื่อปกป้องนักสร้างสรรค์อย่างเป็นทางการขึ้นมา เมื่อสิ้นสุดการประชุมก็มีการตกลงจัดตั้งเครือข่ายโครงการริเริ่มใหม่ขึ้น Amani: เครือข่ายปกป้องการสร้างสรรค์ของแอฟริกา (Africa Creative Defense Network) ได้จัดการประชุมเสมือนจริงครั้งแรกในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ซึ่งจะเป็นการติดตามสถานการณ์ฉุกเฉิน/ความท้าทายในการแทรกแซง (ความช่วยเหลือทางกฎหมาย การสนับสนุน การโยกย้ายภายใน) และสุดท้าย เป็นการปรับเปลี่ยนสถานที่ระดับข้ามชาติ การประชุม Safe Haven ครั้งต่อไปในปี พ.ศ. 2563 ควรจัดขึ้นที่โคลอมเบีย เพื่อเปิดช่องทางการสนทนาต่อไปในอีกทวีปหนึ่ง

แต่ในช่วงสองปีที่ผ่านมา
ก็ได้เริ่มมีโครงการริเริ่ม
จำนวนหนึ่งที่ทำให้เกิดการ
สนทนาเรื่องเสรีภาพทางศิลปะ
ในประเทศกำลังพัฒนา

ในปี พ.ศ. 2562 Freemuse ได้เปิดตัวโปรแกรมใหม่เพื่อเฝ้าติดตามการละเมิดเสรีภาพทางศิลปะในยุโรป ในเดือนมกราคม 2563 ได้มีการเผยแพร่รายงานเรื่องความปลอดภัย ความคิดสร้างสรรค์ ชนิต และการอยู่ร่วมกัน: วาระยุโรปด้านเสรีภาพในการแสดงออกทางศิลปะฉบับใหม่ ซึ่งศึกษาการละเมิดเสรีภาพทางศิลปะ 380 คดีใน 28 ประเทศ ในยุโรป ระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2561 ถึงตุลาคม พ.ศ. 2562

ด้วยโครงการริเริ่มเหล่านี้ ทำให้เราเห็นข้อมูลเรื่องความท้าทายในการปกป้องเสรีภาพทางศิลปะที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น และยังทำให้เราค้นพบผู้พบทบทวนรายใหม่และสามารถเชิญหน่วยงานสาธารณะให้ทบทวนแนวทางปฏิบัติของตนเองได้ ซึ่งแสดงถึงแนวโน้มดีเนื่องจากมีข้อมูลการรายงานสถานการณ์ด้านเสรีภาพทางศิลปะภายใต้กรอบการเฝ้าติดตามของอนุสัญญา

© Crazy Lady/Shutterstock.com*

“

ศิลปินมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมวัฒนธรรมในสังคม กระตุ้นให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนรอบตัวเราได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ซึ่งกระบวนการนี้อาจช่วยเปิดพื้นที่ให้เราได้มีส่วนร่วมในโลกที่ซับซ้อนของเรานี้และเริ่มสนทนาเกี่ยวกับปัญหาเร่งด่วนที่สุดบางประเด็นของทุกวันนี้ด้วย

Ian Nielson

รองนายกเทศมนตรีเมืองเคปทาวน์ กล่าวเปิดการประชุม Safe Havens พ.ศ. 2562

© Hülya Özdemir*

**วัฒนธรรมมีผลในเชิงบวกหลายประการต่อการแสดง
สิทธิมนุษยชนสากลและไม่ควรถูกมองข้าม วัฒนธรรมก็เป็น
เหมือนออกซิเจนเลี้ยงจิตวิญญาณมนุษย์ เมื่อคนมีความสุขได้
ตามมาตรฐานสากล วัฒนธรรมจะหล่อเลี้ยง รักษา ทำกาย
และสร้างพื้นที่ให้ได้ถกเถียง คิดใหม่ และแก้ไขความขัดแย้ง**

**รวมทั้งการแสดงออก การศึกษา และความบันเทิงด้วย
นี่เป็นเหตุผลหนึ่งก็การต่อสู้เพื่อสนับสนุนเสรีภาพทางศิลปะและ
ศิลปินที่ตกอยู่ในความเสี่ยงมีความหมายมาก**

Karima Bennoune

ผู้รายงานพิเศษของสหประชาชาติด้านสิทธิทางวัฒนธรรม ในการประชุม Safe Havens พ.ศ. 2561
เมืองมัลโม ประเทศสวีเดน

ว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมความหลากหลาย
ของการแสดงออกทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2548
เพิ่มเติม และจะช่วยให้ประเทศต่าง ๆ สามารถ
ทำงานร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคมที่มี
ความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์ดีขึ้นด้วย
การพัฒนาในเชิงบวกทั้งหมดเหล่านี้ช่วยให้
ชุมชนองค์กรที่สนใจในวงกว้างเข้าใจถึงความ
ต้องการเฉพาะรายภูมิภาคได้ดีขึ้น และเพื่อ
ให้ภายในภูมิภาครู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการ
พัฒนาของตน

นอกจากนี้ยังมีกรกล่าวถึงนัยของนายความ
ในคดีฟ้องร้องด้านเสรีภาพทางศิลปะในประเทศ
ต่าง ๆ ที่ผ่านมา ซึ่งมีส่วนในการพัฒนาความรู้
ด้านกฎหมายและหลักกฎหมายที่ถือเอาคำ
พิพากษาเป็นบรรทัดฐาน

ในการประชุมเสรีภาพสื่อมวลชนโลกของยูเนสโก
เมื่อเร็ว ๆ นี้ ได้มีการให้พื้นที่ในการอภิปราย
เกี่ยวกับเสรีภาพทางศิลปะมากขึ้น ในปี พ.ศ.
2562 มีการจัดการประชุมเสรีภาพสื่อมวลชน
โลกขึ้นที่เอธิโอเปีย และผู้เข้าร่วมได้รับรอง
ปฏิญญาแอดดิส อาบาบาเพื่อขอให้รัฐบาล:
“วางระบบที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพในการ
ปกป้องนักข่าว รวมถึงนักเขียนการ์ตูน ศิลปิน
ศิลปินนักเคลื่อนไหว และผู้ใช้สิทธิเสรีภาพใน
การแสดงออกรายอื่น ๆ ที่เสี่ยงต่อการถูกโจมตี
เพื่อสร้างความมั่นใจว่าพวกเขาจะสามารถทำ
หน้าที่เฝ้าระวังสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ซึ่งรวมทั้งในช่วงการเลือกตั้งด้วย”

*องค์กรสื่อเริ่มคำนึงถึงเรื่อง
การแสดงออกทางศิลปะมากขึ้น
โดยเฉพาะทางออนไลน์*

ในปีพ.ศ. 2563 นี้ เป็นครั้งแรกที่เอกสารสรุป
แนวคิดของงานประชุมเสรีภาพสื่อมวลชนโลก
ของยูเนสโก⁵⁰ ได้มีการอ้างอิงถึงศิลปินและ
เสรีภาพทางศิลปะมากมายในฐานะผู้มีบทบาท
และเป็นแนวคิดโดยเปรียบเทียบกับนักข่าวและ
เสรีภาพในการแสดงออก เพราะต้องเผชิญและ
ต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความเท่าเทียมทางเพศ ความเป็น

50 ดูได้ที่ https://en.unesco.org/sites/default/files/concept_note_wpf2020_final.pdf.

© ATELIER CHROMA / Bastien Jousaume – Prieuré de Châtière

อิสระและความหลากหลาย และการเซ็นเซอร์ เช่นเดียวกัน การสร้างความตระหนักในเรื่องเสรีภาพทางศิลปะในหมู่นักข่าวยังมีความสำคัญอีกด้วย ดังที่ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ในรายงานสถานการณ์โลกประจำปี พ.ศ. 2561 ในหัวข้อการปฏิรูประบบนโยบายวัฒนธรรมว่า “ฐานข้อมูลส่วนใหญ่ได้มาจากสิ่งที่สื่อท้องถิ่นและต่างประเทศรายงาน และจากข้อมูลขององค์กรที่เฝ้าติดตามการละเมิดเสรีภาพของสื่อและสิทธิมนุษยชนโดยทั่วไป”

การได้เฝ้าติดตามคดีและฝึกรับชมสื่อเพื่อให้สามารถระบุปัญหาได้นั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เนื่องจากสื่อมีบทบาทสำคัญในการทำให้ผู้ชมเข้าใจงานศิลปะ

องค์กรสื่อเริ่มคำนึงถึงเรื่องการแสดงออกทางศิลปะมากขึ้น โดยเฉพาะทางออนไลน์ซึ่งมาในรูปแบบของความตระหนักว่า ศิลปินก็ต้องเผชิญกับความเสี่ยงเช่นเดียวกับนักข่าวเมื่อพวกเขาเผยแพร่งานของตนทางออนไลน์ ตัวอย่างเช่น รายงานประจำปี เสรีภาพทางอินเทอร์เน็ต (Freedom on the Net) กล่าวถึงเสรีภาพทางศิลปะในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะ เช่น⁵¹

- การใช้วิธีการทางเทคนิคเพื่อจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก เช่น การบล็อกเว็บไซต์และเนื้อหาออนไลน์ที่มีการรายงานข่าว การอภิปรายเรื่องสิทธิมนุษยชน สื่อการศึกษาหรือการแสดงออกทางการเมือง สังคม วัฒนธรรม ศาสนาและศิลปะ;
- การบังคับใช้กฎหมายบางอย่าง — เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อ การหมิ่นประมาท อาชญากรรม ทางอินเทอร์เน็ต ความปลอดภัย ทางไซเบอร์ และการก่อการร้าย — ทำให้การแสดงออกทางออนไลน์ และกิจกรรมที่ได้รับการคุ้มครองภายใต้มาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (เช่น การแสดงออกทางศิลปะ) เป็นอาชญากรรม;
- การตรวจสอบข้อมูลสาธารณะซึ่งโพสต์ทางออนไลน์เพื่อขัดขวางการสื่อสารมวลชนอิสระหรือการแสดงออกทางการเมือง สังคม วัฒนธรรม ศาสนาและศิลปะ

การได้เฝ้าติดตามคดีและฝึกรับชมสื่อเพื่อให้สามารถระบุปัญหาได้นั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เนื่องจากสื่อมีบทบาทสำคัญในการทำให้ผู้ชมเข้าใจงานศิลปะ

การรักษาเสรีภาพทางศิลปะในสื่อทำให้ประชาชนทั่วไปมองเห็นและตระหนักถึงปัญหานี้ช่วยให้ยอมรับความซับซ้อนของปัญหาที่เกี่ยวข้องและบทบาทต่าง ๆ ของศิลปะในสังคมได้แทนที่จะต้องทำให้ประเด็นเข้าใจง่ายขึ้น ตัวอย่างเช่น ในกรณีของการแสดงออกทางศิลปะในหัวข้อที่เป็นกรณีโต้แย้ง สื่อสามารถออกมาในรูปแบบที่แสดงให้เห็นว่าศิลปินแสดงความคิดเห็นของตนในพื้นที่ที่เปิดเพื่อการอภิปรายในสังคมแทนที่จะกล่าวว่าผลงานศิลปะนั้นเป็นการขู่ข่มหรือดูถูก อันทำให้ศิลปินตกเป็นเป้าของความรุนแรง

51 Freedom House, Freedom on the Net 2019: วิกฤตของสื่อสังคม

เรื่องในความสนใจ

ความท้าทายเฉพาะของศิลปินสตรีในการได้มีเสรีภาพทางศิลปะ

มาตรา 7 ของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2548 เน้นย้ำว่าวัฒนธรรมมีศักยภาพในการเสริมสร้างสถานะและบทบาทของสตรีในสังคม และเรียกร้องให้ประเทศต่างๆ ให้ความสนใจ "สถานการณ์และความต้องการพิเศษ" ของผู้หญิง" ที่ต่างจากกลุ่มประชากรอื่น ๆ

เมื่อสี่สิบห้าปีก่อน ข้อเสนอแนะ พ.ศ. 2523 เกี่ยวกับสถานภาพศิลปิน ได้เรียกร้องให้ประเทศต่าง ๆ "ให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้หญิง และการให้กำลังใจกลุ่มและองค์กรที่มุ่งส่งเสริมบทบาทของสตรีในกิจกรรมศิลปะสาขาต่างๆ" แม้ว่านโยบายวัฒนธรรมระหว่างประเทศทั้งสองข้อนี้จะไม่ได้อ้างถึงความเท่าเทียมกันทางเพศอย่างชัดเจน แต่ในกรอบการเฝ้าติดตามของอนุสัญญา พ.ศ. 2548 มีเรื่องความเท่าเทียมทางเพศเป็นหนึ่งในพื้นที่เฝ้าติดตาม โดยยึดตามหลักการชี้ว่าของอนุสัญญาว่าด้วยการเคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

นอกเหนือไปจากประชากรกลุ่มอื่น ๆ การจำกัดเสรีภาพทางศิลปะมุ่งเป้าจำกัดผู้หญิงโดยเฉพาะ

การเขียนกลับแกล้งด่าว่าทางออนไลน์นั้นเป็นปัญหาใหญ่

โดยเฉพาะกับศิลปินหญิงที่ต้องเผชิญกับการโจมตีส่วนบุคคลมากกว่าเมื่อเทียบกับศิลปินชาย

เราต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษกับการจำกัดทางเพศทางออนไลน์และการก่อกวนทางไซเบอร์

ปรากฏการณ์ใหม่นี้เพิ่มแรงกดดันทางสังคมให้กับผู้หญิง

Hija Kamran, หัวหน้าฝ่ายสื่อสารและวิจัยแห่งมูลนิธิสิทธิทางดิจิทัล (DRF), วันเสรีภาพสื่อมวลชนโลก อักกรา, กานา, 2-3 พฤษภาคม พ.ศ. 2561

ตามที่ดีผู้รายงานพิเศษด้านสิทธิทางวัฒนธรรมของ UN Farida Shaheed ได้ยอมรับในรายงานประจำปี พ.ศ. 2556 ในเรื่องสิทธิในเสรีภาพในการแสดงออกทางศิลปะและการสร้างสรรค์ของเธอว่า: "ในบางชุมชน ศิลปินและผู้ชมที่เป็นสตรีมีความเสี่ยงเป็นพิเศษและถูกห้ามมิให้แสดงผลงานศิลปะโดยสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นการแสดงเดี่ยวต่อหน้าผู้ชมที่หลากหลายหรือการแสดงร่วมกับผู้ชาย ในหลายประเทศ ผู้หญิงจำนวนมากที่ประกอบอาชีพเป็นศิลปินหรือต้องการทำงานด้านศิลปะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพยนตร์ โรงละคร การเต้นรำ และดนตรี ยังคงถูกตราหน้าว่า "ปล่อยตัว" หรือ "เป็นโสเภณี" A/HRC/23/34, วรรค 43

รายงานของ The Freemuse เรื่อง*เรื่องความสร้างสรรค์ที่ถูกละเมิด (Creativity Wronged): สตรีถูกปฏิเสธสิทธิในและถูกกีดกัน การสร้างสรรค์งานศิลปะอย่างเสรีอย่างไร* ออกเผยแพร่ในปี 2561 นำเสนอหลักฐานและตัวอย่างสถานการณ์ของศิลปินหญิงเพิ่มเติม:

ผู้ละเมิดหลักในคดีร้ายแรงต่อศิลปินหญิงที่ Freemuse ค้นพบตั้งแต่ปี 2556

41%

**หน่วยงาน
ภาครัฐ**

37%

**บุคคล/กลุ่ม
ที่ไม่ทราบชื่อ**

16%

**ชุมชนศิลปะ:
(สหภาพ สมาคม
และกลุ่มธุรกิจร่วมศิลปิน)**

ในบางประเทศ ผู้หญิงที่สวมเสื้อผ้าที่ 'ไม่เหมาะสม' หรือกล่าวคำพูดหรือแสดงความคิดที่ 'ไม่เหมาะสม' จะถูกจำคุก บ้างก็ถูกเซ็นเซอร์ ดำเนินคดี ปรับ ไล่ออก คุกคาม โจมตี หรือในสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุดคือถูกฆ่าให้ตาย

ทั่วโลกผู้หญิงถูกบังคับเรื่อยมา ให้เดินหาสมดุลงบนเส้นขอบบาง ๆ ของความหมายอันคลุมเครือ ที่ครอบคลุม กลุ่มสังคม กลุ่มศาสนา

กลุ่มนิยายพันดาเมนทัลลิสต์ และรัฐบาลกำหนดขึ้นมา ซึ่งหากข้ามเส้นนั้นไปพลร้ายแรงจะตามมา ศิลปินหญิงต้องทนทุกข์กับการตั้งหน้าผาไฟพรายวัน ไม่ใช่เพราะพวกเธอเป็นศิลปิน แต่เป็นเพราะพวกเธอเป็นผู้หญิง

การสร้างสรรคที่ถูกละเมิด: สตรีถูกปฏิเสธสิทธิในและถูกกีดกันการสร้างสรรคงานศิลปะอย่างเสรีอย่างไร, Freemuse, พ.ศ. 2561 (หน้า 6)

การโจมตีเป็นเพียงส่วนเล็ก ๆ ส่วนหนึ่งของปัญหาเท่านั้น ในทุกภูมิภาคยังคงมีปัญหาคืออื่น ๆ อีกมากมาย อย่างความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน/ ช่องว่างเรื่องค่าตอบแทน/การได้งานทำ ยกตัวอย่างเช่น สภากงรียุโรปยอมรับว่าข้อมูลและหลักฐานในปี พ.ศ. 2561 แสดงให้เห็นว่าในยุโรปยังไม่บรรลุความเท่าเทียมกันระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย และยังพบความไม่เท่าเทียมกันทางเพศในทุกระดับของอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นค่าจ้างที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ, การกีดกันความก้าวหน้าทางวิชาชีพ, การล่วงละเมิด (ทางเพศ) หรือการไม่เผยแพร่เนื้อหาที่นำโดยสตรี และได้นำข้อเสนอแนะเรื่องความเท่าเทียมทางเพศมาใช้ในภาคอุตสาหกรรม⁵²

มีการเสริมข้อเสนอแนะนี้ด้วยแนวทางปฏิบัติที่อิงจากการวิจัยเบื้องต้นเรื่องความเท่าเทียมทางเพศในภาคอุตสาหกรรมของยุโรป⁵³ ซึ่งระบุอุปสรรค 10 ประการที่ขัดขวางไม่ให้ผู้หญิงทำงานอย่างเท่าเทียมชายในอุตสาหกรรมนี้:

1. ขาดความตระหนักถึงความแพร่หลายของความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ
2. อคติทางเพศทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัวในทุกระดับของอุตสาหกรรม
3. ไม่มีความเต็มใจที่จะลงทุนในเนื้อหาภาพและเสียงทุนสูงที่ผู้หญิงสร้างขึ้น
4. การจัดสรรเงินทุนสนับสนุนสำหรับเนื้อหาสตรีและบุรุษอย่างไม่เท่าเทียมกัน
5. การลงทุนในส่วนของนักลงทุนไม่เท่าเทียมกัน
6. เนื้อหาที่ผู้หญิงสร้างสรรค์ไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเท่าเทียมกับที่ผู้ชายสร้าง
7. มีตัวแทนสตรีจำนวนน้อยในคณะกรรมการการว่าจ้างและการจัดหาเงินทุน รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแลและผู้บริหาร
8. ค่าจ้างไม่เท่ากันระหว่างหญิงและชาย
9. คนงานที่เป็นผู้ปกครองและผู้ดูแลไม่ได้รับความช่วยเหลือ และไม่มีการประเมินประนีประนอมการทำงาน/ชีวิตให้เกิดความสมดุลในภาคส่วนนี้
10. ผู้หญิงและผู้ชายได้รับโอกาสในการจ้างงานที่ไม่เท่าเทียมกัน

52 ข้อเสนอแนะ CM/Rec(2560)9 ของคณะกรรมการรัฐมนตรีถึงประเทศสมาชิกเกี่ยวกับความเท่าเทียมทางเพศในภาคอุตสาหกรรม (รับรองโดยคณะกรรมการรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2560)

53 “ผู้กำกับหญิงอยู่ในไหน? รายงานความเท่าเทียมกันทางเพศสำหรับผู้กำกับในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ยุโรปปี 2549-2556” เครือข่ายสตรีอุตสาหกรรมสำหรับผู้หญิงของยุโรป (EWA) ปี พ.ศ. 2559

© Jurien huggins on Unsplash

พิมพ์เผยแพร่ปี 2022 โดยองค์การเพื่อการศึกษา
วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ
(ยูเนสโก) 7, place de Fontenoy, 75352 Paris
07 SP, France และยูเนสโก กรุงเทพฯ

© ยูเนสโก 2022

ISBN: 978-92-3-000165-0

เอกสารเผยแพร่นี้มีอยู่ใน Open Access ภายใต้
ใบอนุญาต Attribution-ShareAlike 3.0 IGO
(CC-BY-SA 3.0 IGO) (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/igo/>) โดยการใช้เนื้อหาของ
ของสิ่งพิมพ์นี้ ผู้ใช้ยอมรับภาระผูกพันตามเงื่อนไข
การใช้งานของ UNESCO Open Access Repository
(www.unesco.org/open-access/terms-use-ccbysa-en)

ชื่อหรือการกล่าวอ้างในการนำเสนอเนื้อหาของ
เอกสารนี้ไม่ถือว่าการแสดงความคิดเห็นใด ๆ
ขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และ
วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติเกี่ยวกับสถานภาพ
ทางกฎหมายของประเทศ ดินแดน เมือง หรือพื้นที่
ปกครองแห่งใดแห่งหนึ่งหรือ การกำหนดขอบเขต
อำนาจภายในเขตแดนใด

แนวคิดและความคิดเห็นที่แสดงในเอกสารนี้เป็นของ
ผู้เขียน ไม่จำเป็นต้องเป็นแนวคิดและความคิดเห็น
ของยูเนสโกและไม่ผูกมัดองค์กร

ต้นฉบับภาษาอังกฤษ: Freedom & Creativity:
Defending Art, Defending Diversity จัดพิมพ์เมื่อ
ปี 2020 โดยองค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์
และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

รูปภาพที่มีเครื่องหมายดอกจัน (*) ในเอกสารนี้ไม่อยู่
ภายใต้ใบอนุญาต CC-BY-SA ที่กล่าวถึงข้างต้น และ
ไม่สามารถนำไปใช้หรือทำซ้ำได้ หากไม่ได้รับอนุญาต
ล่วงหน้าจากเจ้าของลิขสิทธิ์

ภาพปก: © Candice Seplow on Unsplash

ออกแบบกราฟิกและออกแบบปก:
Corinne Hayworth (ภาษาอังกฤษ)

การแปลฉบับภาษาไทยนี้ได้รับการสนับสนุนโดย
รัฐบาลสาธารณรัฐเกาหลี

แปลภาษาไทย: บริษัทเซเปียน อินเทอร์เน็ตเอ็นชันทู
คอร์ปอเรชั่น จำกัด

บรรณาธิการตรวจทานต้นฉบับภาษาไทย:
กมลรัตน์ ชยามฤต และ วราภรณ์ กาญจนพิบูลย์
อ่อนน้อม

เลย์เอาต์ภาษาไทย: พัชรินทร์ เอกอ่อนแสง

TH/CLT/22/005-FCDADD-THA

unesco

เสรีภาพ & การสร้างสรรค์

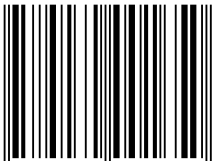
ปกป้องศิลปะ พื้ทักษ์ความหลากหลาย

ขณะที่กำลังรอกการตีพิมพ์การปรับ/ร่างนโยบายวัฒนธรรม ฉบับที่ 3 รายงานสถานการณ์ทั่วโลกประจำปีชุดนี้ที่ติดตามการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2548 ถูกทำขึ้นมาเพื่อเน้นถึงจุดมุ่งหมายหลักประการหนึ่งของอนุสัญญา คือการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เสรีภาพทางศิลปะ เสรีภาพในการแสดงออก ข้อมูลและการสื่อสาร ตลอดจนการที่บุคคลสามารถเลือกการแสดงออกทางวัฒนธรรมได้นั้นเป็นข้อกำหนดเบื้องต้นเพื่อการปกป้องและส่งเสริมความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรม

รายงานฉบับพิเศษนี้เป็นการต่อยอดจากคำแนะนำที่ปรากฏในรายงานสถานการณ์ทั่วโลกประจำปี พ.ศ. 2561 และนำเสนอภาพรวมของความก้าวหน้าและความท้าทายในการคุ้มครองเสรีภาพทางศิลปะในทางกฎหมาย การคุ้มครองสิทธิทางสังคมและเศรษฐกิจของศิลปินและผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม และเฝ้าติดตามสถานการณ์ด้านเสรีภาพทางศิลปะในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติในปัจจุบัน

อนุสัญญาปี พ.ศ. 2548 ชุดรายงานสถานการณ์ทั่วโลกนี้นำเสนอหลักฐานใหม่ ๆ และการวิเคราะห์ที่มีคุณค่าโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมืออ้างอิงสำหรับการกำหนดนโยบายด้านวัฒนธรรมและส่งเสริมการสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนา

<http://en.unesco.org/creativity/>

9 789230 001650

ฉบับพิเศษ

ชุดรายงานอนุสัญญาระดับโลกปี 2548

